

Åklagarmyndighetens årsredovisning

2020

Box 5553
114 85 Stockholm
www.aklagare.se
registrator@aklagare.se
Följ oss på Twitter, LinkedIn och Facebook

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehåll

Riksåklagaren har ordet	2
Händelser under året	4
Om Åklagarmyndigheten	6
Uppdrag	6
Organisation	6
Från brottsanmälan till domstolsförhandling	8
Resultatredovisning	10
Principer för resultatredovisningen	12
Utredning och lagföring	14
Resultat för särskilda områden	30
Rättsutveckling och rättslig styrning	53
Internationell verksamhet	60
Kompetensförsörjning	66
Fakta i korthet	72
Verksamhetsstatistik	74
Personalstatistik	78
Statistik över intäkter och kostnader	79
Finansiell redovisning	80
Resultaträkning	82
Balansräkning	83
Anslagsredovisning	85
Tilläggsupplysningar	86
Noter	87
Ersättningar	95
Sammanställning av väsentliga uppgifter	96
Intern styrning och kontroll	97
Årsredovisningens undertecknande	99

Riksåklagaren har ordet

Ett år av omfattande brottsutredningar och särskilda förhållanden

Arbetsbelastningen inom Åklagarmyndigheten har på många håll varit alltför hög under året. De mer svårutredda och komplexa ärendena har ökat och kräver allt mer resurser och tid. De brott som åklagare lägger mest tid på är mord och dråp, grov misshandel, sexualbrott, rån och allvarligare narkotikabrott. Sammantaget har antalet misstankar i åklagarledda förundersökningar som rör dessa resurskrävande brott ökat med 15 procent på ett år. De senaste fyra åren har de ökat med 39 procent. Antalet häktade har under året varit mycket stort. Vi ser även en viss generell ökning av inflödet av ärenden och brottsmisstankar till myndigheten. Det internationella samarbetet är en väsentlig faktor i brottsbekämpningen och under 2020 har antalet ärenden till Eurojust ökat. Samarbetet har gett bevismaterial som bidragit till utredning och lagföring av personer för grova brott.

För att klara vårt uppdrag har vi fortsatt med vår omfattande rekryteringssatsning. I december 2020 var 1 552 personer anställda inom Åklagarmyndigheten, varav 1 032 åklagare. Vi bedömer att vi de närmaste åren behöver fortsätta växa till 1 200 åklagare. Utbildningskapaciteten är numera omkring 100 nya åklagare per år. Det är även viktigt att rekrytera andra personalkategorier. Vi kan exempelvis se att vi med fler revisorer har fått en ytterligare positiv utveckling i arbetet med att begränsa brottsvinster. Tillräckligt många och högt kvalificerade medarbetare är av central betydelse för verksamheten.

Åklagarmyndigheten har bedrivit ett betydande utvecklingsarbete för att effektivisera verksamheten, med bibehållna höga krav på kvalitet och rättssäkerhet. Centrala mål under året har varit att utveckla arbetssätten och förbättra medarbetarnas arbetsförutsättningar. Beslut togs om att se över den viktiga och omfattande jourverksamheten bland annat för att fullt ut ta tillvara dagens it-lösningar. Grundutbildningen för nya åklagare håller en omvittnat hög kvalitet och under året beslutades om ett projekt för att modernisera den ytterligare. Förhållandet mellan bindande och vägledande rättsliga styrdokument har förtydligats. Arbete har bedrivits för att förbereda myndigheten för en organisationsförändring på den allmänna operativa sidan vid årsskiftet 2020–2021 innebärande att sju åklagarområden blir fyra. Avsikten med den nya organisationen är att skapa bättre förutsättningar för vårt brottsbekämpande uppdrag.

Även Åklagarmyndigheten har givetvis påverkats av covid-19-pandemin. Utbildningar och möten har behövt genomföras digitalt i stor utsträckning. Mina besök i den operativa verksamheten har tyvärr delvis fått stå tillbaka. En arbetsgrupp har tillsatts för att ta tillvara de erfarenheter som kan dras av arbetet under pandemin.

Rättsväsendet och brottsbekämpningen har fortsatt varit i fokus för samhällsdebatten under året som gått. Åklagarmyndigheten är en väl fungerande organisation med goda möjligheter att svara mot uppdraget och förväntningarna. Samtidigt visar brottsutvecklingen och denna redovisning på nödvändigheten av att framöver tillförsäkra Åklagarmyndigheten resursmässiga förutsättningar för att långsiktigt behålla och utveckla sin kompetens och kapacitet och därmed fullt ut kunna möta hotet från brottsligheten och öka tryggheten.

Händelser under året

21 januari

Medarbetare från Åklagarmyndigheten deltar på resa till Japan tillsammans med Justitiedepartementet. Syftet var att informera japanska nyckelaktörer och media om den svenska samtyckesbaserade sexualbrottslagstiftningen som trädde i kraft den 1 juli 2018.

15 januari

På grund av att ny bevisning kommit fram ansöker riksåklagaren om resning till nackdel för en man som 2008 frikändes för mord utanför Eslöv. Högsta domstolen beslutar i juni att målet ska prövas på nytt.

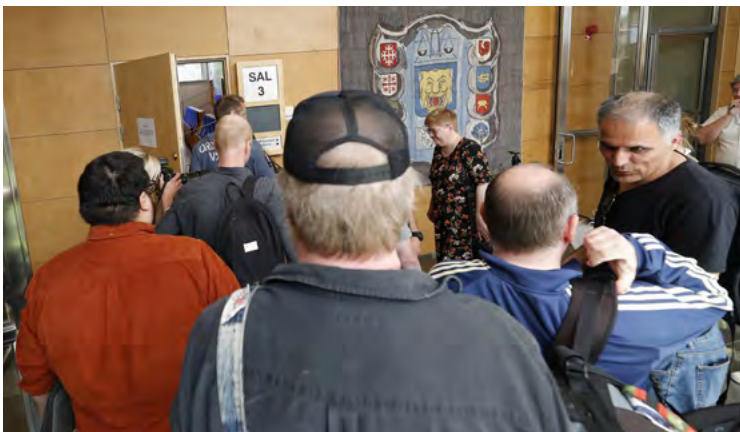

2 mars

Med anledning av pandemin fattar myndigheten beslut om distansundervisning för i princip alla interna utbildningar under resten av våren. Beslutet förlängs i maj till att gälla till oktober och senare beslutas att utbildningarna ska hållas på distans resten av året och under våren 2021.

3 mars

Högsta domstolen fastställer, enligt riksåklagarens inställning, hovrättens dom för grovt vållande till annans död för en man som sålt fentanyl-analoger till åtta människor som dog sedan de använt preparaten.

9 juni

En person grips för det 16 år gamla dubbelmordet i Linköping. Han erkänner efter det att hans dna matchats mot det på brottsplatsen. Han åtalades och dömdes senare till rättspsykiatrisk vård.

10 juni

Åklagaren lägger ned förundersökningen om mordet på Olof Palme, eftersom den som enligt åklagaren kan misstänkas för brottet är avliden. Beslutet presenteras på en digital pressträff.

25 augusti

Riksåklagare Petra Lundh deltar i det nordiska riksåklagarmötet, som hölls digitalt med Danmark som värd.

1 september

Domstolarna inför kvällsberedskap. Det innebär att jouråklagare efter kontorstid i större utsträckning kan begära och få offentlig försvarare förordnad för misstänkta.

29 september

Åtal mot en kirurg för operationer med syntetiska luftstrupar. Han åtalas för tre fall av grov misshandel. Förundersökningen lades ned 2017 men återupptogs av överåklagare 2018.

6 oktober

Riksåklagaren deltar på en hearing i Justitiekommittén där hon berättar om arbetsbelastningen i myndigheten och behovet av långsiktiga och kontinuerliga satsningar på myndigheten.

2 november

Riksåklagaren beslutar om en förändrad organisation för Åklagarmyndigheten. Antalet åklagarområden ska från och med den 1 januari 2021 ska vara fyra istället för sju. Allmänna åklagarkammare ska dock finnas vid samma orter och med samma geografiska indelning som i dag.

Om Åklagarmyndigheten

Uppdrag

Åklagarmyndighetens uppdrag beskrivs i förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten och i myndighetsförordningen (2007:515). Bestämmelser om åklagarverksamheten och behörighetsregler för åklagare finns i rättegångsbalken och åklagarförordningen (2004:1265).

Enligt instruktionen ska Åklagarmyndigheten se till att personer som begår brott blir föremål för brottsutredning och lagföring. Myndigheten ska också arbeta för att begränsa vinsterna av brott och brottslig verksamhet. Riksåklagaren ska, som högsta åklagare under regeringen, verka för lagenlighet, följdriktighet och enhetlighet vid åklagarnas rättstillämpning. Ett jämställdhetsperspektiv ska tillämpas i utförandet myndighetens uppgifter. Myndigheten har även i uppdrag att samverka med polisen, att delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten samt att arbeta för att förtroendet för åklagarväsendet upprätthålls. I uppdraget ingår dessutom att se till att möjligheterna till internationellt samarbete i brottsbekämpningen används och att bidra till internationellt bistånd och internationell fredsfrämjande verksamhet.

Vidare har myndigheten ett antal prioriterade områden. Dessa är ungdomsbrott, brott mot barn, sexualbrott, brott i parrelation, grov organiserad brottslighet och utbyte av brott.

Organisation

Åklagarväsendet består av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Riksåklagaren är landets högsta åklagare och har ansvaret för ledning och tillsyn av åklagarväsendet. Riksåklagaren är också chef för Åklagarmyndigheten. Åklagarmyndigheten har fram till och med 2020 bestått av sju åklagarområden, en nationell avdelning och en särskild åklagarkammare som tillsammans svarar för den operativa åklagarverksamheten. Från och med den 1 januari 2021 slås de sju åklagarområdena samman till fyra. Därutöver finns ett utvecklingscentrum samt verksamheten vid huvudkontoret.

Åklagarområdena består av 32 allmänna kammare. De allra flesta brottstyper handläggs vid de allmänna kamrarna som har ett geografiskt ansvarsområde, oftast motsvarande ett län. På den nationella åklagaravdelningen handläggs ärenden om korruption och miljö- och arbetsmiljö samt de mål och ärenden som handläggs vid säkerhetspolisen. Här ingår även den operativa verksamheten vid Eurojust samt Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, som handlägger bland annat ärenden om allvarlig, organiserad och/eller gränsöverskridande brottslighet.

Särskilda åklagarkammaren är direkt underställd riksåklagaren och handlägger bland annat misstankar om brott av poliser.

Verksamheten vid utvecklingscentrum bedrivs i Stockholm, Malmö och Göteborg. Utvecklingscentrum svarar för främst rättslig tillsyn och kontroll, rättslig utveckling, metodutveckling, kunskapsuppbyggnad och information.

Åklagarmyndighetens ledningsgrupp

Petra Lundh
Riksåklagare

Katarina Johansson Welin
Vice riksåklagare

Nicklas Lagrell
Personaldirektör

Karin Rosander
Kommunikationsdirektör

Niklas Sannerholm
Områdeschef Väst-Bergslagen

Marie-Louise Ollén
Rättschef

Thomas Häggström
Avdelningschef Nationella
åklagaravdelningen

Eva Lundström
Områdeschef Nord-Mitt

Anders Thoursie
It-direktör

Eva Thunegard
Områdeschef Stockholm

Mats Palm
Områdeschef Syd-Öst

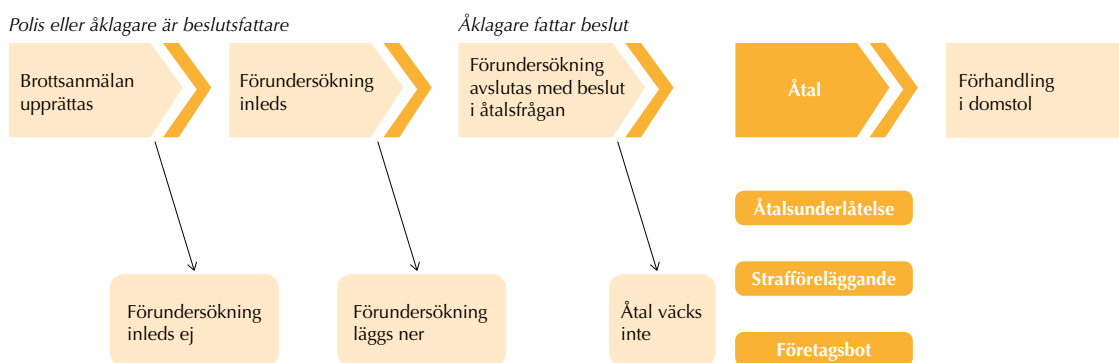

Lennart Guné
Chef för Utvecklingscentrum

Vid huvudkontoret finns fyra stöдавdelningar med olika centrala funktioner samt internrevisionen. Dessutom finns en rättsavdelning med bland annat ansvar för verksamheten i Högsta domstolen och övergripande internationella frågor, en tillsynsavdelning för samordning av myndighetens rättsliga tillsynsverksamhet samt en funktion som direkt under riksåklagaren handlägger resningsärenden.

Åklagarmyndigheten har ett insynsråd med uppgift att utöva insyn och ge myndighetschefen råd. Ledamöterna utses av regeringen. Rådet har inga beslutsbefogenheter. Ärenden om åklagaruppgiften eller tillsynsfrågor i enskilda fall behandlas inte i insynsrådet.

Samtliga ekobrott i Sverige handläggs, som huvudregel, av Ekobrottsmyndigheten. Ekobrottsmyndigheten lämnar en egen årsredovisning.

Från brottsanmälan till domstolsförhandling

Ovanstående figur är en översiktlig beskrivning av processen från brottsanmälan fram till åklagarbeslut och förhandling i domstol. Åklagarmyndigheten är en länk i kedjan polis, åklagare, domstol och kriminalvård. Inte sällan pågår dock en parallell hantering av ärenden vid två eller flera av myndigheterna. Åklagarens huvuduppgifter är att leda brottsutredningar, besluta i åtalsfrågan och föra talan i domstol. I dessa funktioner är åklagaren självständig och fattar beslut på eget ansvar.

En brottsutredning äger rum inom ramen för en förundersökning. En förundersökning ska inledas så snart det finns anledning att anta ett brott som hör under allmänt åtal har begåtts. Vid mindre allvarlig brottslighet leds förundersökningen av polisen som därefter överlämnar utredningen till åklagaren för beslut i åtalsfrågan. I vissa fall kan åklagaren fatta beslut om förundersökningsbegränsning, vilket innebär att man begränsar en brottsutredning till att omfatta de mest väsentliga delarna eller att vissa brott inte alls utreds. Även polisen har behörighet att besluta om förundersökningsbegränsning under vissa förutsättningar.

I utredningar om mer allvarliga brott är åklagare förundersökningsledare. Polismyndigheten eller annan brottsutredande myndighet biträder åklagaren med att genomföra det operativa utredningsarbetet. När förundersökningen är klar ska åklagaren ta ställning till om åtal ska väckas. Om åklagaren bedömer att det finns tillräckliga bevis för att den misstänkta personen har begått brottet är huvudregeln att åklagaren är skyldig att väcka åtal.

När åklagaren väcker åtal ges en stämningsansökan in till domstolen. Genom den beskrivning av brottet med tid och plats som stämningsansökan ska innehålla bestämmer åklagaren ramarna för rättegången i domstolen. Under rättegången är åklagaren den misstänkta personens motpart. Det ligger på åklagaren att fullt ut bevisa den åtalades skuld.

Åklagaren kan under vissa omständigheter lagföra en person genom att meddela åtalsunderlåtelse, vilket innebär att något straff inte döms ut för brottet. Däremot antecknas i belastningsregistret att den misstänkta personen har begått brott. En förutsättning för att ge åtalsunderlåtelse är att det står klart att ett brott har begåtts, oftast därför att personen har erkänt brottet.

Alla brott leder inte till rättegång vid en domstol. Är det ett mindre allvarligt brott som den misstänkta personen har erkänt, kan ärendet avgöras på ett förenklat sätt genom att åklagaren utfärdar ett straffföreläggande. Straffet kan då vara böter eller villkorlig dom som i de flesta fall kombineras med böter.

För brott som begåtts i näringsverksamhet och där straffet kan bli strängare än penningböter kan frågan om företagsbot bli aktuell. Företagsbot ska bestämmas till ett belopp mellan 5 000 och 10 000 000 kronor.

Åklagaren har möjlighet att själv besluta om strafföreläggande med företagsbot på upp till 500 000 kronor. Om förutsättningar för strafföreläggande saknas kan åklagaren i stället välja att domstolen avgör frågan om företagsbot.

Resultatredovisning

Principer för resultatredovisningen

Definitioner

I redovisningen presenteras uppgifter utifrån begreppen ärenden, brottsmisstankar samt misstänkta och lagförda personer. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer som var och en misstänks för ett eller flera brott. Vilket av begreppen som används beror på vad som bedöms beskriva verksamhetsresultaten på ett adekvat sätt.

En brottsmisstanke är en koppling mellan ett brott och en misstänkt person. Ett brott kan ha flera misstänkta personer knutna till sig, det vill säga att flera personer är misstänkta för samma brott, och en misstänkt person kan ha flera brottsmisstankar riktade mot sig, det vill säga att personen är misstänkt för flera brott. Ett ärende kan innehålla en eller flera brottsmisstankar och en eller flera personer.

Beslutade brott visar antalet brott där beslut fattats på själva brottet. De flesta av dessa saknar brottsmisstankar och statistiken fungerar därmed, liksom statistiken över inkomna brott utan brottsmisstankar, som ett komplement till brottsmisstankestatistiken.

Andelen lagförda personer beräknas genom att dividera antalet personer för vilka lagföringsbeslut fattats med det totala antalet misstänkta personer för vilka beslut om lagföring eller avskrivning fattats. Andelen lagförda brottsmisstankar beräknas genom att dividera antalet brottsmisstankar för vilka lagföringsbeslut fattats med det totala antalet brottsmisstankar där beslut om lagföring eller avskrivning fattats. Vid beräkningen av lagföringsandelar exkluderas de brottsmisstankar eller personer som endast omfattas av beslut av administrativ karaktär, till exempel överflyttning mellan åklagarkammare eller att återföra ledningen av förundersökningen till polisen.

Antalet lagförda personer är antalet personer med lagföringsbeslut inom ramen för ett ärende. Samma person räknas på nytt om ett nytt lagföringsbeslut fattas i ett annat ärende. Med *lagföring* avses beslut om åtal, strafföreläggande, åtalsunderlåtelse och företagsbot.

Måttet *genomströmningstid* avser endast sådana brottsmisstankar där åklagare varit förundersökningsledare.

Mått- och definitionsförändringar

Definitionen för årsarbetskrafter har justerats och uppdateras för tidigare år.

Åtgärder för tillgångssäkring av brottsutbyte vid penningtvätt mäts nu i måttet *antalet ärenden* där det förekommer något beslut eller yrkande om tillgångssäkring. Tidigare mättes antalet beslut om olika åtgärder.

Brottsgruppering

Resultatet för sexualbrott och brott i parrelation redovisas i år i två separata tabeller. För brott i parrelation visar statistiken bara årets resultat eftersom siffrorna inte är jämförbara med tidigare år.

Statistik

Åklagarmyndighetens statistik för den brottsutredande verksamheten hämtas från myndighetens ärendehanteringssystem för brottmål.

Uppföljningen sker utifrån ärenden, brottsmisstankar och misstänkta

personer. Informationen om ärenden och brottsmisstankar i systemet ändras kontinuerligt under arbetets gång och de beslut som fattas av en åklagare kan komma att ändras. Exempel på detta är att det kan komma in nya bevis i en nedlagd förundersökning som leder till att den återupptas. En nedlagd brottsmisstanke kan därmed i ett senare skede bli föremål för åtal, det vill säga ett lagföringsbeslut. Vid varje årsskifte görs ett uttag från systemet som ligger till grund för årets statistik.

I tabeller och diagram har standardregler för avrundning tillämpats, vilket innebär att summan av procentandelar inte alltid är 100 procent.

I löpande text avrundas uppgifter om antal brottsmisstankar och antal ärenden till jämna hundratal. Uppgifter om dagar avrundas till heldagar.

Statistik redovisas uppdelat på kön för måtten inkomna brottsmisstankar, beslutade brottsmisstankar, antal misstänkta personer totalt, antal misstänkta personer med lagföringsbeslut, antal häktade personer och antal häktade personer med restriktioner. I redovisningen för samtliga mått finns ett antal där kön är okänt, dessa är dock av mindre omfattning och påverkar inte fördelningen.

Myndighetens anställda redovisas med uppdelning på kön för åklagare och administrativ personal, medelålder för åklagare och administrativ personal samt sjukfrånvaro. Åklagarmyndigheten har inte bedömt det som lämpligt att redovisa samtlig statistik könsuppdelad eftersom statistiken är baserad på de personer som är misstänkta för brott, vilket myndigheten inte kan påverka. Därmed går det inte att dra relevanta slutsatser ur ett jämställdhetsperspektiv om Åklagarmyndigheten gör ovidkommande skillnader mellan könen.

Statistiken i avsnittet *Häktningar och restriktioner* sammanställs av data från Kriminalvården, förutom statistik om unga häktades (15–17 år) möjligheter till kontakt med närstående och andra under häktningstiden, som hämtas från Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem.

Verksamhetsstatistiken finns samlad i kapitlet *Fakta i korthet* i resultatredovisningen.

Resultatindikatorer

Enligt Ekonomistyrningsverket föreskrifter till 3 kap. 1 § i förordning om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheterna ta fram resultatindikatorer och redovisa enligt dessa, om det inte medför kostnader som menligt påverkar verksamheten. De huvudsakliga resultatindikatorer som Åklagarmyndigheten redovisar är lagförda brottsmisstankar, lagförda personer, genomströmningstid/beslutstid och balanser samt antalet ärenden med förverkandeyrkanden.

Intäkter och kostnader

Verksamhetens intäkter och kostnader fördelas enligt redovisningens övergripande indelning i områdena *Utredning och lagföring* samt *Rättsutveckling och rättslig styrning*. Intäkter och kostnader redovisas i slutet av respektive avsnitt samt i *Fakta i korthet*. Fördelningen baseras på en tidmätning som genomfördes under hösten 2020. För tidigare år har det genomförts en tidmätning även under våren. Det beslutades att inte göra detta under våren 2020 med anledning av pandemin. Baserat på samma tidmätning delas kostnaderna för utredning och lagföring därutöver upp i styckkostnader per beslutad brottsmisstanke och brottsgrupp.

Temporär lösning för hantering av stora ärenden

De gemensamma regler och principer som i dag finns inom rättsväsendet för hur ett brott ska definieras och hur antal brott ska beräknas har visat sig svåra att efterleva i mycket omfattande utredningar om seriebrottslighet och i åtföljande åtal och domar. Detta beror såväl på de administrativa systemstödens tekniska begränsningar som på svårigheten för användaren att få en tillräckligt god överblick över den samlade brottsligheten för att kunna särskilja de olika brottstillfällena för beslut. Rättsväsendets myndigheter har därför gemensamt kommit överens om en temporär lösning för att hantera stora mål som i korthet innebär att alla brottsmisstankar inte behöver registreras. Lösningen har använts vid fem olika ärenden under 2020 och omfattar drygt 6 500 beslutade brottsmisstankar om förmögenhetsbrott.

Systemförändring

Under året har förändringar i ärendehanteringssystemet Cåbra gjorts i syfte att förbättra och förenkla uppföljningen av brottsutbytesyrkanden. Det innebär att årsredovisningens siffror över förverkandeyrkanden under senare delar av året utgår från data i strukturerad form som kan sammanställas maskinellt. Detta till skillnad från tidigare då en omfattande manuell hantering och kvalitetssäkring krävts vid sammanställning av data.

Jämförelsetal

Uppgifter som redovisas i tabeller och diagram återges med jämförelsetal två år bakåt i tiden där så är möjligt.

Utredning och lagföring

Åklagare har till uppgift att handlägga de ärenden som polisen och andra myndigheter överlämnar för att åklagare ska leda förundersökningen eller besluta i åtalsfrågan. Åklagare kan inte i någon större utsträckning påverka omfattningen av inflödet, utan det beror på samhällsutvecklingen och på hur de utredande myndigheterna arbetar.

Uppgiften att leda förundersökningar är delad mellan åklagare och de utredande myndigheterna utifrån en reglering mellan berörda myndigheter.

Det är främst vid allvarigare brottslighet som förundersökningen leds av åklagare medan polisen leder förundersökningen om saken är av enkel beskaffenhet. Det är en uppdelning som har blivit tydligare över åren, vilket innebär att en större andel förundersökningar leds och – när det är motiverat – läggs ned av polisen eller annan utredande myndighet i stället för att ärendet överlämnas till Åklagarmyndigheten för åklagarinträde.

Resultatet redovisas i tre huvudsakliga hänseenden: **utvecklingen av volymer** (inkomna, avslutade och balanserade ärenden och brottsmisstankar), **utvecklingen av tider** (genomströmningstid och beslutstid) och **utvecklingen av lagföring** (lagföringsbeslut och avskrivningsbeslut).

Resultatet redovisas i första hand för verksamheten som helhet, men också särskilt för myndighetens prioriterade områden.

Utvecklingen av volymer

- Inflödet av brottsmisstankar och ärenden har ökat det senaste året, med fem respektive sex procent. Utlödet i form av beslutade brottsmisstankar och avslutade ärenden har båda ökat med sex procent.
- Vid årets slut var åtta procent fler brottsmisstankar i balans jämfört med ett år tidigare, vilket beror på en stor ökning av antalet misstankar där åtal väckts. Antalet balanserade misstankar i handläggningsskeden där åklagare har störst möjlighet att påverka balanssituationen har minskat.
- Antalet brottsmisstankar under utredning som efter ett år ännu inte beslutats i åtalsfrågan har minskat med 14 procent och antalet ärenden med så gamla brottsmisstankar har minskat med sju procent.
- Att balansen exklusive brottsmisstankar i statusen åtal väckt har minskat är en positiv utveckling som visar att Åklagarmyndigheten tillsammans med utredande myndigheter har förmått att hantera det ökade inflödet och samtidigt minskat de gamla balanserna.

Inkomna ärenden och brottsmisstankar

Inflödet mäts med måtten inkomna ärenden och brottsmisstankar. Ett ärende kan avse annat än ansvar för brott, till exempel begäran om kontaktförbud, yttrande i ärenden om rättspsykiatrisk vård och ansökan om internationellt rättsligt samarbete. Ärenden som avser annat än ansvar för brott utgjorde under 2020 tre procent av alla inkomna ärenden.

Antalet inkomna ärenden uppgick under 2020 till 181 400, vilket är sex procent högre än 2019 då 171 900 ärenden kom in. Av *tabell 1* framgår samtliga inkomna ärenden och brottsmisstankar de senaste tre åren. Antalet inkomna brottsmisstankar har ökat till 457 200, vilket är en knappt femprocentig ökning jämfört med året innan.

Tabell 1 Antal inkomna ärenden och brottsmisstankar 2018–2020

	2020	2019	2018	2020–2019	2020–2018
Inkomna ärenden	181 394	171 908	166 940	6%	9%
Inkomna brottsmisstankar	457 244	436 717	437 226	5%	5%

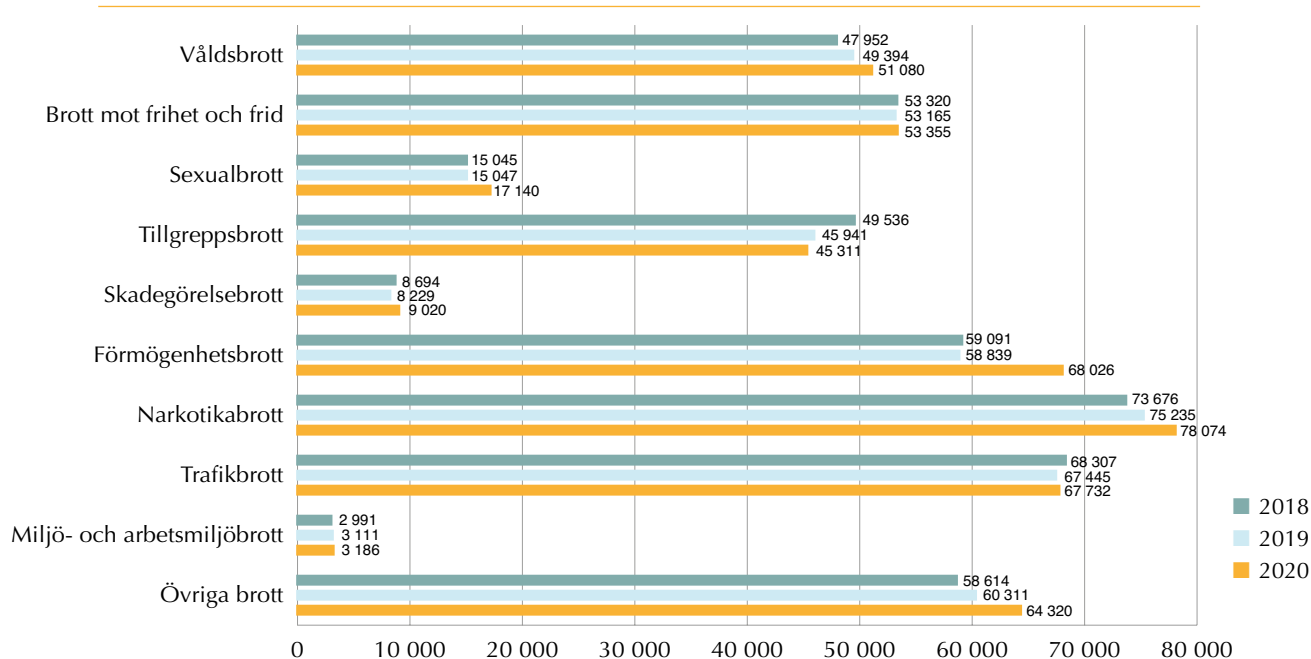
Av de inkomna brottsmisstankarna rör 19 procent en kvinnlig misstänkt och 80 procent en manlig misstänkt. För en procent är könet på den misstänkta personen okänt.

Utvecklingen av inflödet varierar inom de olika brottsgrupperna. Av *diagram 1* framgår antalet inkomna brottsmisstankar uppdelat per brottsgrupp. Diagrammet visar att inflödet 2020 jämfört med året innan har ökat för samtliga brottsgrupper förutom tillgreppsbrott. De största procentuella ökningarna har skett för brottsgrupperna förmögenhetsbrott och sexualbrott. Den stora ökningen av antalet inkomna

misstankar om förmögenhetsbrott består av bidragsbrott, vilka ökat med 74 procent och nu utgör den största delen av förmögenhetsbrotten. Även antalet inkomna brottsmisstankar i brottsgrupperna narkotikabrott och övriga brott har ökat.

Trafikbrotten är sammantaget relativt oförändrade i antal, men rattfyllerimisstankarna har minskat med nio procent medan övriga trafikbrott ökat. Det minskade inflödet av rattfyllerimisstankar torde ha samband med polisens minskade möjligheter till trafikkontroller under pandemin.

Diagram 1 Antalet inkomna brottsmisstankar 2018–2020 per brottsgrupp

Inflödet redovisas både med antal ärenden och med antal brottsmisstankar då dessa mått kompletterar varandra. Ärenden är ett stabilt mått som indikerar den långsiktiga trenden medan brottsmisstankar ger ett utökat underlag för analys eftersom dessa innehåller detaljerad information.

Det är viktigt att framhålla att statistik som bygger på brottsmisstankar är förhållandevis känslig för enstaka mycket stora ärenden, vilket innebär att stora variationer mellan år kan ha sin grund i ett fåtal ärenden. Efter att ett undantag med en temporär lösning för hantering av stora ärenden införts 2019 har det dock blivit mindre vanligt att enskilda stora ärenden påverkar statistiken, se i avsnittet *Principer för resultatredovisningen* samt *Avslutade ärenden och beslutade brottsmisstankar*.

Hur förundersökningsledarskapet är fördelat skiljer sig åt mellan och inom olika brottsgrupper. Polisen är i större utsträckning förundersökningsledare i till exempel trafikbrott och enklare narkotikabrott och åklagare är ofta förundersökningsledare till exempel vid brott mot frihet och frid, vissa typer av våldsbrott och sexualbrott. Se fördelning för samtliga brottsgrupper i tabell under *Fakta i korthet*. Där finns också

Ökningen av bidragsbrott är en följd av att en myndighetsgemensam satsning på dessa utredningar har givit resultat främst i form av många redovisade ärenden från Polismyndigheten.

Inkomna misstankar om sexualbrott har ökat både för våldtäkt (+800, elva procent) och för övriga sexualbrott (+1 300, 17 procent). Ökningarna av inkomna sexualbrott är störst när det gäller brott mot barn.

Många narkotikabrott avser innehav och bruk av narkotika. De grövre brotten överlåtelse och framställning av narkotika utgör cirka en tiondel av de inkomna narkotikabrotten men står för mer än hälften av ökningen av inkomna narkotikabrottsmisstankar (+1 500, 23 procent).

I brottsgruppen övriga brott ingår vapenbrott och brott mot lagen om knivförbud, vilka ökat med 1 800 misstankar (+13 procent).

De brott där åklagare lägger mest tid per brottsmisstanke är mord och dråp, grov misshandel, sexualbrott, rån och de narkotikabrott som inte avser innehav och bruk. Dessa har ökat mer i antal än de genomsnittliga två procenten, medan inflödet av övriga brott i åklagarledda förundersökningar varit oförändrat. Sammantaget har antalet misstankar i åklagarledda förundersökningar som rör dessa resurskrävande brott ökat med 15 procent på ett år. De senaste fyra åren har de ökat med 39 procent.

uppgifter om antalet inkomna brott utan brottsmisstankar (se inledande avsnitt om definitioner).

Avslutade ärenden och beslutade brottsmisstankar

Utflödet mäts med måtten avslutade ärenden och beslutade brottsmisstankar per år. Under 2020 avslutades 186 500 ärenden vilket är 10 300 fler än 2019 då 176 200 ärenden avslutades. Det motsvarar en ökning med sex procent, se *tabell 2*.

Tabell 2 Antal avslutade ärenden 2018–2020

	2020	2019	2018
Avslutade ärenden	186 498	176 246	168 893

Sett till brottsmisstankar har 472 400 beslut fattats under 2020, vilket är en ökning jämfört med 2019 då 445 400 beslut fattades. Att antalet brottsmisstankar med beslut blir fler vid ett ökat inflöde är naturligt. Det kan dock noteras att antalet beslutade brottsmisstankar har ökat något mer (cirka sex procent) än antalet inkomna brottsmisstankar (knappst fem procent), se vidare i avsnittet *Brottsmisstankar i balans*.

För beslutade brottsmisstankar finns, till skillnad från för ärenden, möjlighet att följa upp vilken typ av beslut som fattats. Lagföringsbesluten utgör den största beslutsgruppen. Andelen lagföringsbeslut ligger på samma nivå som föregående år, vilket redovisas i *tabell 3*.

Tabell 3 Beslutade brottsmisstankar 2018–2020

	2020	2019	2018
Beslutade brottsmisstankar	472 398	445 384	436 956
FU inleds inte	1%	1%	1%
FU läggs ned	27%	27%	26%
Åtal väcks inte	5%	4%	4%
Lagföringsbeslut*	53%	53%	54%
Övriga beslut**	13%	15%	15%

* Här ingår strafföreläggande, åtalsunderlåtelse, åtal och företagsbot som ersätter personligt straffansvar.

** Här ingår förundersökningsledning överlämnas till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas och andra administrativa beslut som avslutar åklagarhandläggningen.

Av de beslutade brottsmisstankarna avser knappt 20 procent en kvinnlig misstänkt och knappt 80 procent en manlig misstänkt. Könsfördelningen är därmed ungefär på samma nivå som för inkomna brottsmisstankar.

Andelen och fördelningen av beslut i åtalsfrågan samt könsuppdelad statistik redovisas i tabell under *Fakta i korthet*. Antalet beslutade brott återfinns också där.

Åklagares beslut att inte inleda eller att lägga ned en förundersökning kan bland annat ha stöd i reglerna om förundersökningsbegränsning. Det vanligaste skälet till förundersökningsbegränsning är att koncentrera brottsutredningar till de mest väsentliga delarna för att få en snabb och effektiv lagföring. Omfattningen av förundersökningsbegränsningar framgår av *tabell 4* nedan.

Av åklagarnas beslut om att inte inleda förundersökning är 59 procent beslut om förundersökningsbegränsning, vilket är på samma nivå jämfört med föregående år. Förundersökningsbegränsningarna vid beslut att inte inleda förundersökning rör oftast åtalsprövningar för ärekränkingsbrott. Ett annat vanligt skäl att inte inleda förundersökning är att uppgifterna i ärendet inte har gett anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har begåtts.

Som *tabell 4* visar har åklagare lagt ned förundersökningar med hänvisning till reglerna om förundersökningsbegränsning i något högre utsträckning än föregående år. Den vanligaste motiveringen är dock bevisproblem, vilket är fallet i närmare sex av tio beslut om nedlagd förundersökning.

Under 2020 hanterades 6 500 brottsmisstankar i den temporära lösningen för stora ärenden. Den innebär att misstankarna inte behöver registreras på vanligt sätt. 5 500 av brottsmisstankarna hör till ett och samma ärende. Samtliga brottsmisstankar rör förmögenhetsbrott och hade i nästan alla fall (99 procent) beslut om lagföring. Förmögenhetsbrott är en brottstyp där det tidigare har varit relativt vanligt med mycket stora ärenden, vilket påverkat statistiken.

2019 hanterades ett ärende med drygt 100 brottsmisstankar i den temporära lösningen för stora ärenden.

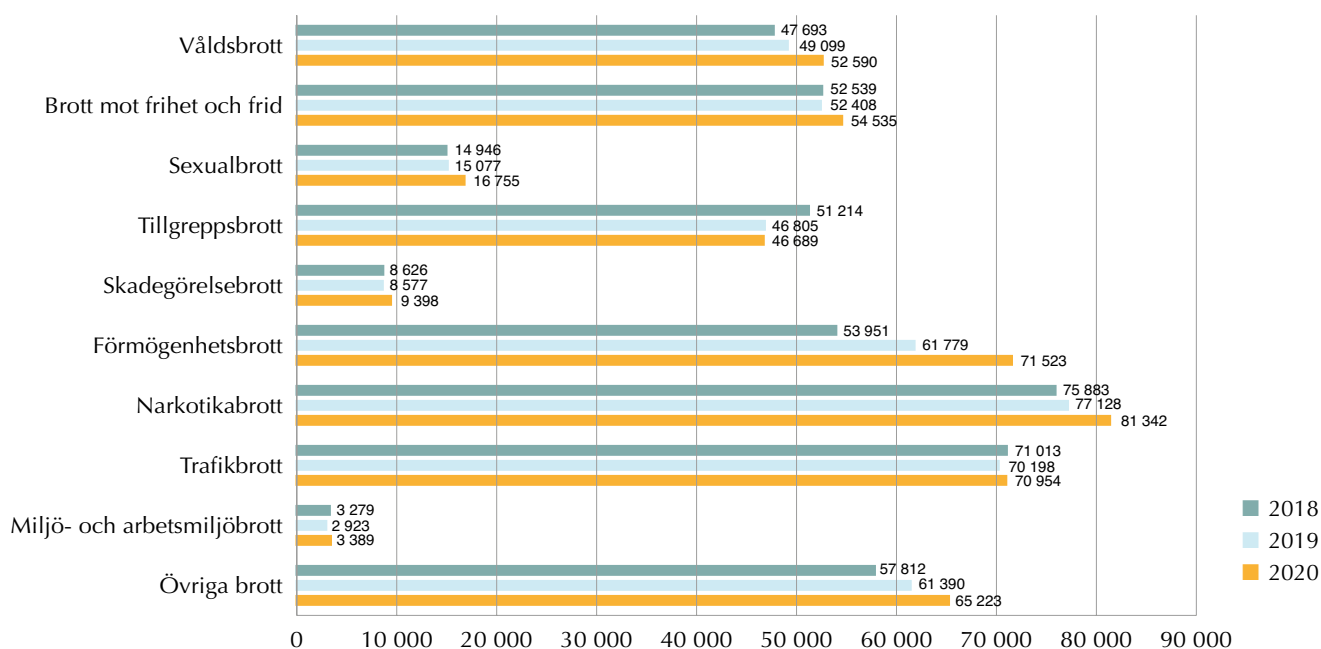
De brottsmisstankar som hanterats i den temporära lösningen ingår inte i tabeller och diagram i avsnittet *Utredning och lagföring*.

Tabell 4 Förundersökningsbegränsningar 2018–2020

	2020	2019	2018
Förundersökning inleds inte	6 235	6 119	5 972
varav förundersökningsbegränsningar	3 652	3 618	3 483
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning inte inleds	59%	59%	58%
Förundersökning läggs ned	129 243	118 689	113 737
varav förundersökningsbegränsningar	20 852	17 803	17 985
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning läggs ned	16%	15%	16%

Av *diagram 2* framgår antal beslutade brottsmisstankar uppdelat per brottsgrupp. En ökning har skett i alla brottsgrupper förutom tillgreppsbrott, vilket överensstämmer med bilden av inflödet (se *diagram 1*). De procentuellt största ökningarna finns i grupperna förmögenhetsbrott, miljö- och arbetsmiljöbrott samt sexualbrott. De antalsmässigt största ökningarna finns i brottsgrupperna förmögenhetsbrott och narkotikabrott.

Diagram 2 Antalet beslutade brottsmisstankar 2018–2020 per brottsgrupp

Brottsmisstankar i balans

Med brottsmisstankar i balans avses brottsmisstankar som på något sätt är under handläggning vid Åklagarmyndigheten. När brottsmisstankar registreras hos åklagare läggs de till balansen och när de avslutas räknas de bort. Tidigare avslutade brottsmisstankar kan öppnas igen för kompletterande handläggning och återförs då till balansen. Brottsmisstankarna blir i dessa fall avslutade vid mer än ett tillfälle, men räknas som inkomna endast en gång. Detta innebär att förändringar av balansen inte är detsamma som skillnaden mellan inkomna och beslutade brottsmisstankar.

De balanserade brottsmisstankarna delas in efter vilken status i handläggningen (se avsnittet *Från brottsanmälan till domstolsförhandling*) de befinner sig i vid mättillfället. Indelningen sker i fyra grupper: förundersökning ej inledd, förundersökning pågår, förundersökning redovisad samt åtal väckt. Brottsmisstankar i gruppen förundersökning pågår hanteras av Åklagarmyndigheten gemensamt med polisen och andra utredande myndigheter och brottsmisstankar i gruppen åtal väckt hanteras gemensamt med domstolarna.

För brottsmisstankar i grupperna förundersökning ej inledd och förundersökning redovisad utgörs nästa åtgärd regelmässigt av ett beslut av åklagare, varför myndighetens möjligheter att påverka balansen för dessa grupper är större.

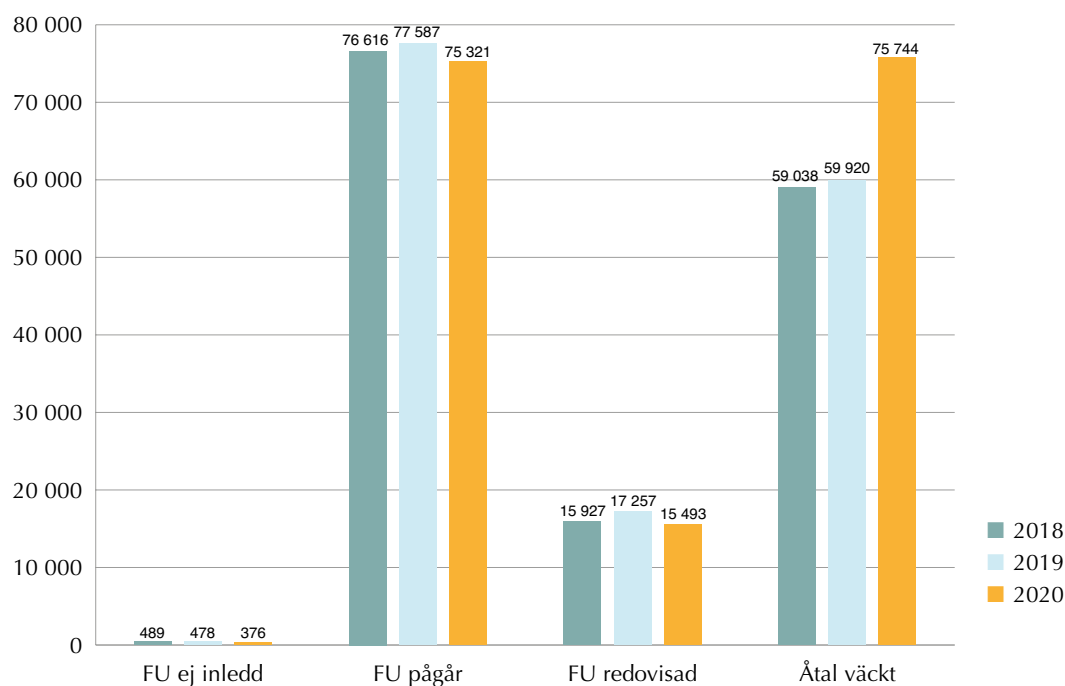
I *diagram 3* är de balanserade brottsmisstankarna fördelade på respektive handläggningsläge vid utgången av de tre senaste åren. Totalt sett var balansen större vid utgången av 2020 jämfört med ett år tidigare. Ökningen var cirka 11 700 brottsmisstankar, vilket motsvarar åtta procent. Det är endast gruppen åtal väckt som har ökat (med 15 800 brottsmisstankar, vilket motsvarar en ökning på 26 procent), i de andra grupperna har antalet balanserade brottsmisstankar mins-

kat, se *diagram 3*. Till skillnad från tidigare år var den största andelen balanserade brottsmisstankar 2020 därmed att hänföra till gruppen åtal väckt. Ökningen och den förändrade fördelningen av balanserade brottsmisstankar kan kopplas till att inställda platsutbildningar, tjänsteresor med mera på grund av pandemin frigjort resurser för att besluta i ärenden. Det har därför kunnat ske en avarbetning av balansen av brottsmisstankar som väntar på åklagares beslut, vilket är positivt. Brottsmisstankarna i gruppen åtal väckt är emellertid inte avslutade vid Åklagarmyndigheten utan kräver fortsatt hantering framförallt i den utsträckning domstolarna handlägger dem genom att genomföra förhandling.

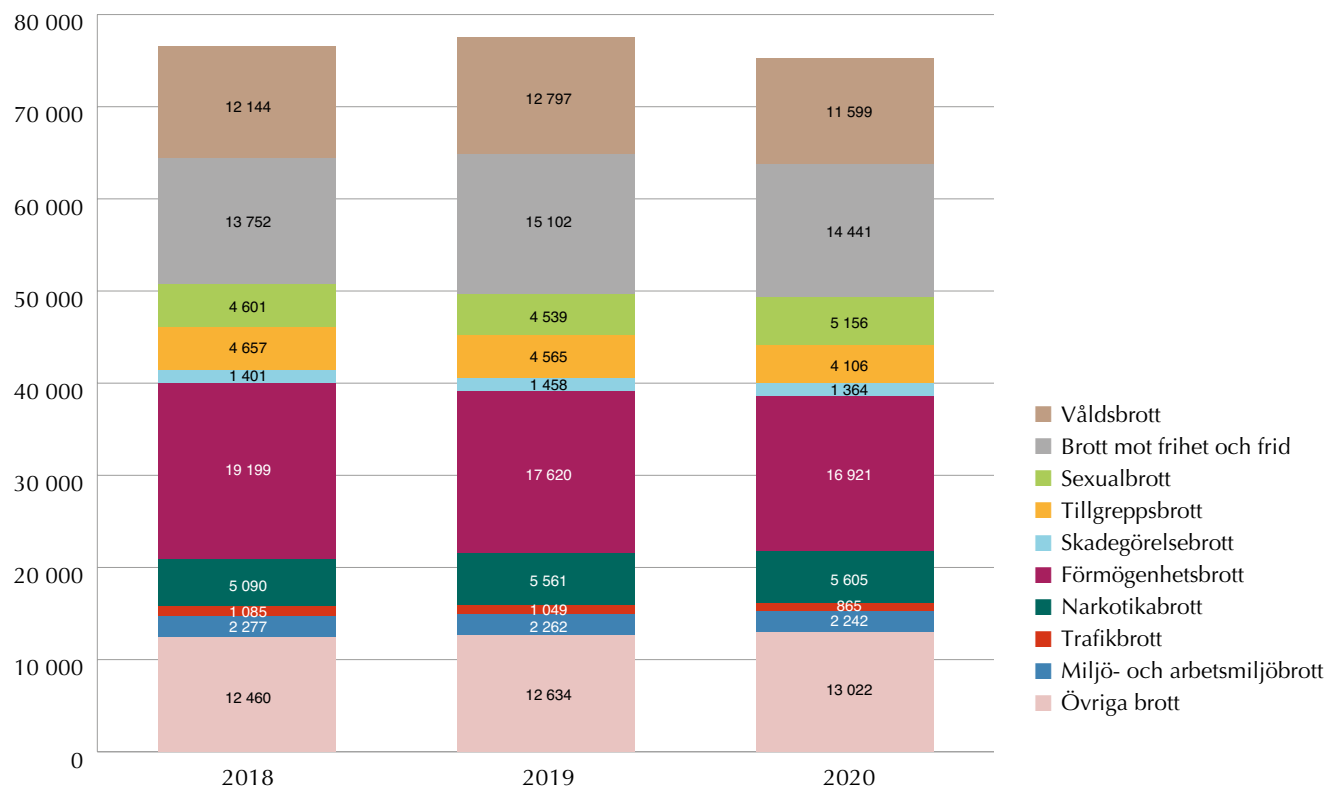
Utvecklingen av innehållet i de pågående förundersökningarna är av särskilt intresse. I *diagram 4* redovisas balanserade brottsmisstankar där förundersökning pågår uppdelat per brottsgrupp. För brottsgruppen förmögenhetsbrott har det skett en fortsatt minskning sedan 2018. För de flesta andra av brottsgrupperna har det skett en minskning jämfört med 2019. För brottsgrupperna sexualbrott, narkotikabrott och övriga brott har antalet brottsmisstankar där förundersökning pågår ökat jämfört med de föregående åren, vilket kan kopplas till det ökade inflödet av brottsmisstankar i åklagarledda förundersökningar.

Brottsutredning är färskvare. Det är därför viktigt att det inte går för lång tid innan brott utreds färdigt. Av de balanserade brottsmisstankar där åtal inte väckts vid slutet av 2020 var det 16 procent, det vill säga knappt var sjätte brottsmisstanke, som kommit in till åklagare mer än ett år tidigare. Antalet brottsmisstankar som är äldre än ett år har dock minskat till 14 300 stycken från 16 500 året innan, vilket är en minskning med 14 procent. Minskningen kan ses för alla brottsgrupper utom brott mot frihet och frid, där antalet ökat, och övriga brott, som är oförändrad. Ökningen av gamla balanser om brott mot frihet och frid beror på ett ärende med flera hundra misstankar om dataintrång. Antalet ärenden som innehåller brottsmisstankar som är äldre än ett år har minskat till 3 900 år 2020 från knappt 4 100 år 2019, vilket ger en minskning med sju procent. Att antalet ärenden med gamla brottsmisstankar har minskat är positivt, men det är angeläget att fortsätta fokusera på frågan om hur Åklagarmyndighetens och Polismyndighetens gemensamma verksamhet kan bli mer effektiv så att ärenden inte riskerar att ta för lång tid att handlägga. Diskussioner om detta förs i många sammanhang, till exempel inom ramen för en med Polismyndigheten gemensam satsning på ärendesamordning.

Diagram 3 Antal brottsmisstankar i balans vid utgången av åren 2018–2020

Diagram 4 Antal brottsmisstankar i balans FU pågår per brottsgrupp vid utgången av åren 2018–2020

Utvecklingen av tider

- Totalt sett har tiden från det att en anmälan kommer in till åklagare till dess att beslut fattats ökat med tre dagar jämfört med föregående år. Även om man bortser från förmögenhetsbrotten som brukar påverka kraftigt tar det allt längre tid. Ökningen är då åtta dagar jämfört med föregående år.
- När förundersökningarna är slutförda tar det i genomsnitt 18 dagar för åklagarna att fatta beslut. Beslutstiden har minskat med knappt två dagar jämfört med föregående år.
- Att genomströmningstiderna har ökat är en negativ utveckling. De genomsnittliga tiderna är längre än önskvärt. Beslutstiden, som myndigheten har störst möjlighet att påverka, håller sig med god marginal inom den tid som myndigheten har bedömt som rimlig, vilket är positivt.

Genomströmningstid

För brottsmisstankar i förundersökningar som leds av åklagare mäts tiden från att en anmälan om brott kommer in till en åklagarkammare fram till att åklagaren har beslutat i ärendet, det vill säga den tid som ett misstänkt brott utreds under åklagares ledning. Denna tid kallas genomströmningstid och det är den genomsnittliga tiden som redovisas i statistiken.

Den totala genomsnittliga tiden från att anmälan inkommit till åklagare till dess att beslut fattats ökade under 2020 till 144 dagar (141 dagar 2019), se *tabell 5*. Det är nästan en månad längre än det riktvärde på 115 dagar som satts upp inom myndigheten. Genomströmningstiden har jämfört med 2019 varit oförändrad eller ökat för alla brottsgrupper utom förmögenhetsbrott och skadegörelsebrott, se *diagram 5*. Det är genomströmningstiderna för brottsgrupperna narkotikabrott respektive brott mot frihet och frid som har ökat mest. Som ovan nämnts har det skett en minskning av balansen av antalet brottsmisstankar där åtal inte väckts både totalt sett och sett till brottsmisstankar som är äldre än ett år. Att en balansavarbetning påverkar genomströmningstiderna i negativ riktning är naturligt. Som tidigare nämnts är det emellertid angeläget att fortsätta fokusera på frågan om hur Åklagarmyndighetens och Polismyndighetens gemensamma verksamhet kan bli mer effektiv så att genomströmningstiden kan kortas.

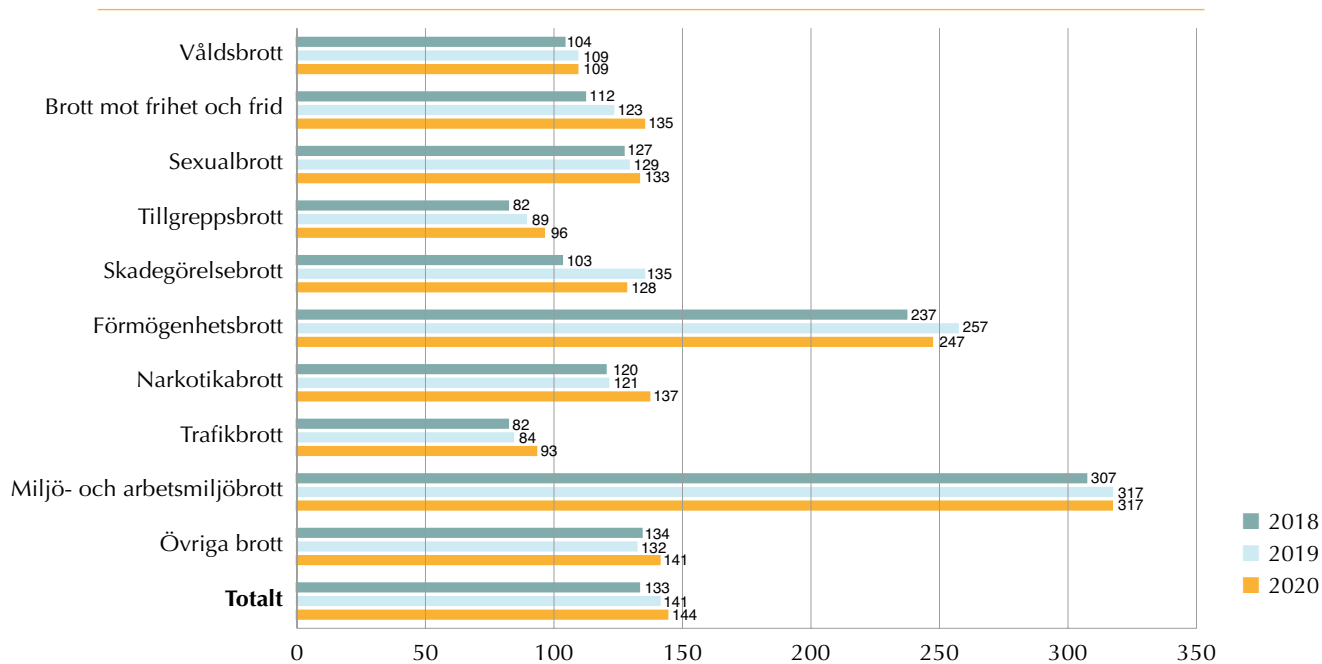

Eftersom brottsgruppen förmögenhetsbrott omfattar enstaka ärenden av sådan storlek att de påverkar totalstatistiken finns det anledning att se hur genomströmningstiden utvecklats om den brottsgruppen utesluts. I och med den temporära lösningen för att hantera stora ärenden förväntas enstaka förmögenhetsbrottsärendens påverkan

Tabell 5 Genomströmningstid och beslutstid 2018–2020

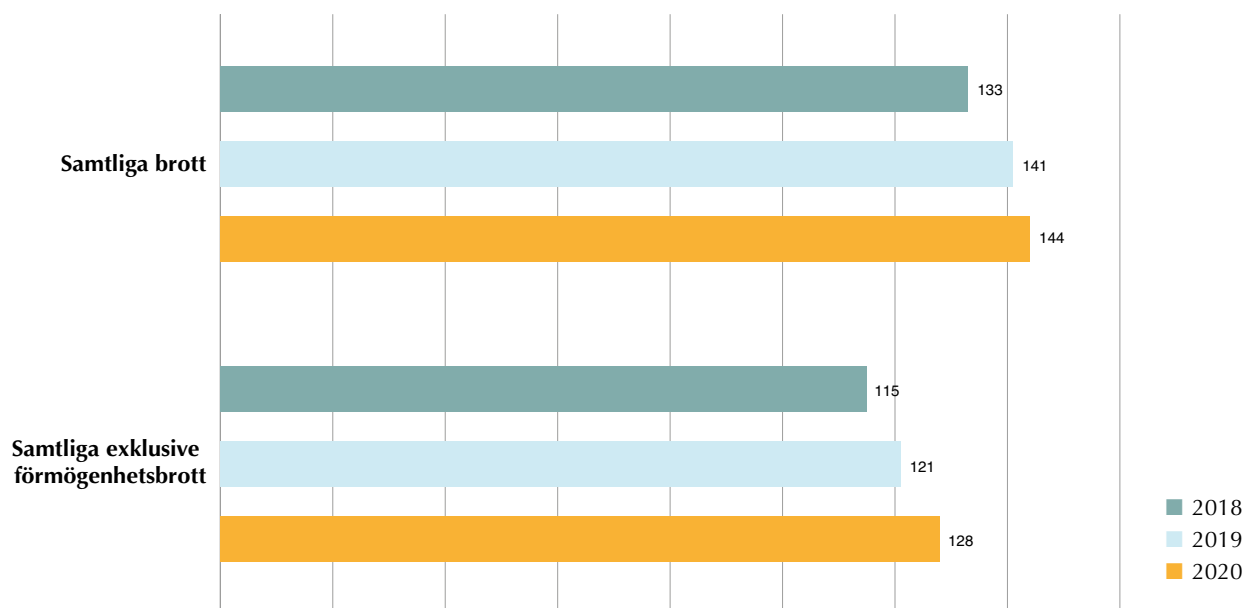
	2020	2019	2018
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut	144	141	133
Beslutstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut	18	19	17

Diagram 5 Genomströmningstid i dagar (medelvärde), 2018–2020 per brottsgrupp

på statistiken minska, men historiskt har ökade genomströmningstider till stor del kunnat kopplas till sådana ärenden. Som *diagram 6* visar är det emellertid för de senaste åren en generell negativ utveckling med längre genomströmningstider. Genomströmningstiden exklusive förmögenhetsbrott har jämfört med 2019 ökat åtta dagar, vilket är en större ökning än de tre dagar som den totala genomströmningstiden ökat. Det innebär att de registrerade brottsmisstankar om förmögenhetsbrott som avslutats under 2020 inte har varit av sådan omfattning – vare sig antalsmässigt eller sett till genomströmningstid – att de påverkat den totala genomströmningstiden negativt.

Diagram 6 Genomströmningstid i dagar (medelvärde), 2018–2020

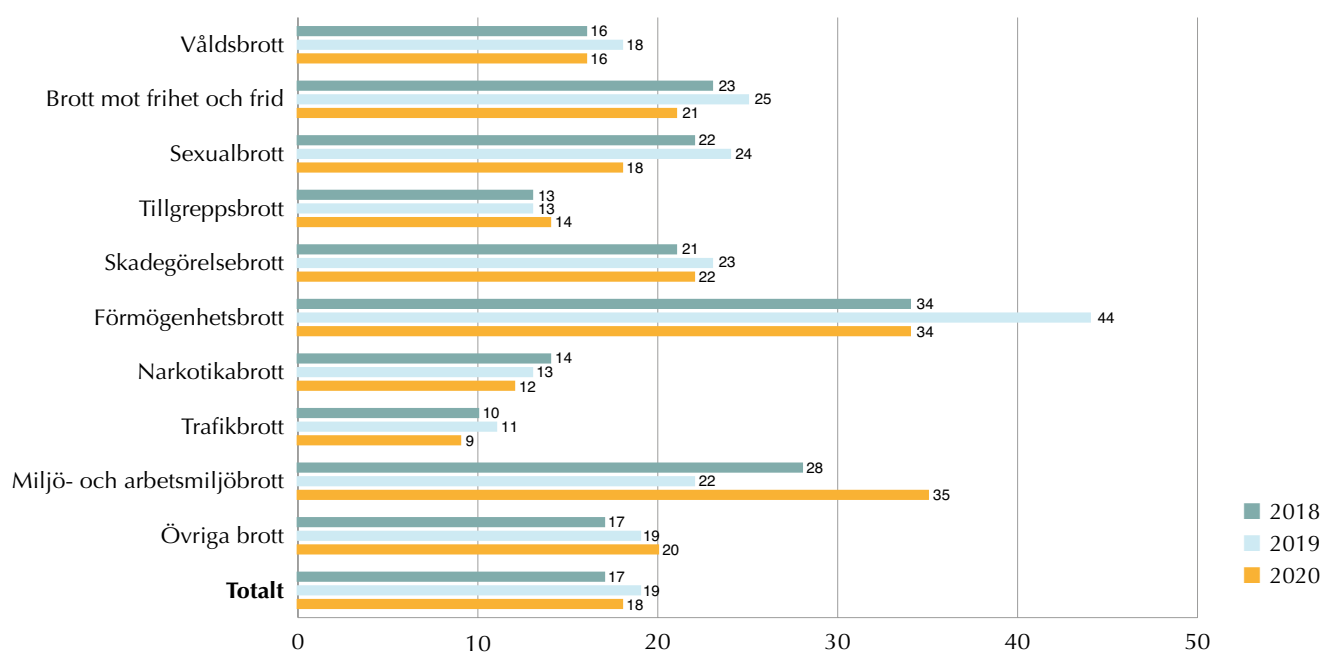

Beslutstid

Utöver genomströmningstid mäts även tiden från beslutsunderlag, det vill säga att en färdig brottsutredning – åklagarledd eller ledd av annan – kommer in till Åklagarmyndigheten, fram till dess att åklagaren har fattat beslut. Denna tid kallas beslutstid. Även statistiken över beslutstid avser den genomsnittliga tiden som brottsmisstankar väntar på beslut.

För brottsgrupper där beslutsunderlaget generellt sett utgörs av mer omfattande utredningar, till exempel förmögenhetsbrott och miljöbrott, tar det ofta något längre tid att fatta beslut, medan det för enklare ärenden, som återfinns i till exempel grupperna trafik- och tillgreppsbrott, kan gå snabbare. Sammantaget har den genomsnittliga tiden från inkommet beslutsunderlag till beslut under 2020 uppgått till 18 dagar vilket är en minskning sedan föregående år (19 dagar 2019), se *diagram 7*. Det är också klart snabbare än de 30 dagar som är myndighetens riktvärde. De 18 dagarna i genomsnitt kan jämföras med medianvärdet för beslutstiden som är fem dagar. Beslut har alltså hunnit fattas inom denna tid för hälften av alla brottsmisstankar med inkomna beslutsunderlag.

Diagram 7 Beslutstid i dagar (medelvärde), 2018–2020 per brottsgrupp

Av *diagram 7* framgår att beslutstiden minskat för alla brottsgrupper utom miljö- och arbetsmiljöbrott, tillgreppsbrott och övriga brott. För de två sistnämnda brottsgrupperna har beslutstiden ökat med en dag vardera medan beslutstiden för miljö- och arbetsmiljöbrott har ökat med 13 dagar. Hälften av denna ökning beror på ett enda ärende med 200 brottsmisstankar om artskyddsbrott där beslutstiden var relativt lång. Detta ärende utgör också hälften av hela underlaget för beslutstiden i brottsgruppen miljö- och arbetsmiljöbrott. För brottsgruppen förmögenhetsbrott var beslutstiden ovanligt lång 2019 medan den för 2020 återigen hamnade på 2018 års nivå. Beslutstiden för brottsmisstankar om sexualbrott respektive brott mot frihet och frid har minskat med flera dagar jämfört med de två senaste åren. Att beslutstiderna generellt sett har minskat är en positiv utveckling.

Utvecklingen av lagföring

- Jämfört med förra året har cirka 8 500 fler personer åtalats eller på annat sätt lagförts för brott, en ökning med åtta procent.
- Även den särskilda uppföljningen av prioriterade brottsgrupper visar att fler antalet lagförda personer ökat, i vissa fall mer än den generella ökningen.
- Antalet brottsmisstankar med lagföringsbeslut har ökat med fem procent. Ökning har skett inom nio av tio brottsgrupper.
- Att antalet lagförda personer ökat innebär en positiv utveckling i förhållande till myndighetens uppgift att se till att personer som begår brott blir föremål för lagföring. Den generella ökningen av antalet brottsmisstankar med lagföringsbeslut indikerar en god förmåga att utreda och lagföra de brottsmisstankar som kommer in till myndigheten.

Lagföring

I begreppet lagföring ingår åklagarens beslut om åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse (en åtalsunderlåtelse innebär en notering i belastningsregistret men inte någon påföljd) samt beslut om företagsbot som ersättning för straff. Myndigheten har flera mått för att följa resultatutvecklingen för lagföring: antal och andel personer som lagförts samt antal och andel brottsmisstankar som avslutats med lagföring.

Definition av lagföringsandelar redovisas i avsnittet *Principer för resultatredovisningen*.

Åklagare vid Åklagarmyndigheten har totalt sett under året lagfört 120 200 personer vilket är en ökning med åtta procent jämfört med föregående år (111 800 personer 2019). Detta framgår av *tabell 6*. I avsnitten om särskilda områden nedan framgår också att antalet personer som lagförts för sexualbrott, brott av unga lagöverträdare och brott mot barn ökat med mellan åtta och elva procent, se vidare under *Resultat för särskilda områden*. Notera emellertid att samma individ och samma brott kan ingå i flera kategorier.

Av de personer som har berörts av åklagarbeslut har 65 procent lagförts för minst ett brott. Andelen brottsmisstankar med lagföringsbeslut är 61 procent. Av det totala antalet personer som blivit föremål för åklagares beslut under 2020 var ungefär 20 procent kvinnor och 80 procent män. Av de personer som lagförts utgjorde 17 procent kvinnor och 82 procent män.

Det totala antalet lagföringsbeslut ökade från 236 700 år 2019 till 249 700 år 2020, vilket är en ökning med fem procent.

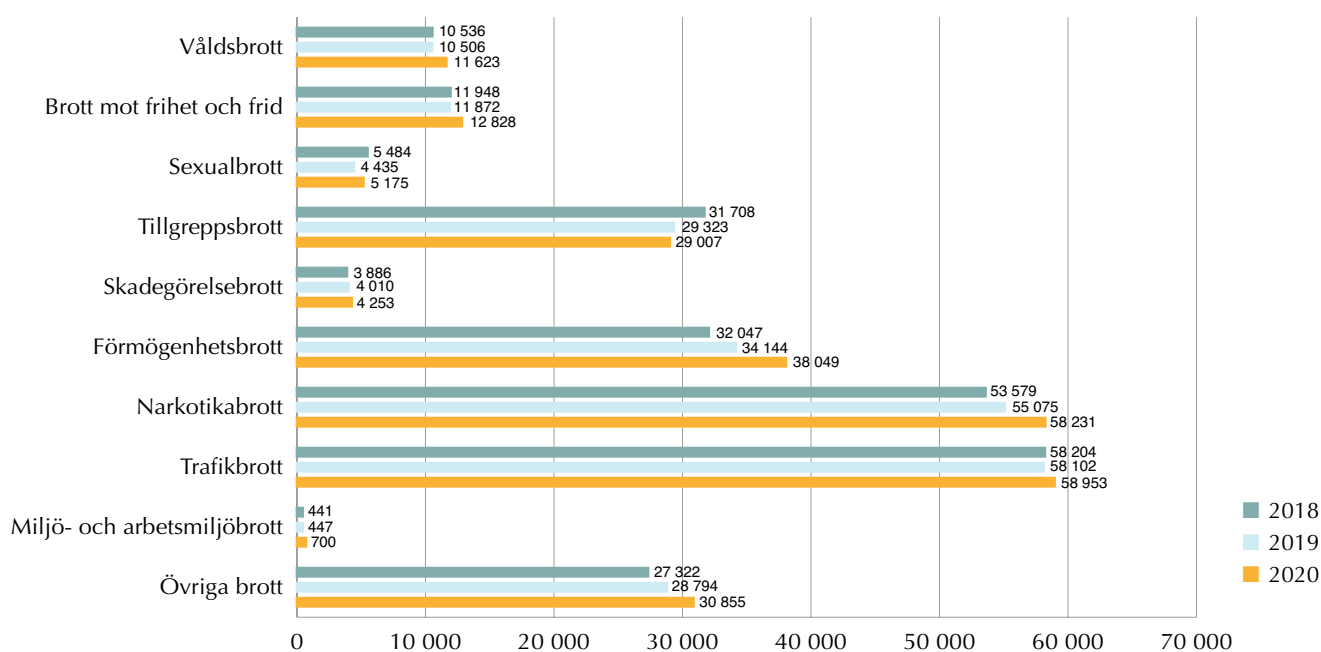
Tabell 6 Lagföringsbeslut 2018–2020

	2020	2019	2018
Antal brottsmisstankar med lagföringsbeslut	249 674	236 708	235 155
Andel brottsmisstankar med lagföringsbeslut	61%	62%	63%
Antal personer med lagföringsbeslut	120 248	111 774	108 310
Andel personer med lagföringsbeslut	65%	66%	66%

Av *diagram 8* framgår antalet brottsmisstankar som lett till lagföring uppdelat per brottsgrupp. Antalet lagförda brottsmisstankar har ökat i alla brottsgrupper förutom tillgreppsbrott, vilket överensstämmer med utvecklingen för inflöde och beslutade brottsmisstankar (se *diagram 1 och 2*).

Den största procentuella ökningen har skett för miljö- och arbetsmiljöbrott där ett stort ärende med 200 lagförda brottsmisstankar starkt påverkar statistiken. Även utan det ärendet har antalet lagföringsbeslut för miljö- och arbetsmiljöbrott ökat. Den näst största ökningen procentuellt sett har sexualbrotten, där 17 procent fler lagföringsbeslut fattats. Antalsmässigt har lagföringsbeslut om förmögenhetsbrott och narkotikabrott ökat mest, med 3 900 respektive 3 200.

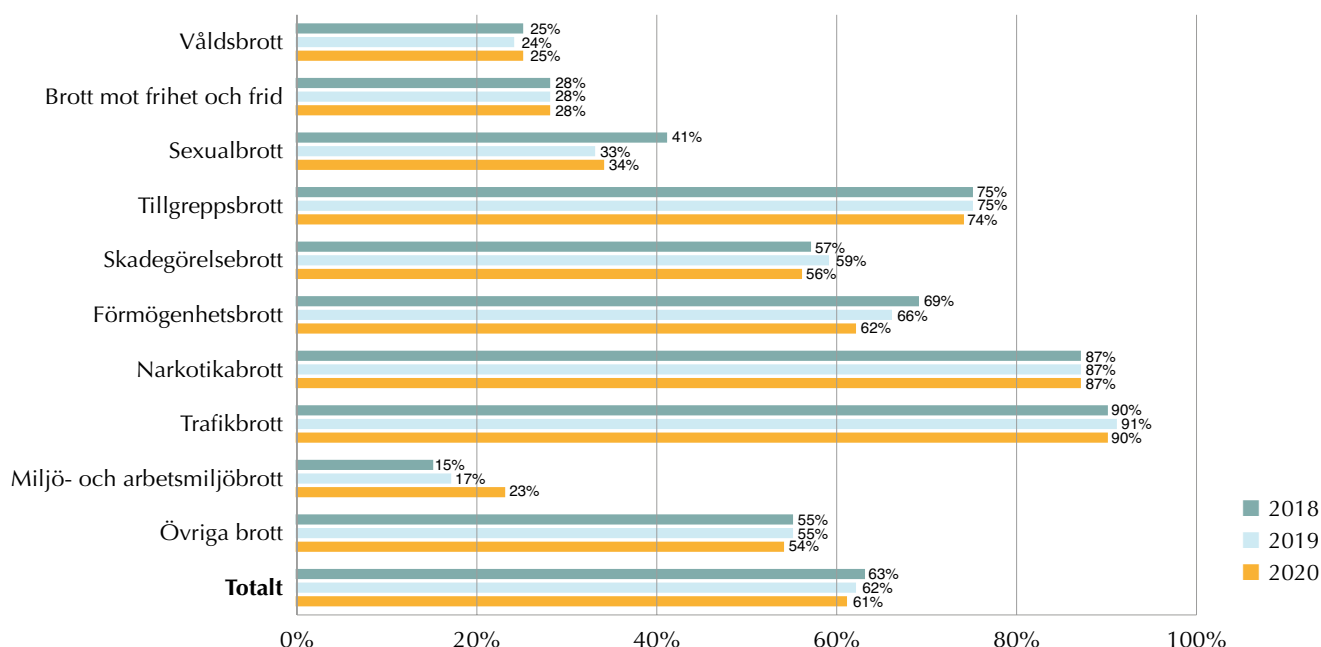
Diagram 8 Antal brottsmisstankar som lett till lagföring 2018–2020 per brottsgrupp

Totalt sett har andelen brottsmisstankar som lett till lagföring minskat med en procentenhet jämfört med året innan. Sett till andelen lagförda brottsmisstankar är lagföringsnivån påfallande stabil för flera brottsgrupper. För miljö- och arbetsmiljöbrott har lagföringsandelen dock ökat med sex procentenheter vilket till stor del beror på det ärende som kommenterats vid beslutstid och antal lagföringsbeslut. För brottsgruppen sexualbrott har lagföringsandelen ökat något jämfört med 2019 även om den fortfarande ligger lägre än 2018 då det väcktes åtal i flera ärenden med många brottsmisstankar om bland annat utnyttjande av barn för sexuell posering. Även för våldsbrott har lagföringsandelen ökat något. De största minskningarna har skett för brottsgrupperna förmögenhetsbrott och skadegörelsebrott som har minskat med fyra respektive tre procentenheter.

Lagföringsstatistiken påverkas på totalnivå av fler faktorer än förmågan att samla bevisning till stöd för åtal eller annan lagföring. Inte minst påverkas lagföringsnivån av ärendesammansättningen. Inom vissa brottsgrupper leder nio av tio brottsmisstankar till lagföring. Det är fråga om enkla brott som utreds av polis och redovisas som färdiga utredningar. I andra brottsgrupper ligger lagföringsnivån kring tre av tio brottsmisstankar. Redan små förändringar av ärendesammansättningen påverkar därför den totala lagföringsnivån.

Diagram 9 Andel brottsmisstankar som lett till lagföring 2018–2020 per brottsgrupp

Resurs- och kostnadsfördelning

Fördelningen av resurser och kostnader baseras på tidmätningar som genomförts vid ett tillfälle under 2020. Sammanlagt har 96 procent av den totala tiden använts till området utredning och lagföring vilket är samma nivå som förra året. Av myndighetens totala kostnader om 1 736 miljoner kronor (1 639 miljoner kronor 2019) har 1 665 miljoner kronor (1 569 miljoner kronor 2019) fördelats på utredning och lagföring. Den genomsnittliga kostnaden för att handlägga en brottsmisstanke var 3 738 kronor under 2020 (3 522 kronor 2019). Den genomsnittliga kostnaden för att handlägga en brottsmisstanke avseende olika brottsgrupper framgår i tabeller i *Fakta i korthet*.

Det bör observeras att det handlar om genomsnittsvärden och att kostnaden kan variera avsevärt för brottsmisstankar inom samma brottsgrupp. För de brottsgrupper som har en hög andel åklagarledda förundersökningar är tidsåtgången högre och därmed även kostnaderna. I miljö- och arbetsmiljöbrott, sexualbrott, våldsbrott och brott mot frihet och frid är andelen åklagarledda förundersökningar över 80 procent medan den i trafikbrott är lägre än tio procent.

Den största förändringen för kostnad per brottsmisstanke är för förmögenhetsbrott (-25 procent). Minskningen är en följd av en förändrad ärendefördelning inom brottskategorin, främst med anledning av att antalet polisleda bidragsbrott ökat kraftigt.

Resultat för särskilda områden

Ungdomsbrott

Begreppet ungdomsbrott avser brott som begåtts av ungdomar som har fyllt 15 men inte 18 år och utgör sju procent av alla brottsmisstankar som hanteras inom Åklagarmyndigheten.

Inom alla åklagarmråden finns särskilda åklagare som hanterar ungdomsärenden. Samtliga områden har välfungerande nätverk för ungdomsåklagarna med en särskild kontaktåklagare utsedd för ungdomsbrott. Uppgiften för kontaktåklagaren är bland annat att fungera som informationskanal och bidra till att bereda olika juridiska frågor som rör ungdomsbrott. Åklagarmyndigheten ska verka för att lokal samverkan enligt 39 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare kommer till stånd. Under 2020 har en uppföljning av denna samverkan genomförts. Det kan konstateras att samverkan i allt väsentligt fungerar väl och medför verksamhetsnytta för både åklagarkammarna och de aktörer som kamrarna samverkar med, det vill säga polis, socialtjänst, domstolar och, i förekommande fall, försvarare. Vid samverkansmötena har bland annat frågor om kvalitet på utredningar, yttranden och frister diskuterats. En utmaning i år har varit att genomföra samverkansmötena med hänsyn till pågående pandemi.

Under året kom det till åklagare in 30 700 brottsmisstankar som avsåg ungdomsbrott. Det är en ökning med knappt 1 200 brottsmisstankar jämfört med 2019.

Det vanligaste ungdomsbrottet är ett tillgreppsbrott. Sådana brott utgör en femtedel (20 procent) av ungdomsbrotten hos åklagare vilket är dubbelt så vanligt som i de ärenden som Åklagarmyndigheten hanterar generellt. Därefter är narkotikabrotten (16 procent) vanligast förekommande. Sett till alla ungdomsbrott utgör sexualbrotten en mindre del (sex procent). Antalet brottsmisstankar om sexualbrott har under 2020 ökat något och ligger kring 1 800 misstankar. Trafikbrott, förmögenhetsbrott och miljö- och arbetsmiljöbrott är förhållandevis ovanliga ungdomsbrott jämfört med myndighetens inflöde totalt sett.

I en förundersökning där den misstänkta inte fyllt 18 år och som gäller brott som kan ge fängelse ska enligt lag beslut i åtalsfrågan fattas senast inom sex veckor från dagen då personen delgavs misstanke om brott. Tidsfristen får dock överskridas i vissa fall, exempelvis vid en omfattande utredning med många personer att förhöra eller vid ärenden där tekniska undersökningar behöver genomföras. I vilken utsträckning fristen hålls mäts genom att följa upp bevakningsfrister. Under 2020 har bevakningsfristerna hållits i 56 procent av fallen. Fristerna registreras manuellt och genomförda granskningar visar att det sannolikt finns vissa brister i registreringen. Det är därför svårt att mot bakgrund av denna statistik uttala sig om i vilken utsträckning Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten inte förmått att hålla den tidsfrist som lagstiftaren har satt upp för dessa ärenden.

Samtidigt kan det konstateras att genomströmningstiden har ökat med tolv dagar från en redan hög nivå. 2020 års genomströmningstid på 130 dagar indikerar att den satta tidsfristen överskrids i alltför hög utsträckning och det är 40 dagar längre än myndighetens riktvärde på 90 dagar. Flera åklagarkammare har påbörjat ett arbete i syfte att ta reda på orsaken till den ökade genomströmningstiden och åtgärds-

Lite mer än fyra av tio inkomna brottsmisstankar om ungdomsbrott ingår i en åklagarledd förundersökning (13 100 av totalt 30 700). Av dessa är cirka hälften (49 procent) brott mot person i form av våldsbrott, brott mot frihet och frid samt sexualbrott. Sexualbrott är nästan uteslutande åklagarledda. Av de inkomna polisledda brottsmisstankarna är nära sju av tio tillgreppsbrott, narkotikabrott eller trafikbrott (69 procent). Dessa brottstyper är mer ovanliga brottsmisstankar i åklagarledda förundersökningar med misstänkta ungdomar.

förslag utarbetas. Beslutstiden har minskat med en dag jämfört med 2019 och tangerar därmed myndighetens riktvärde på 15 dagar i genomsnitt.

Av de beslutade brottsmisstankarna har 64 procent lett till lagföring, vilket är två procentenheter lägre än 2019. Åklagare har fattat beslut om lagföring av ungefär 11 600 ungdomar under 18 år, vilket är en ökning med knappt 1 100 personer (tio procent) jämfört med 2019. Även antalet lagföringsbeslut har ökat, med sju procent. Att lagföringsandelen trots detta har minskat något beror på att antalet beslut om att lägga ned förundersökningen och att inte väcka åtal har ökat mer. Till viss del kan den större ökningen av dessa avskrivningar höra samman med en minskning av balanserna av pågående utredningar. Balansarbetningen skulle i någon mån även kunna förklara den ökade genomströmningstiden, särskilt eftersom även antalet brottsmisstankar som är äldre än ett år har minskat jämfört med föregående år.

Samtlig statistik om ungdomsbrott redovisas i *tabell 7*.

Tabell 7 Ungdomsbrott. Sammanfattande tabell 2018–2020

	<i>Förändring</i>				
	2020	2019	2018	2020–2019	2020–2018
Inkomna brottsmisstankar	30 713	29 521	28 687	1 192	2 026
Beslutade brottsmisstankar	31 590	29 169	28 943	2 421	2 647
Brottsmisstankar som lett till lagföring	18 217	17 072	16 737	1 145	1 480
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring*	64%	66%	66%	-2	-2
Antal lagförda personer	11 553	10 471	10 275	1 082	1 278
Genomströmningstid (dagar)	130	118	106	12	24
Beslutstid (dagar)	15	16	14	-1	2
Balanserade brottsmisstankar	6 485	6 596	5 760	-111	725
Andel lagstadgade beslutsfrister som hållits	56%	58%	60%	-1	-4

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Brott i parrelation, sexualbrott samt brott mot barn

Brott i parrelation, sexualbrott samt brott mot barn har under året varit fortsatt prioriterade inom myndigheten. Detta är också brottskategorier som är centrala i myndighetens bidrag till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken (jämställdhetsintegrering). Ytterligare avsnitt som är relevanta i detta avseende är *Människohandel* och *Sexualbrott via internet*.

På områdes- och kammarnivå har bland annat ett intensifierat samarbete skett med polisen för att säkerställa att den gemensamt framtagna arbetsmetoden *Ett utvecklat bästa arbetssätt* är implementerat i båda myndigheterna. Under året har också ett omfattande arbete genomförts i myndigheten till följd av att barnkonventionen inkorporerats i svensk lag.

Kategorin brott i parrelation fångar våldsbrott, brott mot frihet och frid samt sexualbrott där Brottsförebyggande rådets brottskoder urskiljer att relationen mellan misstänkt och målsägande är eller har varit en parrelation. De senaste åren har ett flertal sådana brottskoder tillkommit och samtidigt har gamla brottskoder upphört. Att fler brott går att

identifiera som brott i parrelation påverkar tillsammans med avvikelser vid kodningen av anmälda brott i denna kategori möjligheterna att dra slutsatser av utvecklingen av statistiken för den del som utgör brott i parrelation. Tidigare har uppgifter för de prioriterade områdena brott i parrelation och sexualbrott redovisats tillsammans. Eftersom det inte säkert går att säga om utvecklingen är fråga om faktiska förändringar eller är ett resultat av förändringar i koder och registrering redovisas uppgifter om sexualbrotten för sig och endast begränsade uppgifter för brott i parrelation. I begreppet sexualbrott ingår här samtliga brott i brottsbalkens sjätte kapitel utom sexuellt ofredande i form av exhibitionism, koppleri och köp av sexuell tjänst. Begreppet brott mot barn avser här våldsbrott, sexualbrott, rån samt brott mot frihet och frid mot personer under 18 år när det, som oftast är fallet, finns särskilda brottskoder som omfattar målsägandens ålder.

Det här avsnittets kategorier av brott är ofta svåra att utreda, vilket kan leda till längre utredningstider. Enstaka ärenden med många brottsmisstankar kan påverka resultaten mellan olika år. De bevisvärigheter som ofta finns leder inte sällan till att en stor del av brottsmisstankarna läggs ned.

Inom alla åklagarområden finns åklagare med särskild utbildning för att hantera dessa ärendetyper. Särskilt utsedda åklagare finns för exempelvis brott mot barn och brott i parrelation. Inom åklagarområdena finns också nätverk för de åklagare som arbetar med utredningar av brott i parrelation, sexualbrott och brott mot barn. Under året har insatserna på området ytterligare förstärkts genom att det inrättats nationella ämnesspecialisttjänster inom brottsområdena sexualbrott, brott mot barn och brott i parrelation. I ansvaret för ämnesspecialisterna ingår bland annat att leda de nationella rättsliga nätverken. De kommer också att bidra till annan kompetensutveckling inom myndigheten och att ytterligare förstärka arbetet inom sina respektive sakområden, vilket syftar till ökad enhetlighet och effektivitet. Samtliga tjänster har tillsatts under året.

Det årliga erfarenhetsseminariet för åklagare som handlägger brott i parrelation, sexualbrott och brott mot barn fick ställas in på grund av pandemin. Vid seminariet presenteras annars regelmässigt aktuell forskning, rättslig utveckling och metodutveckling.

Även under 2020 har utvecklingen av rättspraxis när det gäller den sexualbrottslagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2018 följts noggrant och en praxissammanställning har tagits fram med syfte att bidra till kompetensutveckling och underlätta det operativa arbetet.

En tematisk tillsyn av handläggningen av ansökningar om kontaktförbud har genomförts tillsammans med Polismyndigheten under året. Rapporten färdigställdes i april 2020. I rapporten föreslogs bland annat en översyn av handläggningsfrister för ärenden om kontaktförbud. Översynen har utförts under året och utmynnade i ändrade riktlinjer.

Under året har också en tematisk tillsyn genomförts med syfte att undersöka i vilken utsträckning målsäganden får information om rätten till målsägandebiträde och om framställan skickas till tingsrätt samt hur skyndsamt det i så fall sker. Även denna tillsyn har genomförts gemensamt med polisen och resultatet har presenterats i en rapport med slutsatser och rekommendationer.

Under året har en förstudie genomförts för att undersöka om

åklagarens underrättelseskyldighet till Socialstyrelsen enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall efterlevs. Arbetet med rapporten pågår.

Särskilt om hedersrelaterad brottslighet

Brott i parrelation, sexualbrott och brott mot barn kan begås i en hederskontext. Under året har Åklagarmyndigheten vidtagit ytterligare åtgärder för att öka förutsättningarna för uppkläring av hedersrelaterad brottslighet inklusive könsstämpning och äktenskapstvång samt öka kompetensen avseende dessa brott. På myndighetens intranät finns en särskild ämnessida där relevant information samlas för att finnas lätt tillgängligt för samtliga åklagare. Under året lanserades också en ny handbok med tillhörande metodstöd på området. Samtliga allmänna kammare och Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet har under året utsett särskilda hedersåklagare samt ersättare för dessa (66 åklagare totalt). Ett digitalt seminarium har hållits i detta nätverk. En särskild ämnesspecialist på området har också tillsatts vilken tillträder i början av 2021.

Åklagarmyndigheten har genom Utvecklingscentrum ett nära samarbete med Polisens processledare mot hedersrelaterad brottslighet samt Länsstyrelsen i Östergötlands län, Nationella kompetensteamet, som har ett regeringsuppdrag att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Samverkan sker dels genom regelbundna träffar inom myndighetsnätverket som anordnas av Nationella kompetensteamet några gånger per år, dels i form av spontana kontakter vid behov för att diskutera uppkomna frågor om hedersrelaterad brottslighet.

Myndigheten har ett regeringsuppdrag att under 2021 bistå Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetensteamet) i planeringen av kompetenscentrets verksamhet samt bidra med kunskap och perspektiv. Åklagarmyndighetens ämnesspecialist med bistånd av Utvecklingscentrum kommer att vara myndighetens kontaktperson i detta uppdrag.

Åklagarmyndigheten har också ett uppdrag att aktivt bistå, dels Nationella kompetensteamet och Brottsoffermyndigheten i framtagandet av informationsmaterial, dels Nationella kompetensteamet i framtagandet av myndighetsgemensam vägledning. Handläggare vid Utvecklingscentrum kommer att vara Åklagarmyndighetens kontaktperson inom detta uppdrag.

Särskilt om brott i parrelation och sexualbrott

Som nämnts ovan är det för brott i parrelation svårt att avgöra om förändringar av inflöde, beslut och lagföring är faktiska förändringar eller en följd av ändrade brottskoder och bristande kvalitet i registreringen. Statistik om sexualbrott och brott i parrelation redovisas därför i olika tabeller och endast i begränsad omfattning för brott i parrelation. Behovet av förbättrad kvalitet i registreringen har uppmärksammats i samverkan med Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet.

Det operativa arbetet med brott i parrelation och sexualbrott bedrivs oftast i särskilda åklagargrupper och i nära samarbete med polisen.

Grupperna leds vanligtvis av seniora åklagare med särskild utbildning och erfarenhet. Inom ramen för regionala och lokala samverkansgrupper och projektarbeten, ofta gemensamma med polisen, har olika aktiviteter

och utbildningar genomförts. Ett fortsatt arbete har exempelvis skett tillsammans med polisen för att förbättra regionala och lokala rutiner för att handlägga kontaktförbud.

Den e-utbildning som Nationellt Centrum för Kvinnofrid tidigare tagit fram för Åklagarmyndighetens räkning har fått fortsatt spridning. Utbildningen riktar sig till samtliga anställda inom Åklagarmyndigheten och finns också tillgänglig för åklagarna inom Ekobrottsmyndigheten, eftersom vissa av dem ingår i Åklagarmyndighetens jourverksamhet. Utbildningen har ursprungligen tagits fram som ett led i Åklagarmyndighetens jämställdhetsintegrering.

Under 2020 inkom drygt 16 000 brottsmisstankar om sexualbrott. Det är en ökning med 14 procent från föregående år.

Av de beslutade brottsmisstankarna har ungefär 32 procent lett till lagföring. Drygt 1 850 personer har lagförts, vilket innebär en ökning med åtta procent jämfört med föregående år. Genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut har ökat fem dagar till 133 dagar medan beslutstiden har minskat, se *tabell 8*.

Förundersökningar om sexualbrott av här aktuellt slag leds nästan uteslutande av åklagare.

Det kom in knappt 8 300 brottsmisstankar om våldtäkt 2020, vilket är en ökning med elva procent jämfört med året innan och med 21 procent jämfört med 2018 då en ändrad sexualbrottslagstiftning infördes vid halvårsskiftet. Knappt hälften av våldtäktsmisstankarna rör målsägande under 18 år.

Endast en liten del av de inkomna brottsmisstankarna rör oaktsam våldtäkt. Yrkanden om ansvar för oaktsam våldtäkt framställs emellertid inte sällan i andra hand och syns då inte i statistiken.

För övriga sexualbrott har inflödet ökat med 17 procent jämfört med föregående år. Av dessa misstankar rör 73 procent en målsägande under 18 år, vilket är en något större andel än 2019.

Tabell 8 Sexualbrott. Sammanfattande tabell 2018–2020

	Förändring				
	2020	2019	2018	2020–2019	2020–2018
Inkomna brottsmisstankar	16 038	14 117	13 984	1 921	2 054
Beslutade brottsmisstankar	15 619	14 020	14 060	1 599	1 559
Brottsmisstankar som lett till lagföring	4 417	3 875	4 966	542	-549
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring*	32%	31%	39%	0	0
Antal lagförda personer	1 851	1 717	1 506	134	345
Genomströmningstid (dagar)	133	128	127	5	6
Beslutstid (dagar)	17	23	23	-6	-6
Balanserade brottsmisstankar	6 427	5 602	5 457	825	970

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Det inkom drygt 34 200 brottsmisstankar registrerade som brott i parrelation under 2020. Genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut var 101 dagar, se *tabell 9*. Antalet balanserade brottsmisstankar har ökat, men ökningen är i paritet med det ökade inflödet.

Brott i parrelation begås som regel i hemmet och det saknas ofta vittnen som sett själva händelsen, teknisk bevisning eller annan stödbevisning. Det, tillsammans med att det finns lojaliteter och andra känslomässiga bindningar mellan den misstänkta och målsäganden, påverkar förutsättningarna för att utreda och lagföra sådana brott. Andelen brottsmisstankar som lett till lagföring är 17 procent, vilket är betydligt lägre än för andra områden.

Tabell 9 Brotts i parrelation 2020

	2020
Inkomna brottsmisstankar	34 210
Beslutade brottsmisstankar	31 516
Brottsmisstankar som lett till lagföring	4 913
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring*	17%
Antal lagförda personer	2926
Genomströmningstid (dagar)	101
Beslutstid (dagar)	15
Balanserade brottsmisstankar	12 105

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Särskilt om brott mot barn

Brott mot barn ska utredas med särskild hänsyn till barns utsatta situation. Utredningar om brott mot barn handläggs oftast av särskilda åklagargrupper i nära samarbete med framförallt polisen, socialtjänsten och sjukvården. Samverkan sker till stor del i de barnahus som numera finns på många orter i landet. Arbetet är inriktat på att leva upp till det skyndsamhetskrav som gäller för dessa utredningar samt åklagares närvaro vid barnförhören. Tekniken för att vid behov kunna delta vid förhör på distans har ytterligare utvecklats under året.

Skyndsamhetskravet innebär att en förundersökning som innehåller brott mot barn ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och senast inom 90 dagar från den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Detta mäts genom att följa upp bevakningsfrister. Under 2020 har bevakningsfristerna hållits i 60 procent av fallen, vilket kan jämföras med 58 procent 2019 och 58 procent 2018. Fristerna registreras manuellt och genomförda granskningar visar att det sannolikt finns vissa brister i registreringen.

Åtgärder har vidtagits för att ge ett bättre stöd för fristregistrering, vilket synes ha gett viss effekt i form av ett ökat antal registrerade frister även om en underregistrering alltjämt kan förmodas. Det är möjligt att myndigheten skulle redovisa en något större andel hållna frister om samtliga frister registrerades. Samtidigt indikerar det faktum att medelvärdet för genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut har ökat med sex dagar till 101 dagar att Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten inte fullt ut förmår hålla den tidsfrist som lagstiftaren har satt upp för dessa ärenden. Det är också en försämring i förhållande till myndighetens riktvärde för önskvärd genomsnittstid som är 90 dagar. Att genomströmningstiden för brottsmisstankar där målsäganden är under 18 år är betydligt kortare än genomströmningstiden totalt sett (144 dagar) visar dock att ärendena prioriteras. Beslutstiden har minskat två dagar till 19 dagar i genomsnitt och är därmed kortare än myndighetens uppsatta riktvärde på 20 dagar.

Under 2020 ökade inflödet av brottsmisstankar som avsåg brott mot barn med drygt sex procent jämfört med föregående år.

Av de beslutade brottsmisstankarna har 24 procent lett till lagföring,

Förundersökningar om brott mot barn leds nästan uteslutande av åklagare.

Nästan hälften av de inkomna brottsmisstankarna på detta område rör våldsbrott. Misshandel inomhus av någon som är bekant med offret är det vanligaste brottet.

Ungefär 9 500 brottsmisstankar om sexualbrott mot barn inkom 2020, vilket är en ökning med drygt 20 procent jämfört med föregående år. Antalet inkomna brottsmisstankar har ökat både i brottsgruppen våldtäkt (+18 procent) och i brottsgruppen övriga sexualbrott (+23 procent).

För den senare brottsgruppen rör det sig i första hand om ett ökat antal brottsmisstankar om utnyttjande av barn för sexuell posering (ca 1 500 år 2020 och 900 år 2019), vilket ofta är brott som begås över internet.

vilket är en ökning med en procentenhet jämfört med 2019. Antalet lagföringsbeslut har ökat med 16 procent samtidigt som antalet lagförda personer ökat med elva procent.

Omfattningen av balanserade brottsmisstankar har ökat med nio procent jämfört med ett år tidigare.

Tabell 10 Brott mot barn. Sammanfattande tabell 2018–2020

	<i>Förändring</i>				
	2020	2019	2018	2020-2019	2020-2018
Inkomna brottsmisstankar	35 208	33 350	32 107	1 858	3 101
Beslutade brottsmisstankar	34 983	32 569	32 271	2 414	2 712
Brottsmisstankar som lett till lagföring	7 428	6 430	7 696	998	-268
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring*	24%	23%	27%	1	-3
Antal lagförda personer	3 948	3 541	3 351	407	597
Genomströmningstid (dagar)	101	95	95	7	6
Beslutstid (dagar)	19	21	20	-2	-1
Balanserade brottsmisstankar	10 573	9 727	9 063	846	1 510
Andel lagstadgade beslutsfrister som hållits	60%	58%	58%	1	2

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Mängdbrott

Begreppet mängdbrott avser här brott där polisen är förundersökningsledare, vilket innebär att de brottsmisstankar som kommer in till Åklagarmyndigheten i denna kategori är utredda och färdiga för beslut. De vanligaste mängdbrotten är trafikbrott, narkotikabrott och ringa stöld, men de kan också avse exempelvis misshandel, våld mot tjänsteman, skadegörelse eller bedrägerier. Mängdbrotten utgör ungefär hälften av alla brottsmisstankar som hanteras av Åklagarmyndigheten.

Mängdbrottshanteringen regleras av en riktlinje som anger att varje åklagarområde ska ha en särskild organisation för mängdbrottsärenden. Det ska även finnas särskilt utpekade åklagare för samverkan med polisen i dessa frågor. Samverkan och återkoppling från åklagare till polis sker regelbundet på både regional och lokal nivå i syfte att utveckla verksamheten och höja kvaliteten.

Flera åklagarområden har mängdbrottsnätverk som används i kontakten med polisen, vilket har medfört en mer effektiv och strukturerad samverkan. Parallellt har den sedan tidigare pågående samverkan mellan myndigheterna fortsatt, till exempel genom att åklagare har utbildat polispersonal i specifika frågor och genom att poliser har varit placerade på åklagarkammare.

Landets samtliga bötesbrott på trafikområdet, vissa trafikbrott där fängelse ingår i straffskalan samt företagsbot i yrkestrafik på väg handläggs på två åklagarkammare. Ärendekonzentrationen syftar bland annat till att skapa en effektiv handläggning samt att säkerställa kompetens kring de ofta mycket detaljerade och specifika regelverken kring denna ärendetyp.

Av *tabell 11* framgår att det under 2020 inkom 236 600 brottsmisstankar om mängdbrott, vilket är en ökning med drygt sju procent jämfört med 2019.

Narkotikabrott och trafikbrott är de största brottsgrupperna som tillsammans utgör mer än hälften av de inkomna mängdbrottsmisstankarna.

Den tredje största brottsgruppen är numera förmögenhetsbrott, vilket beror på att inkomna brottsmisstankar om bidragsbrott har ökat kraftigt.

Tabell 11 Mängdbrott. Sammanfattande tabell 2018–2020

	<i>Förändring</i>				
	2020	2019	2018	2020–2019	2020–2018
Inkomna brottsmisstankar	236 615	220 821	216 263	15 794	20 352
Beslutade brottsmisstankar	249 094	232 575	225 748	16 519	23 346
Brottsmisstankar som lett till lagföring	177 038	165 308	158 933	11 730	18 105
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring*	86%	89%	89%	0	0
Antal lagförda personer	99 481	92 418	89 367	7 063	10 114
Beslutstid (dagar)	15	18	16	-3	-1
Balanserade brottsmisstankar	62 650	53 311	48 686	9 339	13 964

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Antalet mängdbrottsmisstankar som väntar på åklagares beslut i åtalsfrågan har under nästan hela 2020 varit lägre jämfört med 2019. Vissa månader, till exempel mars och september, har balansen inte ens uppgått till två tredjedelar av fjolårets balans motsvarande månader och detta trots att inflödet har legat på högre nivåer. Den minskade balansen kan sättas i samband att inställda platsutbildningar, tjänsteresor med mera har frigjort tid för åklagarna för ärendehantering.

Balansen av brottsmisstankar med åtalsbeslut har däremot ökat, vilket kommer att kräva fortsatt hantering vid Åklagarmyndigheten, framförallt i den utsträckning domstolarna handlägger dessa brottsmisstankar genom att genomföra förhandling.

Eftersom samtliga de mängdbrottsmisstankar som kommer in till Åklagarmyndigheten är färdiga för beslut är lagföringsnivån generellt sett hög. För 2020 minskade andelen beslutade brottsmisstankar som lett till lagföring med tre procentenheter till 86 procent. Antalet lagförda personer ökade dock till knappt 99 500 personer, vilket är en ökning med knappt 7 100 personer jämfört med året innan. Beslutstiden har minskat med tre dagar till i genomsnitt 15 dagar vilket är väl under det riktvärde på 20 dagar som myndigheten har. Balanserna har ökat med nästan 18 procent jämfört med 2019. En stor del av balansen utgörs av brottsmisstankar med åtalsbeslut som väntar på att avgöras av domstol. Om sådana brottsmisstankar exkluderas har balansen minskat med tre procent jämfört med föregående år.

Snabbare lagföring

Åklagarmyndigheten bedriver tillsammans med andra myndigheter inom rättsväsendet en försöksverksamhet som med bibehållen rätts-säkerhet och kvalitet ska leda till snabbare lagföring av brott. Försöksverksamheten omfattar de brott där polis kommer till brottsplatsen eller påträffar den misstänkta personen och där utredningen kan slutföras på plats eller inom kort tid. Brott som kan omfattas är exempelvis stöld i butik, narkotikabrott, olovlig körning och rattfylleri.

Försöksverksamheten omfattar sedan i januari 2020 hela Stockholm (inklusive Gotland). Under 2020 har förberedelser också vidtagits för att försöksverksamheten i januari 2021 ska utvidgas till andra delar av landet (åklagarkamrarna i Luleå, Växjö, Göteborg, Karlstad, Gävle och Norrköping). Det pågår även en särskild försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare under 18 år inom Polisområde Stockholm Nord.

Grov organiserad brottslighet

Arbetet mot grov organiserad brottslighet bedrivs inom alla delar av myndigheten. Det europeiska åklagarsamarbetet genom europeiska byrån för rättsligt samarbete, Eurojust, utgör ett värdefullt stöd till svenska åklagare vid ärenden med internationell anknytning, läs mer i kapitlet Internationell verksamhet.

Åklagarmyndigheten deltar i det myndighetsgemensamma

Operativa rådet som har i uppgift att prioritera den nationella operativa inriktningen i enskilda insatser mot organiserad brottslighet. Förundersökningar som åklagare leder efter beslut om insatser av Operativa rådet omfattar bland annat grova narkotikabrott, grova vapenbrott, sprängningar, grova våldsbrott, penningtvättsbrott och människohandel. Det är brott som ofta begås av personer i gängmiljö eller som på annat sätt är knutna till kriminella nätverk och det finns också ofta kopplingar till utsatta områden. Under 2020 har arbetet med ärenden kopplade till Operativa rådet uppgått till drygt 13 600 timmar (11 300 timmar 2019, 9 600 timmar 2018). Åklagarmyndigheten har deltagit i 21 insatser, varav flera också har haft ett antal underinsatser. Tendensen är att insatserna som myndigheten deltar i är något färre men att de blivit mer komplicerade. Ärendena som härrör från Operativa rådets insatser är också fortsatt allt mer internationella och det sker mycket samarbete med hjälp av Eurojust. Det har varit fler rättegångar i insatserna än förra året, men större delen av tiden har även detta år lagts på förundersökningsledning.

Arbetet mot den grova organiserade brottsligheten har under det andra halvåret till stor del kommit att präglas av att åklagarna fått möjlighet att ta del av Encrochat-material. Det är bevismaterial som ger en unik möjlighet att lagföra personer för bland annat grova vålds- och narkotikabrott i utredningar där det tidigare varit stora bevisproblem. Materialet är omfattande och har krävt stora resurser.

Organiserad brottslighet och gängkonflikter har blivit en av vår tids största säkerhetsutmaningar och som riskerar att urholka tilliten till rättssamhället och demokratin. Samtidigt kan brott som begås inom ramen för kriminella nätverk av olika skäl vara särskilt svåra att utreda och de kräver därför ett nära samarbete med polisen såväl i enskilda ärenden som vid metodutveckling med mera.

Åklagarmyndigheten deltar i Polismyndighetens projekt med att ta fram en nationell kunskapsplattform. Målet med kunskapsplattformen är att utveckla metoder för att förebygga och utreda grova våldsbrott som begås i kriminella miljöer, exempelvis grovt skjutvapensvåld och sprängningar. Arbetet med att bilda en nationell plattform för praktikerrelevant metodutveckling med fokus på grovt våld i kriminella miljöer beräknas vara klart under nästa år. I frågor om vapen och explosiva varor finns en fortlöpande kontakt mellan myndigheternas respektive nationella stödfunktioner.

Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten har också regelbundet centrala samverkansmöten där även den grova organiserade brottsligheten hanteras på olika sätt. Särskilda centrala samverkansmöten sker också där även Nationellt forensiskt centrum (NFC) deltar. Även på regional och lokal nivå sker samverkan mellan myndigheterna där frågor omkring grov organiserad brottslighet hanteras.

Under året har Åklagarmyndigheten påbörjat ett rättsligt utvecklingsprojekt om grov organiserad brottslighet och brottslighet inom ramen för kriminella miljöer. En behovsinventering har genomförts för att fånga upp åklagares behov av rättslig vägledning och annat stöd vid utredningar om brott i kriminella miljöer. Ett erfarenhetsseminarium var planerat att genomföras i år men har flyttats till slutet av april 2021 på grund av den pågående pandemin.

Inom ramen för en insats som beslutats av Operativa rådet kan det pågå flera åklagarledda förundersökningar med biträde av Polismyndigheten och Tullverket parallellt. Samtidigt kan det pågå förundersökningar vid Ekobrottsmyndigheten samt åtgärder vid andra myndigheter som exempelvis skatterevisioner, återkrav av felaktigt utbetalda bidrag och utmätningar.

I en insats finns ofta olika underinsatser som kan vara i olika skeden. Det kan alltså pågå förundersökning i en underinsats samtidigt som det ska väckas åtal i en annan och hållas rättegång i en tredje.

Allt fler insatser har internationella inslag, vilket innebär både att förundersökningarna kan ta längre tid och ett ökat arbete för åklagare under förundersökningsstadiet. På grund av komplexiteten i dessa ärenden blir eventuella rättegångar ofta också omfattande.

Terrorism

Inga beslut om lagföring för terroristbrottslighet har fattats under året. Flera förundersökningar har dock bedrivits.

Straffansvar för egenutbildning enligt den så kallade rekryteringslagen prövades för första gången under året när en man åtalades för utbildning i syfte att begå terroristattentat. Analyser av beslag visade att mannen mottagit instruktioner om tillverkning och användning av sprängämnen. Åtalet ogillades av tingsrätten som fann att det saknades tillräcklig bevisning om mannens avsikter att använda de mottagna instruktionerna för att begå terroristbrott eller annan särskilt allvarlig brottslighet. Domen har överklagats.

Under året har ett flertal personer dömts för att de brutit mot reglerna om anmälningsplikt enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Reglerna om anmälningsplikt är ett led i regleringen till skydd mot internationell terrorism och är ett viktigt instrument för att kontrollera en utlänning som bedöms utgöra ett allvarligt hot mot den allmänna säkerheten i landet, men som tillåtits stanna i landet eftersom personens utvisningsbeslut inte kunnat verkställas.

Ett antal inkommande och utgående framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete har handlagts under året vad gäller misstankar om terroristbrottslighet. För att ytterligare stärka den internationella operativa samverkan mellan judiciella myndigheter inom EU har ett gemensamt register om terroristbrottsutredningar inrättats vid Eurojust i syfte att effektivisera samordnade utredningsinsatser på området.

Svårigheter och utmaningar när det gäller att utreda och lagföra terroristbrottslighet

Mycket av arbetet med att förhindra terroristbrottslighet syns inte i antal förundersökningar och domar. Nivån på hotet från terrorism har inte minskat. Trots att den pågående pandemin möjligen haft en viss däm-

pande effekt på extremistmiljöerna kan pandemin också skapa drivkrafter för enskilda individer att främja eller utföra terrorattentat. Med hänsyn till den allmänna säkerheten i landet är det viktigt att ingripa mot alla former av misstänkt terroristbrottslighet på ett så tidigt stadium som möjligt, vilket många gånger innebär svårigheter med att kunna inhämta tillräcklig bevisning för lagföring. Den friande tingsrättsdomen om utbildning i syfte att begå terrorattentat (se föregående avsnitt) visar tydligt på de bevisvärigheter som finns i utredningar av gärningar som begås i ett tidigt stadium av ett främjande eller utförande av terroristbrottslighet.

Rättshjälpsansökningar till flera länder utanför EU, särskilt om finansiell information, besvaras fortfarande i flera fall inte alls, vilket utgör ett hinder som påverkar lagföringen i Sverige och i övriga EU negativt. Genom en utvecklad operativ samverkan mellan judiciella myndigheter inom EU finns det dock förutsättningar att samordna genomförandet av nödvändiga utredningsåtgärder i terroristbrottsutredningar på ett mer ändamålsenligt sätt.

Hemliga tvångsmedel är ett viktigt verktyg i utredningar om terroristbrottslighet. Tillämpningen av det nya tvångsmedlet hemlig dataavläsning ger möjligheter till en mer effektiv terroristbrottsbekämpning, eftersom kommunikationen mellan misstänkta personer inom detta område närmast uteslutande sker genom krypterade applikationer.

Penningtvätt och finansiering av terrorism

Regler om straffansvar vid penningtvätt finns i penningtvättsbrottslagen. Straffansvaret omfattar även den som tvättar vinster från egen brottslighet, så kallad självtvätt, liksom den som i näringsverksamhet eller liknande medverkar till åtgärder som skäligen kan antas vara vidtagna i penningtvättssyfte (näringspenningtvätt).

Bestämmelser om penningbeslag finns också i lagen om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (finansieringslagen). I denna lag finns även bestämmelser om straff för finansiering av terrorism, se ovan. I lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism finns ett administrativt regelverk som är avsett att förhindra att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och terrorismfinansiering.

Under 2020 har antalet lagförda personer fortsatt att öka från 1 018 personer 2019 till 1 580 personer 2020. Även antalet yrkanden om lagföring har ökat väsentligt under 2020.

Åklagarmyndigheten följer också upp ett antal andra typer av beslut kopplade till brottsutbyte vid dessa brott. Uppföljningen baseras på manuella genomgångar av ärenden, vilket kan påverka statistikens kvalitet.

Uppföljningen visar att under året har tillgångssäkring för brottsutbyte vid penningtvätt skett i 587 ärenden (439 ärenden 2019 och 296 ärenden 2018). Med tillgångssäkring avses beslut om dispositionsförbud, beslag, penningbeslag, förvar eller yrkande om kvarstad. Åklagare har i 155 ärenden om penningtvätt framställt yrkanden om förverkande av utbyte av brott och brottslig verksamhet. Detta är en markant ökning från tidigare år (58 ärenden 2019 och 41 ärenden 2018).

Dispositionsförbud är ett temporärt förbud att disponera tillgångar som kan tänkas vara resultatet av penningtvätt eller användas för finansiering av terrorism. Under året har Åklagarmyndigheten, i samråd med

Polismyndigheten, tagit fram en gemensam handläggningsrutin för dispositionsförbud i syfte att öka kvaliteten och enhetligheten i handläggningen.

Åklagarmyndigheten deltar i Polismyndighetens samordningsfunktion för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Samordningsfunktionen har bland annat i uppdrag att göra nationella riskbedömningar om penningtvätt och finansiering av terrorism och att fungera som ett forum för informationsutbyte och kunskapsöverföring.

Inom varje åklagarmråde finns det rättsliga nätverk för vissa sakområden, däribland penningtvätt och utbyte av brott. Nätverkens arbete ska syfta till verksamhetsutveckling och att främja enhetlighet i rättstillämpningen. Kontaktåklagarna i respektive nätverk har haft två möten under året för erfarenhetsutbyte i frågor om penningtvätt och penningbeslag.

Under året har Åklagarmyndigheten i samarbete med Ekobrottsmyndigheten genomfört ett antal rättsliga utvecklingsprojekt om penningtvätt och hanteringen av penningbeslag. Hanteringen av penningbeslag av kontomedel ger många gånger upphov till svåra juridiska frågeställningar som åklagare behöver ta ställning till för att kunna tillgodose rättigheterna hos de många brottsoffer som drabbas av exempelvis bedrägerier. Myndigheten har tagit fram rättslig vägledning om målsägandens rätt vid penningbeslag. Ett webinarium har även genomförts.

Antalet anmälningar om penningtvätt har ökat kraftigt på senare år, vilket också har resulterat i att fler åklagare behöver ökade kunskaper inom rättsområdet. Rättslig vägledning om penningtvätt har publicerats i en uppdaterad och omarbetad rättspromemoria med syftet att tillgodose kunskapsbehoven hos både åklagare som är ovana vid ärendetypen och mer erfarna åklagarna.

Den sammantagna uppföljningen visar en mycket positiv utveckling på området, vilket bör hänga samman med ett ökat fokus och en rad kompetenshöjande åtgärder på området i kombination med ett ökat inflöde.

Tabell 12 Penningtvätt 2018–2020

	2020	2019	2018	2020–2019	2020–2018
Antal lagförda personer	1 580	1 018	425	562	1 155
Antal beslut i åtalsfrågan	3 531	2 302	5 391	1 229	-1 860
åtal väckts	3 035	2 097	5 250	938	-2 215
åtalsunderlåtelse meddelats	6	5	6	1	0
strafföreläggande utfärdats	30	6	13	24	17
åtal inte väckts på grund av att brott inte kan bevisas	354	171	106	183	248
åtal inte väckts av andra skäl	106	23	16	83	90
Antal beslut att inte inleda en förundersökning	3	6	0	-3	3
Antal beslut att lägga ned en förundersökning	2 337	1 367	1 026	970	1 311
Övriga beslut	1 447	1 462	831	-15	616
Totalt antal beslut	7 318	5 137	7 248	2 181	70

Ingen pågående förundersökning om finansiering av terrorism har avslutats under året. Därför finns ingen statistik att redovisa på området.

Utvecklingen av brottsutbytesarbetet

- Antalet finansiella utredningar och antalet ärenden med yrkanden om förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet har båda ökat med 14 procent jämfört med förra året.
- Att antalet ärenden med förverkandeyrkanden har ökat innebär en positiv utveckling i förhållande till myndighetens uppgift att begränsa vinsterna av brott och brottslig verksamhet.

Brottsutbyte

I syfte att komma åt drivkrafterna bakom viss brottslighet har Åklagarmyndigheten under de senaste åren bedrivit ett omfattande arbete, på både strategisk och operativ nivå, för att förbättra arbetet med att återta brottsutbyte. Uppföljning av arbetet sker regelbundet.

Åklagarmyndigheten har under året genomfört ett större it-utvecklingsarbete för att förbättra möjligheterna att följa upp brottsutbyte och i detta även inkludera brottsutbyte som återförs till målsäganden genom skadeståndsanspråk.

Myndigheten har sedan en längre tid haft revisorer vid Nationella åklagaravdelningen, men endast i ytterst begränsad omfattning vid den allmänna kammarverksamheten. Under 2016–2017 genomfördes en försöksverksamhet med en utökad resurs med revisorer även på allmänna åklagarkammare. Av besparingskäl avbröts den utökade revisorssatsningen under 2018. Föregående år beslutade Åklagarmyndigheten att återanställa revisorer till de allmänna åklagarkamrarna. Under 2020 har samtliga åklagarområden utom ett haft tillgång till en revisor. Revisorstödet har visat sig vara mycket effektivt i arbetet med att spåra och säkra tillgångar, särskilt vid utredningar om grov organiserad brottslighet.

Under året har yrkanden om förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet registrerats i 970 ärenden, jämfört med 848 ärenden året innan. Utvecklingen följer därmed myndighetens uttalade ambition att antalet ärenden med sådana yrkanden ska öka. Storleken på de yrkade beloppen har ökat kraftigt jämfört med föregående år, vilket främst förklaras av två ärenden med yrkanden om sammanlagt över 260 miljoner kronor.

Som ett led i arbetet med att spåra och säkra tillgångar inför ett eventuellt förverkande har 1 342 finansiella utredningar genomförts under 2020. Detta kan jämföras med 1 181 utredningar under 2019 och 893 utredningar under 2018. Att antalet finansiella utredningar ska öka är också ett mål inom myndigheten.

Den positiva utvecklingen kan sannolikt till stor del förklaras med att revisorer har återanställts på de allmänna åklagarkamrarna. En annan bidragande orsak kan vara det arbetssätt som tillämpas på Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet som innebär att en revisor förordnas i varje nystartat ärende. Resultaten kan även förklaras av ett ökat behov av tillgångsinriktat arbete och att brott med vinningsmotiv är mer frekvent.

Åklagare kan även yrka att näringsidkare ska få företagsbot, något som är vanligast för miljö- och arbetsmiljöbrott. Under året har företagsbot för sådana brott dömts ut i 317 fall (229 stycken 2019 och 263 stycken 2018, jämförelsesiffrorna för 2018 och 2019 har korrigerats).

Åklagarmyndigheten har även två särskilda trafikenheter som handlägger alla trafikmål inom yrkestrafiken där företagsböter aktualiseras. Vid dessa enheter framställs varje år ett antal yrkanden om företagsböter.

Under åklagarnas grund- och vidareutbildning behandlas frågor om förverkande av brottsutbyte och hur det ska säkras under en förundersökning.

Flera inplanerade utbildnings- och samverkansaktiviteter om brottsutbyte ställdes in under året på grund av den pågående pandemin.

Under året har myndigheten genomfört ett antal rättsliga utvecklingsprojekt om brottsutbyte. Brottsutbyteshandboken har uppdaterats på grund av rättsutvecklingen de senaste åren. Vidare har myndigheten tagit fram en handbok om företagsbot med anledning av den nya lagstiftningen om företagsbotsinstitutet.

Tabell 13 Återtagande av brottsutbyte 2018–2020

	<i>Förändring</i>				
	2020	2019	2018	2020–2019	2020–2018
Antal ärenden med förverkandeyrkanden	970	848	797	122	173
Antal förverkandeyrkanden	1 389	1 402	1 197	-13	192
Förverkandeyrkanden, belopp (mnkr)	404	134	60	270	344
Antal yrkanden om kvarstad	109	127	106	-18	3
Finansiella utredningar	1 342	1 181	893	161	449

It-relaterad brottslighet

It-utvecklingen har skapat nya plattformar och verktyg för brottslighet. Åklagarmyndigheten har vidtagit flera olika åtgärder för att höja kompetensen vad avser it-relaterad brottslighet och därmed ge åklagarna bättre förutsättningar att utreda och lagföra brott.

Utbildningar på it-området genomförs regelbundet, bland annat inom ramen för åklagarnas obligatoriska grundutbildning och valfria vidareutbildningar, såsom en grund- respektive en fördjupningskurs om it-brott. Det finns också en e-utbildning om it-brott och bevissäkring i it-miljö som är tillgänglig för alla medarbetare inom myndigheten.

Myndigheten har ett nätverk för åklagare från varje åklagarsområde med särskild it-kompetens. Åklagarna i nätverket ska stödja kollegor i frågor på it-området och samverka med polisen på regional nivå. Åklagarmyndigheten har också en representant i det europeiska nätverket för it-brottsåklagare.

Sedan juni 2020 finns en ämnesspecialist inom it-relaterad brottslighet, med uppdrag att bidra till rättslig utveckling inom myndigheten och vara en länk mellan operativ verksamhet och de olika rättsliga funktionerna.

En webbaserad guide för vanliga frågor om brott med it-anknytning finns på myndighetens intranät.

Häktningar och restriktioner

En misstänkt person kan under vissa förutsättningar häktas under en brottsutredning. Att frihetsberöva en person och begränsa möjligheterna till att ha kontakt med andra utgör inskränkningar i grundlagsskyddade mänskliga rättigheter, men är ibland nödvändigt för att det misstänkta

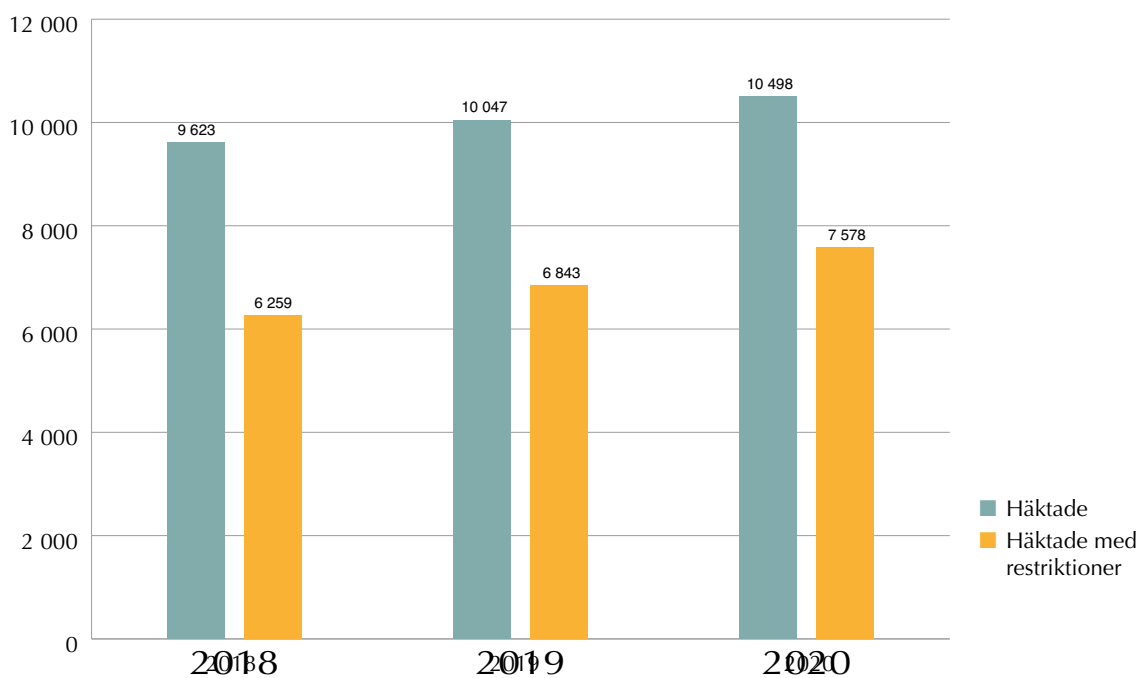
brottet ska kunna utredas och lagföras. Stor vikt läggs vid att dessa tvångsmedel endast används när det verkligen är motiverat. Beslut om häktning fattas av domstol på begäran av en åklagare och förutsätter att det finns risk för att den misstänkta personen avviker, fortsätter brottslig verksamhet eller försvårar brottsutredningen.

Domstolen kan ge åklagaren rätt att belägga den misstänkta personen med restriktioner under häktetiden. Detta innebär att den misstänkta personens kontakter med omvärlden begränsas om det behövs för att hindra henne eller honom från att påverka vittnen eller andra personer som ska förhöras eller från att försvåra utredningen på annat sätt. Åklagaren är under hela häktningstiden skyldig att pröva om det fortfarande är nödvändigt att personen är häktad och har restriktioner. Om häktningen eller restriktionerna inte längre behövs ska de genast upphävas. Den som är misstänkt har rätt att begära att domstolen prövar om häktningen ska fortsätta och om åklagaren ska ha fortsatt tillstånd att besluta om restriktioner.

Liksom de två föregående åren bygger redovisningen i detta avsnitt på uppgifter hämtade från Kriminalvårdsregistret. Dessa uppgifter från Kriminalvården är kvalitetssäkrade och ger en korrekt bild av antalet häktade och förekomsten av olika slags restriktioner vid en viss tidpunkt. Uppgifterna om antalet häktade avser antalet häktesperioder och inte antalet unika individer som varit utsatta för tvångsmedel under året, det vill säga om en person varit häktad två gånger under perioden redovisas detta som två häktade i statistiken. Den särskilda redovisningen av användningen av restriktioner för unga häktade förutsätter dock även granskning av individuella ärenden i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra.

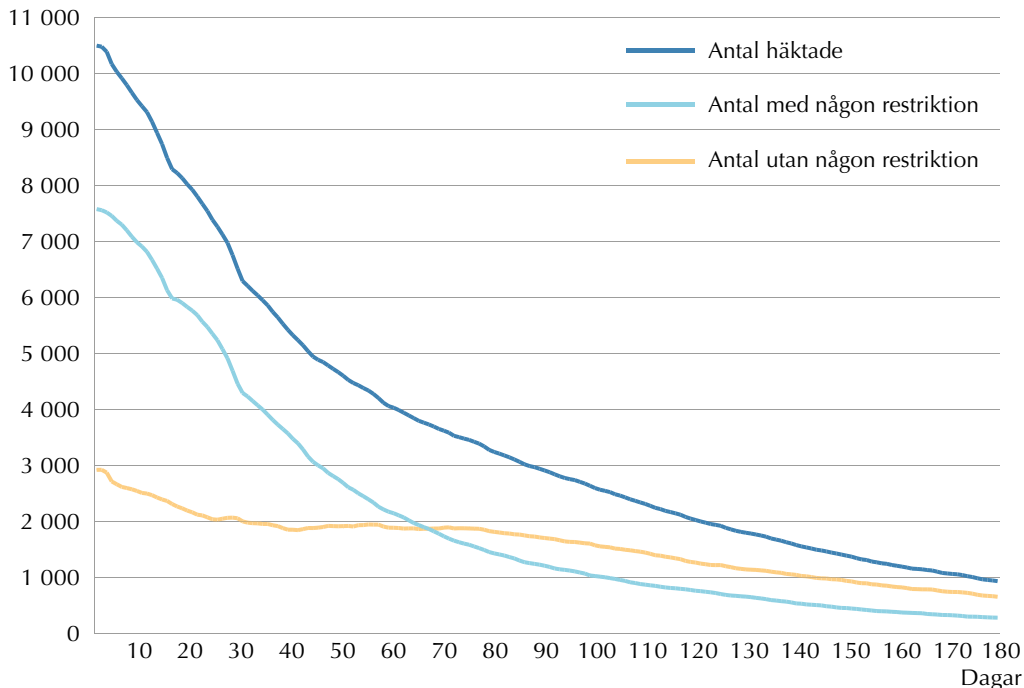
Av *diagram 10* framgår att 10 498 personer var häktade under 2020. Av dem hade 7 578 personer (72 procent) någon form av restriktioner

Diagram 10 Antal häktade och häktade med restriktioner 2018–2020

Diagram 11 Antal avslutade häktningar med och utan restriktioner 2020

under i vart fall en del av häktningstiden. Antalet häktade är fyra procent fler än föregående år då 10 047 personer var häktade. Antalet som varit ålagda restriktioner har ökat med elva procent. Andelen av det totala antalet häktade som har varit ålagda restriktioner är därmed något högre än 2019 och 2018 då 68 respektive 65 procent av de häktade hade restriktioner.

I *diagram 11* redovisas antal avslutade häktningar med och utan restriktioner. Av diagrammet kan utläsas att behovet av restriktioner i allmänhet minskar allt eftersom utredningen fortlöper. Ofta upphör dock behovet först i samband med avslutad huvudförhandling i tingsrätten, vilket sammanhänger med den i svensk straffprocess gällande omedelbarhetsprincipen.

I *diagram 12* redovisas antal avslutade häktningar med och utan restriktion för häktade i åldersgruppen 15–17 år. Under 2020 var 121 av de häktade under 18 år när häktningen upphörde, vilket innebär en minskning med 55 häktade i förhållande till 2019. Antalet häktade barn är dock något osäkert eftersom det förekommer att en misstänkts ålder justeras till att vara 18 år eller äldre under domstolsprövningen. Andelen unga häktade i förhållande till samtliga häktade har de senaste åren legat mellan 1,6 och 1,9 procent, men har nu sjunkit till drygt en procent. När unga häktas är det så gott som uteslutande på grund av misstankar om mycket allvarlig brottslighet som mord, människorov, grova vålds- och sexualbrott, grova rån och vapenbrott. Under 2020 var 13 unga häktade som misstänkta för grovt vapenbrott, jämfört med 20 stycken 2019, vilket inte utesluter att det funnits misstankar om sådant brott men att det inte åberopats som grund för häktning, till exempel om det häktninggrundande brottet varit mord.

Av *diagram 13* framgår antalet avslutade häktningar med och utan restriktioner i åldersgruppen 18–20 år. Under 2020 var 1 101 av de

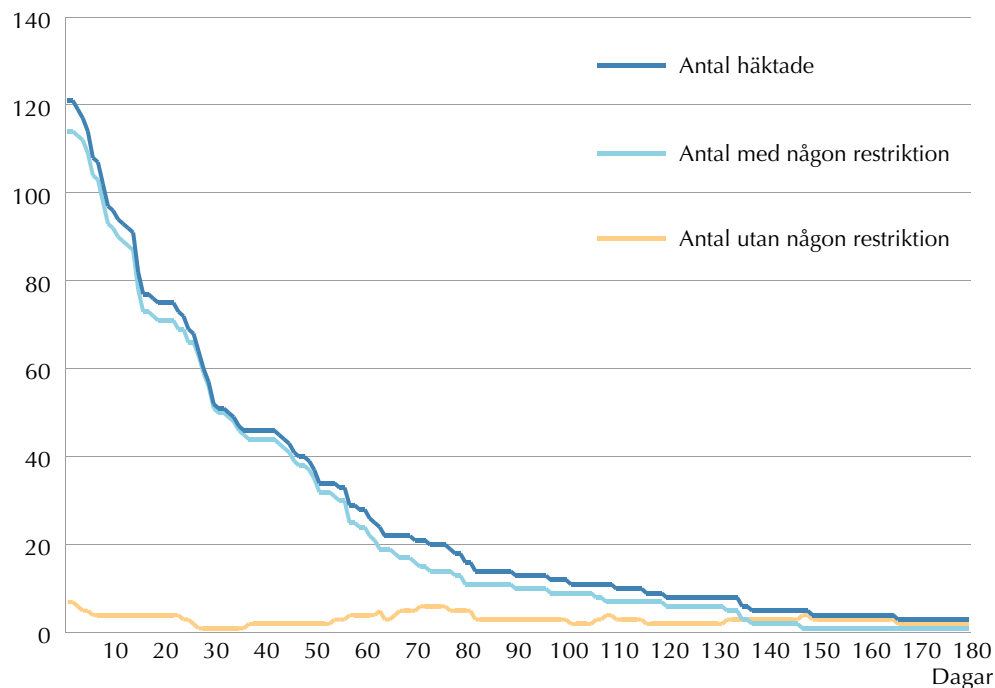
Det totala antalet häktade personer har ökat med fyra procent sedan 2019 och med nio procent sedan 2018. Ökningen är emellertid mer markant ju längre häktningarna har varat. Till exempel har antalet personer som varit häktade i minst 30 dagar ökat med 20 procent sedan 2018, medan ökningen är 35 procent för antalet personer med en häktningstid om minst 90 dagar och 48 procent vid minst 180 dagar.

För antalet häktade med restriktioner är ökningarna av långa häktningstider ännu större de senaste två åren. Antalet häktade med restriktioner i mer än 180 dagar har ökat med 66 procent.

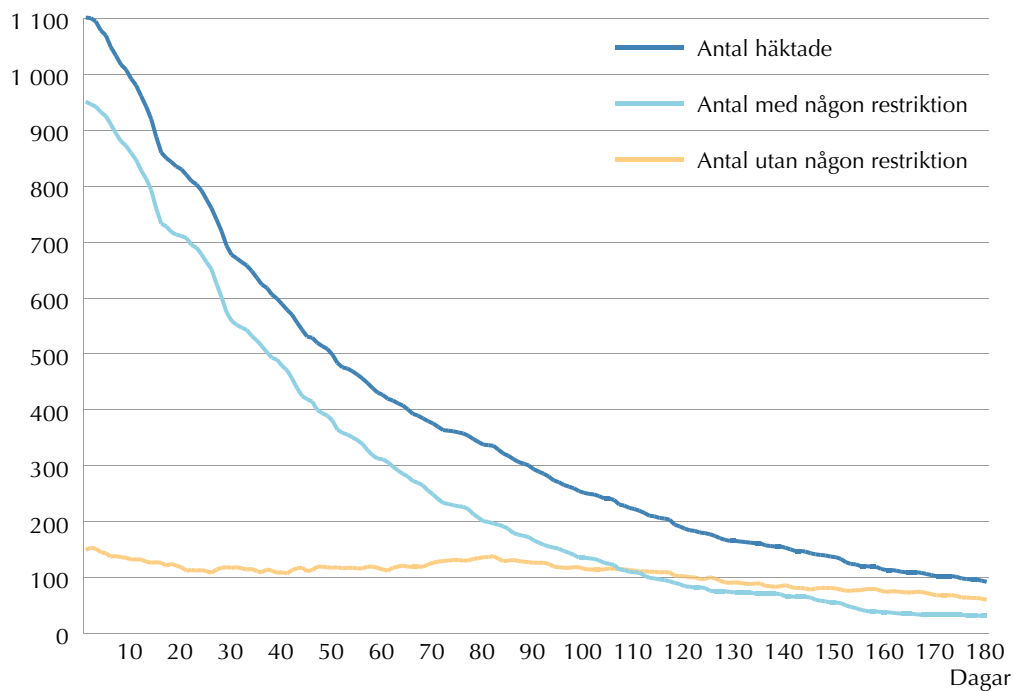
Utvecklingen av de långa häktningstiderna kan antas vara en följd av det ökade inflödet av svårutredda och komplicerade brott.

Diagram 12 Antal avslutade häktningar med och utan restriktioner, 15–17 år, 2020

Diagram 13 Antal avslutade häktningar med och utan restriktioner, 18–20 år, 2020

häktade i åldern 18–20 år, vilket är en liten ökning jämfört med 2019 då antalet var 1 089. Andelen häktade i åldersgruppen i förhållande till samtliga häktade är oförändrad (knappt tio procent).

Enligt regeringens förslag till nya regler om beslutsordning för restriktionsanvändning ska det krävas tillstånd av domstol för att åklagaren ska kunna meddela restriktioner av ett visst slag. Det kommer dock fortfarande vara åklagarens uppgift att bedöma om och på vilket sätt domstolens tillstånd till visst restriktionsslag ska utnyttjas. Kontakter med omvärlden kan begränsas genom att den häktade inte tillåts okontrollerade brevkontakter eller besök. Det finns även möjlighet att förbjuda kontakter mellan den misstänkta personen och andra häktade. Om ärendet är mycket uppmärksammat av media finns möjlighet att begränsa den häktades rätt att ta del av tidningar, radio och tv eller endast vissa typer av sådana medier. Restriktioner i att få tillgång till media kan i de flesta fall upphävas efter några dagar när ärendet inte längre har ett nyhetsintresse. I de flesta fall kan alla former av restriktioner tas bort när huvudförhandlingen är avslutad.

En person som inte har fyllt 18 år häktas endast om det finns synnerliga skäl för det. 2020 ålades 114 av de unga som häktades restriktioner under i vart fall en del av häktningstiden. Andelen utgör 94 procent av de häktade i denna grupp, vilket är en ökad andel i förhållande till 2017 och 2018 (omkring 89 procent) men en minskning i förhållande till 2019 (96 procent).

Den höga andelen unga som åläggs restriktioner förklaras med att ungdomar endast i undantagsfall blir häktade om det inte är fråga om mycket allvarlig brottslighet där det finns en överhängande risk för att de annars försvårar brottsutredningen.

Under 2020 var 52 personer som inte hade fyllt 18 år häktade längre tid än 30 dagar, vilket är en minskning jämfört med 2019 då 69 personer var häktade längre tid än 30 dagar.

Av de 52 barn som var häktade minst 30 dagar har 51 stycken haft restriktioner under 30 dagar eller längre. Åklagaren har möjlighet att medge undantag från beslutade restriktioner. Det kan till exempel innebära tillstånd att ta emot telefonsamtal och besök, tillstånd att vistas tillsammans med en viss annan häktad person, så kallad samsittning, eller tillstånd att vistas gemensamt med andra häktade. Särskilt om den häktade är ung brukar undantag medges, bland annat i form av övervakade telefonsamtal eller besök för att möjliggöra kontakter med föräldrar och andra närstående. Även för äldre misstänkta medges vanligtvis undantag från restriktionerna om häktningstiden blir lång.

Av de 114 personer under 18 år som var häktade med restriktioner hade tre stycken (tre procent) enligt vad som kunnat utläsas av diarieföringen inte beviljats något undantag från restriktionerna, vilket är en minskning jämfört med föregående år (14 stycken och åtta procent). Övriga häktade barn med restriktioner har haft undantag som har gett möjlighet till kontakter med anhöriga och andra i form av telefonsamtal och besök eller beviljats samsittning och/eller gemensam vistelse.

Av de 51 barn som varit häktade med restriktioner i mer än 30 dagar har samtliga, enligt vad som kan utläsas av diarieföringen, beviljats något eller några undantag från restriktionerna. Besluten om undantag är ofta formulerade som generella beslut med tillstånd att framöver ta emot besök eller telefonsamtal från vissa personer.

Beslut om att en häktad ungdom som har restriktioner ändå ska få tillstånd att vistas tillsammans med någon annan häktad person, så kallad samsittning, har fattats för 84 personer, vilket är en minskning förhållande till 2019 då samsittning medgavs för 122 personer.

Av de 51 personer under 18 år som varit häktade med restriktioner mer än 30 dagar har 47 stycken (92 procent) fått tillstånd till samsittning eller gemensam vistelse, vilket är samma andel som 2019 men en ökning från tidigare år då omkring 67 procent i denna grupp fick tillstånd till samsittning och/eller gemensam vistelse.

Åklagarmyndigheten har lämnat vägledning om användningen av restriktioner och häktningstider (RåR 2015:1). Syftet med riktlinjerna är att i den utsträckning det kan ske med beaktande av utredningsintresset begränsa användningen av restriktioner och att ge åklagarna stöd i de risk- och proportionalitetsbedömningar som ska göras. De ska också bidra till att restriktionsbestämmelserna tillämpas på ett rättss enligt och enhetligt sätt. Riktlinjerna behandlar också åtgärder som kan vidtas för att motverka långa häktningstider. En granskning av åklagarnas användning av restriktioner och om denna sker i enlighet med riktlinjerna har genomförts. I en rapport som redovisades 2018 kunde konstateras att åklagarna i hög grad följer vad som anges i riktlinjerna.

Minskad isolering i häkte

Åklagarmyndigheten har under 2020 vidtagit ett antal åtgärder i syfte att bidra till minskad isolering i häkte. Vid ett flertal samverkansmöten med Kriminalvården har diskuterats hur situationen för häktade kan förbättras genom att minska isoleringen och vilka förändringar Åklagarmyndigheten kan vidta genom att justera den elektroniska tvångsmedelsblanketten i Cåbra. En ändring av tvångsmedelsblanketten i Cåbra har genomförts så att möjligheten att kryssa i "tillåts ej" vid samsittning har tagits bort och ersatts med "prövning förbehålls". Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården har vidare träffat en överenskommelse om samverkan på både nationell och lokal nivå där formerna för lokal samverkan fått en tydligare struktur. Det huvudsakliga syftet är att uppmärksamma och diskutera utvecklingsfrågor som hör samman med häktningstider, restriktionsanvändning och isoleringsbrytande åtgärder.

Nationell samverkan

Samverkan mellan myndigheter väntas leda till ökad effektivitet för samtliga involverade. Åklagarmyndigheten samverkar med flera olika myndigheter, med vissa i större utsträckning än andra.

Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten samverkar i en rad gemensamma frågor. Det sker en kontinuerlig utveckling av formerna för och innehållet i samverkan.

På nationell nivå finns flera fasta strukturer för insyn och ömsesidig påverkan. Vice riksåklagaren närvarar vid möten i Polisens nationella operativa ledningsgrupp och åklagare medverkar även i Operativa rådet.

På regional nivå finns olika samverkansorgan som varierar mellan åklagarområdena/polisregionerna. Exempelvis deltar områdescheferna vanligtvis i polisens regionala operativa ledningsgrupper. Något som särskilt kan nämnas är också de regionala samverkansråd som framför allt avser att realisera satsningen mot organiserad brottlighet.

Även den lokala samverkan är omfattande. Utöver det självklara samarbetet i enskilda ärenden sker en systematisk återkoppling och samverkan med olika grupper av utredare och andra polisfunktioner. Frågor om uppföljning och utveckling behandlas också på återkommande möten på chefsnivå. Under hösten en gemensam satsning på ärende- och brottsamordning genomförts eftersom området har identifierats som en framgångsfaktor bland annat i arbetet mot särskilt brottsaktiva individer.

Myndigheterna samverkar också genom sina respektive utvecklingscentrum inom flera brottsområden. Det kan både handla om att ta fram metodstöd och gemensamma tillsynsprojekt. Åklagarmyndigheten deltar vidare i olika utbildningsinsatser hos polisen. Bland annat bjuds många åklagare in som föreläsare på olika nivåer inom Polismyndigheten.

Myndigheten har utvecklat sin samverkan med Nationellt forensiskt centrum (NFC) som är del av Polismyndigheten. Trepartsmöten där även Nationella operativa avdelningen ingår genomförs regelbundet. Myndigheten är även representerad i olika arbetsgrupper samt i ett mer operativt präglat samverkansforum. Huvudfokus för all samverkan med NFC är att bidra till en mer effektiv forensisk process och därmed kortare handläggningstider.

Åklagarmyndigheten samverkar med Ekobrottsmyndigheten i flera olika avseenden eftersom myndigheterna har delvis gemensam verksamhet. Bland annat har myndigheterna viss gemensam utbildning och åklagare från Ekobrottsmyndigheten deltar i Åklagarmyndighetens jourverksamhet. Under året har regelbunden samverkan med Ekobrottsmyndigheten skett på samtliga nivåer.

Åklagarmyndigheten har också samverkan och löpande kontakter med Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Läkeemedelsverket, Migrationsverket, Riksidrottsförbundet, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Spelinspektionen, Sveriges Domstolar, Trafikverket, Transportstyrelsen och Tullverket.

Exempel på områden som har varit aktuella under året:

- Anmälningar från Tillväxtverket om brottslighet riktad mot ekonomiska stödåtgärder föranledda av coronapandemin (Ekobrottsmyndigheten, Tillväxtverket och Polismyndigheten)
- Videonärvaro vid förhandlingar i domstol (Sveriges Domstolar och Domstolsverket)
- Nationell överenskommelse om samarbete och praktiska frågor kring till exempel beslut om restriktioner (Kriminalvården)
- Kustbevakningens ökade befogenhet att leda förundersökningar (Kustbevakningen)
- Utformningen av rättsintyg (Rättsmedicinalverket)
- Prioriteringar och standardrutiner (NFC, Polismyndigheten)
- Myndighetsgemensam granskning av handläggningen av målsägandebiträde (Polismyndigheten)
- Polismyndighetens arbete med att ta fram en strategi för utredningsverksamheten (Polismyndigheten)
- Försöksverksamhet med snabbförfarande i brottmål (Polismyndigheten, Sveriges Domstolar med flera)

Utveckling av systemstöd

Ärendehanteringssystemet Cåbra har vidareutvecklats. Bland annat har stöd för uppföljning av mått för att återta utbyte av brott och brottslig verksamhet införts.

Myndighetens externa webbplats har anpassats för ökad digital tillgänglighet för alla, inklusive personer med funktionsnedsättning.

Under coronapandemin har myndighetens systemstöd möjliggjort distansarbete fullt ut för både den operativa verksamheten och för stödfunktionerna. Verksamheten har tack vare detta kunnat bedrivas fullt utan någon nedgång i produktiviteten. Myndighetens videokonferenssystem har möjliggjort videonärvaro för åklagare i domstol i de fall där det är lämpligt med hänsyn till målets karaktär.

Arbetet med att ansluta Sverige till det europeiska elektroniska systemet för åklagares hantering av digital bevisning, e-Evidence, har bedrivits under året. Åklagarmyndigheten har tillsammans med andra medlemsländer i EU etablerat ett projekt för samarbete om införande-frågor. Arbetet fortsätter under 2021.

I det myndighetsövergripande projektet Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) deltar Åklagarmyndigheten tillsammans med övriga myndigheter i rättskedjan. För Åklagarmyndighetens del har detta bland annat inneburit att informationsutbytet med Polismyndigheten har förbättrats och att utvecklingsarbeten gentemot Tullverket har påbörjats. Informationsutbyten med Kriminalvården har etablerats. Myndigheten har också deltagit i Domstolsverkets arbete med att digitalt och strukturerat kunna rapportera nya brottmålsavgöranden direkt till berörda myndigheter.

Strukturerat jämställdhetsarbete

Det löpande jämställdhetsarbetet har fortsatt. När det gäller löner och könsfördelningen på chefspositioner får Åklagarmyndigheten betraktas som jämställd, se vidare avsnittet *Kompetensförsörjning*.

Myndigheten har arbetat med åtgärderna i likabehandlingsplanen för 2018–2020 och avser att anta en ny för de kommande tre åren.

I linje med rekommendationerna från Statskontoret har myndighetens centrala ledningsgrupp särskilt diskuterat regeringens sjätte jämställdhetspolitiska delmål, att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Det är ett mål som ingår i myndighetens grunduppdrag att se till att personer som begår brott blir föremål för brottsutredning och lagföring. Inom detta område kan insatta medel kunna förväntas få störst effekt på samhället i stort. Arbetet med att nå målet ingår numera i myndighetens centrala verksamhetsplan.

Förtroende

För att bibehålla en hög rättssäkerhet är allmänhetens förtroende för Åklagarmyndigheten väsentligt. Förtroendet är en viktig förutsättning för att människor ska anmäla brott, delta i brottsutredningar och ställa upp som vittnen. Förtroendet mäts för rättsväsendet som helhet och för enskilda aktörer genom den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som genomförs av Brottförebyggande rådet.

Undersökningen för 2020 visar att medborgarnas förtroende har ökat med en procentenhet sedan föregående år för både rättsväsendet

som helhet och för åklagare. Andelen som uppger att man har högt förtroende för åklagare är 40 procent (39 procent 2019).

NTU publicerades första gången 2006 och under ett antal år ökade förtroendet för rättsväsendet för att därefter ligga relativt stabilt fram till och med 2016. 2017 kom ett trendbrott då förtroendet minskade. Sedan 2018 har förtroendet åter ökat och ligger nu på samma nivåer som före nedgången.

Andelen som uppger att de har utsatts för brott ligger på ungefär samma nivå som föregående år. Detsamma gäller oron över att utsättas för brott.

Kantar Sifo genomför årligen en undersökning om svenska myndigheters anseende hos allmänheten. Åklagarmyndigheten deltog för första gången 2013. Myndighetens anseendeindex för 2020 var 38 (34 år 2019), vilket är det högsta värdet sedan mätningen inleddes. De 40 deltagande myndigheterna i undersökningen hade ett anseendeindex i ett spann mellan 62 och -19 och snittet låg på 36 (32 år 2019).

Rättsutveckling och rättslig styrning

Inom området rättsutveckling och rättslig styrning bedrivs verksamhet genom tillsyn (bland annat överprövningar), föreskrifter och rekommendationer samt ärenden i Högsta domstolen. Myndighetens föreskrifter, riktlinjer och annan vägledning ska skapa en enhetlighet i rättstillämpningen. Ärenden i Högsta domstolen syftar i första hand till att klara rättsliga frågor av betydelse för åklagarverksamheten (prejudikatfrågor) ska klargöras genom en prövning av domstolen. Inom myndigheten arbetar Utvecklingscentrum, tillsynsavdelningen och rättsavdelningen med frågor om rättsutveckling och rättslig styrning.

Enhetlig rättstillämpning och rättsutveckling

Enligt 3 § i instruktionen för Åklagarmyndigheten ska riksåklagaren, som högsta åklagare under regeringen, verka för lagenlighet, följdriktighet och enhetlighet vid åklagarnas rättstillämpning. Vidare följer av 2 § åklagarförordningen att riksåklagaren ansvarar för att Åklagarmyndigheten meddelar de föreskrifter, allmänna råd och övriga riktlinjer och anvisningar som behövs för att uppnå enhetlighet och följdriktighet vid åklagarnas rättstillämpning.

Resultatet från utvecklingsverksamheten redovisas i olika styrande och vägledande dokument för att underlätta informationsdelning och kunskapsutveckling, i syfte att säkerställa att åklagarnas rättstillämpning håller hög och jämn kvalitet genom hela utrednings- och beslutsprocessen.

Rättslig tillsyn

Som en del i att bibehålla en hög kvalitet och enhetlighet i verksamheten bedrivs rättslig tillsyn på Åklagarmyndigheten. Rättslig tillsyn kan dels bestå av tillsyn av fel och brister i enskilda fall (riksåklagarens tillsynsarbete), dels tematisk och planerad tillsyn som avser särskilda verksamhetsområden (Utvecklingscentrums tillsynsarbete).

I princip kan alla åklagarbeslut överprövas. En överprövning innebär att ett åklagarbeslut granskas av en högre åklagare (överåklagare eller vice överåklagare vid Utvecklingscentrum). En överprövning kan leda till att ett beslut ändras eller att det bedöms vara korrekt och därför inte ändras. Undantagsvis kan beslut också överprövas av riksåklagaren.

Riksåklagarens tillsynsarbete

Myndighetens tillsynsavdelning svarar för riksåklagarens rättsliga tillsyn i enskilda fall och handlägger bland annat särskilda och förenklade tillsynsärenden, överprövningsärenden samt remisser från de externa tillsynsorganen Riksdagens ombudsmän (JO), Justitiekanslern (JK) och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN). I ett så kallat särskilt tillsynsärende görs en ingående granskning av handläggningen av ett ärende och ofta ges vägledande uttalanden i en viss rättslig fråga.

Under 2020 har det framåtblickande syftet i tillsynsverksamheten fått ytterligare genomslag efter de förändringar som gjordes 2017 och 2018. Under 2020 har 28 särskilda tillsynsärenden inletts (20 under 2019 och 44 under 2018). Under 2020 har fyra ärenden om förenklad tillsyn inletts (fem stycken under 2019). Antalet inkomna remisser 2020 var i stort sett detsamma jämfört med 2019. Från JO har 2020 elva remisser inkommit (sju under 2019) och från JK har 18 remisser

inkommit (25 under 2019). Inga remisser har inkommit från SIN under 2020.

Utvecklingscentrums tillsynsarbete

En tematisk tillsyn av handläggningen av kontaktförbudsärenden, som genomförts tillsammans med Polismyndigheten, har redovisats i rapporten *Kontaktförbud – en kartläggning av tillämpningen med synpunkter på iakttagelserna* (Tillsynsrapport 2020:1). Granskningen visar bland annat att det finns behov av statistikverktyg som gör det möjligt att följa upp genomströmningstid och utgång i ärenden om kontaktförbud. Vidare konstateras ett behov av förlängda handlägningsfrister för att det ska vara möjligt att utföra ett kvalitativt arbete. En avvägning måste göras mellan skyndsamhetskravet och de uppsatta tidsfristerna å ena sidan och kvalitetsbehovet å andra sidan. Detta har resulterat i att handlägningsfristerna i Åklagarmyndighetens föreskrifter om kontaktförbud (ÅFS 2011:6) har förlängts. Rapporten pekar också på behovet av att minimera antalet ansökningar som saknar grundläggande förutsättningar att leda till kontaktförbud samt behovet av kompetensutveckling i teori och praktik. Vissa brister i handläggningen sedan tidigare granskningar kvarstår. Detta gäller främst bristande dokumentation och bristande omprövning vid ändrade förhållanden.

Ytterligare en tematisk tillsyn har genomförts tillsammans med Polismyndigheten för att utröna i vilken omfattning och när framställningar om målsägandebiträde avgis (Tillsynsrapport 2020:2). Granskningen har omfattat 1 200 ärenden om misshandel, olaga hot, fridskränkingsbrott och sexualbrott, vilket är brott där målsäganden enligt lag typiskt sett har rätt till målsägandebiträde. Syftet med tillsynen har varit att identifiera eventuella brister och förbättringsområden i handläggningen. Granskningen visar i huvudsak på behovet av att polis och åklagare i större utsträckning arbetar i enlighet med rekommendationerna i *Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt* och att åklagare verkar för att framställningar om målsägandebiträde görs tidigt under förundersökningen. Det finns vidare behov av att poliser i ökad utsträckning lämnar information till målsägandena om deras rätt till målsägandebiträde (13 a § förundersökningskungörelsen) i anslutning till att anmälan tas emot och att dokumentation av informationslämnande och målsägandens önskemål sker på ett enhetligt sätt. Det finns också behov av förbättrad informationsöverföring mellan myndigheterna och rutiner för åklagarkamrarna för att skyndsamt ta om hand den överförda informationen.

Överprövningar

Den som är berörd av en åklagares beslut kan begära att beslutet ändras genom en överprövning av en högre åklagare. Överprövningsverksamheten har en viktig funktion i att främja rättssäkerheten och en enhetlig rättstillämpning. Verksamheten sker huvudsakligen vid Utvecklingscentrum.

Under året har 3 052 åklagarbeslut (2 780 år 2019) begärts överprövade och 3 263 (2 729 år 2019) har avgjorts. Det innebär att både antalet inkomna och avgjorda beslut har ökat jämfört med föregående år. År 2018 var motsvarande siffror 2 407 respektive 2 379. Ändring av åklagarbeslut har skett i 204 fall (213 år 2019) vilket motsvarar sex procent av antalet avgjorda överprövningar.

Ändringsfrekvensen varierar mellan olika typer av brott. Till exempel ändras bara några enstaka beslut om förtal och förolämpning, av de cirka tvåhundra årliga överprövningsärendena om sådana brott, medan ändringsbeslut fattades i ungefär vart åttonde överprövningsärende om våldtäkt (43 av 331) under året. För våldtäktsärenden var ändringsfrekvensen än högre år 2019, då beslut om ändring fattades i mer än vart femte ärende.

Det finns ytterligare en möjlighet till överprövning hos riksåklagaren, men som huvudregel tar riksåklagaren inte upp ärenden till prövning när ett beslut har prövats i två instanser, det vill säga av en åklagare på den första rättsliga nivån och därefter av en högre åklagare på den andra rättsliga nivån. Under 2020 inkom 485 ärenden (479 ärenden 2019) till riksåklagaren med begäran om sådan överprövning. Ett ärende togs upp till prövning av riksåklagaren under 2020.

Utvecklingsarbete

Flera rättsliga utvecklingsprojekt har genomförts vars huvudsakliga syfte har varit att genom vägledning och rekommendationer öka kvaliteten och enhetligheten i handläggningen. Dessa insatser redovisas under respektive område i avsnitten om prioriterade områden. Därutöver kan följande aktiviteter nämnas:

Två riktlinjer som gäller misstänkta rätt till offentlig försvarare har uppdaterats med anledning av att tingsrätterna numera har en kvällsberedskap för att pröva vissa frågor om offentlig försvarare; *Riksåklagarens riktlinjer om rätten till försvarare vid förhör med misstänkt över 18 år – särskilt vid frihetsberövande* (RåR 2017:3) och *Riksåklagarens riktlinjer för handläggning av ungdomsärenden* (RåR 2006:3). Sistnämnda riktlinjer har även reviderats och tydliggjorts i de delar som gäller straffvarning och förundersökningsbegränsning för unga lagöverträdare.

Ett arbete med att uppdatera Riksåklagarens riktlinjer *Förundersökningsbegränsning och åtalsunderlåtelse* (RåR 2008:2) har bedrivits under året. Riksåklagaren fattade i november 2020 beslut om inriktning för hur den rättsliga styrningen från riksåklagaren ska lämnas och när det finns anledning att göra förnyade överväganden. Ett arbete med att ta fram nya riktlinjer pågår och ska vara avslutat före utgången av mars 2021.

Under 2020 har fem rättspromemorior tagits fram

- *Bidragsbrottslagen* (RättsPM 2020:1). Promemorian ersätter en tidigare rättspromemoria på området. Uppdateringarna berör bland annat lagändringarna den 1 januari 2020 då bidragsbrottslagens tillämpningsområde utvidgades, straffskalan för grovt bidragsbrott höjdes och preskriptionsbestämmelserna för ringa och vårdslöst bidragsbrott förlängdes. Promemorian innehåller även vägledning om brottsrubricering och beloppsgränser.
- *Cyklar* (RättsPM 2020:3) är en helt ny rättspromemoria som blivit uppmärksammas även utanför myndigheten. I den samlas och förklaras regler som gäller för trafik med cykel.
- *Näringsförbud – vid annan brottslighet än ekobrott* (RättsPM 2020:4). Promemorian ska uppmärksamma åklagarna på reglerna om näringsförbud och belysa i vilka situationer åklagare ska utreda frågan och yrka näringsförbud.

- *Penningtvätt och penningbeslag* (RättsPM 2020:5). Rättspromemorian är en uppdatering och omarbetning av en tidigare promemoria om penningtvätt. Dessutom har en promemoria om målsägandes rätt vid penningbeslag av kontomedel (RättsPM 2020:2) lyfts in i denna promemoria. Promemorian har tagits fram i samarbete med Ekobrottsmyndigheten.
- *Den nya sexualbrottslagstiftningen efter den 1 juli 2018 – En praxisöversikt* (RättsPM 2020:6). Den innehåller utöver en praxisöversikt även relevanta förarbetsuttalanden och en bilaga med utförliga referat av vissa utvalda hovrättsdomar.

Fyra rättspromemior har uppdaterats

- *Val av stöd vid internationellt rättsligt samarbete* (RättsPM 2011:8) har genomgått en generell uppdatering.
- *Narkotika – Preparatbeskrivning* (RättsPM 2016:1) har uppdaterats flera gånger under året, i takt med att nya preparat har narkotikaklassats.
- *Grov vapenbrott* (RättsPM 2018:5). Promemorian har uppdaterats under året med anledning av de lagändringar som trädde i kraft den 1 december 2020.
- *Straffreläggande i bötesmål – en sammanställning av tillämpade påföljder* (RättsPM 2012:7) har uppdaterats, bland annat när det gäller påföljd för att utebli från mönstring samt tabellerna för vissa narkotiska preparat.

Fyra nya handböcker har tagits fram

- *Hedersrelaterad brottslighet*. Handboken ersätter en gammal handbok. Därutöver har ett enkelt metodstöd tagits fram som finns tillgängligt på intranätet. I samband med att handboken togs fram har Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten kommit överens om en ny gemensam definition av begreppet hedersrelaterad brottslighet.
- *Slutunderrättelse enligt 23 kap. 18 a § RB – vad åklagaren behöver kontrollera före åtal*. En förutsättning för en rättvis rättegång är att den misstänkta personen bereds tillfälle att ta del av det som förekommit under förundersökningen, vilket säkerställs genom reglerna om slutunderrättelse. Handboken redogör för hur slutunderrättelse kan ske och de olika former av delgivning av en skriftlig slutunderrättelse som kan tillämpas.
- *Företagsbot*. Handboken behandlar bland annat de nya reglerna om företagsbot och syftar till att bidra till en ökad enhetlig användning av företagsbotsinstitutet.
- *Erkännande och verkställighet inom EU av frysningsbeslut*. Handboken behandlar införandet av EU-förordningen om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och om beslut om förverkande

Sju handböcker har uppdaterats

- *Utlämningshandboken*. Handboken uppdaterades framför allt med avseende på barnkonventionens betydelse för utlämningsärenden, betydelsen av medborgarskap i ett annat EU-land (på grund av rättspraxis från EU-domstolen), under vilka förutsättningar villkorligt medgiven frihet kan förverkas när en tilltalad har utlämnats till Sverige för lagföring samt ny rättspraxis från Högsta domstolen som tar sikte på olika hindergrunder i utlämningslagen.

- *Handboken om europeisk arresteringsorder.* Handboken har bland annat försetts med nya avsnitt om ny praxis från EU-domstolen på området. Detta avser framförallt hur åklagarens utredningsskyldighet påverkas när objektiv information framkommer att det råder generella brister i fängelseförhållandena i en annan medlemsstat samt om det finns risk att den eftersökta personen inte kommer att få en rättvis rättegång. Nya avsnitt behandlar den senaste EU-praxisen där åklagares oberoende har prövats i flera medlemsstater och hur eventuella förfrågningar om åklagares oberoende kan motiveras och besvaras.
- *Handboken om nordisk arresteringsorder.* Handboken har genomgått en generell uppdatering.
- *Handboken om europeisk utredningsorder och handboken om rättslig hjälp.* Handböckerna har framförallt uppdaterats med anledning av införandet av hemlig dataavläsning samt åklagares möjlighet att få tillgång till uppgifter om innehavare av konton och värdefack enligt den nya lagen (2020:272) om konto- och värdefackssystem som trädde i kraft den 10 september 2020.
- *Handboken om överförande av lagföring.* Handboken har uppdaterats bland annat med information om översättning av handlingar.
- *Smugglingsbrotten.* Handboken har uppdaterats med anledning av bland annat nya regler om vapensmuggling och smuggling av explosiv vara.
- *Brottsutbyte, förvar och kvarstad.* En allmän översyn av handbokens innehåll har gjorts. Några avsnitt har reviderats och checklistorna har uppdaterats och förtydligats.

Övrigt

- Ett dokument i två delar om hemlig dataavläsning (HDA) har tagits fram. Den ena delen utgörs av en kortfattad och översiktlig beskrivning av HDA, den andra delen innehåller en mer ingående beskrivning av lagens bestämmelser.

Rättsutveckling i Högsta domstolen

Högsta domstolen är sista domstolsinstans bland de allmänna domstolarna och är i princip en ren prejudikatinstans. Som ensam allmän åklagare i Högsta domstolen har riksåklagaren en viktig uppgift för rättsutvecklingen och rättsbildningen inom de straffrättsliga och straffprocessuella områdena. Genom att föra lämpliga mål till Högsta domstolen kan riksåklagaren få fram klagande besked i frågor som rör den praktiska rättstillämpningen. Utgångspunkten är att verksamheten ska koncentreras till frågor som har betydelse för det operativa åklagararbetet och som är viktiga för att utveckla straffrätten samt för att förverkliga de kriminalpolitiska mål och prioriteringar som riksdag och regering lagt fast.

Riksåklagaren har under 2020 överklagat 14 mål till Högsta domstolen. Det är fler än 2019 och 2018 då åtta respektive 13 överklaganden lämnades in. Antalet överklaganden varierar mellan åren, vilket framför allt beror på begränsningar i vilka mål som är lämpliga att överklaga till Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i sju av de mål som riksåklagaren har överklagat under året. I fem fall har Högsta domstolen avslagit riksåklagarens begäran om prövningstillstånd. I de två återstående fallen har Högsta domstolen ännu inte fattat beslut i tillståndsfrågan.

Antalet överklaganden ger dock inte en fullständig bild av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen. Den största delen av arbetet läggs ned på mål där den dömda personen har överklagat en hovrättsdom och där Högsta domstolen har begärt att riksåklagaren ska komma in med en svarsskrivelse. I de fall där riksåklagaren i svarsskrivelsen har ansett att det inte har funnits skäl för prövningstillstånd har Högsta domstolen oftast inte heller tagit upp målet till prövning. Under 2020 har riksåklagaren gett in 48 svarsskrivelser till Högsta domstolen. Det är avsevärt färre än 2019 och 2018 då 87 respektive 63 svarsskrivelser gavs in. Antalet ingivna svarsskrivelser överensstämmer i stort med det antal mål där Högsta domstolen begärt att riksåklagaren ska komma in med svarsskrivelse. Anledningen till det kraftigt minskande antalet

svarsskrivelser är således en motsvarande minskning av antalet förelåganden från Högsta domstolen. Vidare kan noteras att Högsta domstolen under de två senaste åren i högre utsträckning än tidigare år begärt in svarsskrivelser i förtursmål, vilka kräver en skyndsam handläggning från riksåklagarens sida.

Ibland händer det att den tilltalade efter att ha överklagat hovrätens dom till Högsta domstolen begär att riksåklagaren ska återuppta förundersökningen i målet och komplettera utredningen i något avseende. Det kan till exempel vara fråga om att hålla förhör med något vittne som inte tidigare har hörts. Riksåklagaren har handlagt åtta sådana ärenden under året. Det är färre än 2019 då tio sådana ärenden handlades, men lika många som 2018.

Resningsärenden

En del av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen avser ärenden om resning eller klagan över domvilla. Resning och klagan över domvilla är extraordinära rättsmedel och aktualiseras endast i undantagsfall. Den rättsliga regleringen av domars rättskraft ska tillgodose intresset av att de inblandade parterna i ett brottmål ska känna trygghet i att en sak som har prövats av domstol inte ska kunna tas upp igen. Från denna grundläggande princip kan i vissa fall undantag göras för felaktiga domar ska kunna korrigeras. Det kan ske genom resning eller klagan över domvilla, vilket kräver att nya bevis eller omständigheter framkommit.

Under året har 34 nya ärenden om resning eller domvilla registrerats, vilket är ett ärende mer än under året innan. 18 av ärendena har initierats genom ansökningar från enskilda personer som har önskat att riksåklagaren ska begära resning eller återuppta en förundersökning för att utreda om det finns skäl för resning. Fyra ärenden har, med anledning av att nya uppgifter kommit fram, lämnats över av åklagare för att frågan om resning eller återupptagande av förundersökning skulle prövas av riksåklagaren. I tio ärenden har Högsta domstolen förelagt riksåklagaren att avge förklaring i ärenden där ansökan om resning har lämnats direkt till Högsta domstolen. Riksåklagaren har under året återupptagit förundersökningen i fyra ärenden.

Vid årets början fanns tolv öppna ärenden. Alla hade inkommit under 2019. Elva av dessa har avslutats under 2020, medan ett alltjämt är öppet. Av de 34 ärenden som inkommit under året har 26 avslutats. Det finns därmed sammanlagt nio öppna ärenden, varav ett väntar på beslut från Högsta domstolen och åtta ärenden är under handläggning hos riksåklagaren.

Resurs- och kostnadsfördelning

Fördelningen av resurser och kostnader baseras på tidmätningar som genomförts vid ett tillfälle under 2020. Sammanlagt har fyra procent (fyra procent 2019) av den totala tiden använts till området rättsutveckling och rättslig styrning under 2020. Av myndighetens totala kostnader om 1 736 miljoner kronor (1 639 miljoner kronor 2019) har 71 miljoner kronor (70 miljoner kronor 2019) fördelats på rättslig styrning och utveckling.

Internationell verksamhet

Operativt internationellt samarbete

I arbetet med att bekämpa den internationella brottsligheten är samarbetet mellan brottsutredande myndigheter i olika länder en väsentlig faktor. Arbetet sker inom EU till stor del genom direktkontakter mellan åklagare. Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket (EJN) är viktiga aktörer med uppgift att underlätta samarbetet, även i förhållande till andra stater. Det finns ett flertal internationella rättsliga instrument som möjliggör samarbetet (rättslig hjälp, europeisk utredningsorder, nordisk och europeisk arresteringsorder och utlämning).

På Åklagarmyndigheten finns en särskild enhet, Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, som hanterar ärenden om allvarlig brottslighet som kräver särskilda arbetsmetoder och/eller ett mer omfattande internationellt samarbete, bland annat organiserad gränsöverskridande brottslighet. Operativt internationellt samarbete bedrivs dock, i olika omfattning, vid i stort sett samtliga åklagarkammare och i olika typer av ärenden. Nedan följer exempel på internationellt arbete under 2020.

Terrorism

Utredningar av terroristbrott och finansiering av terrorism kräver generellt sett ett internationellt samarbete även om brotten inte alltid begås i en internationell kontext. Under året har flera inkommande och utgående framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete vad gäller misstankar om sådan brottslighet handlagts.

Krigsbrott

Även i år har ett stort fokus legat på problemen kring IS-återvändare. Ett stort arbete har lagts ned på att ytterligare förbättra samverkan mellan de inblandade myndigheterna för att säkerställa att dessa ärenden omhändertas på ett välfungerande sätt. Rutiner har skapats för ett effektivt arbets sätt och informationsutbyte i syfte att säkra att information om övergrepp i form av folkmord, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten omhändertas så att lagföring kan ske. Även det internationella samarbetet på området har fördjupats. Därutöver har året präglats av två stora ärenden med mycket allvarliga brottsmisstankar. I båda fallen är förundersökningarna nästan klara. Även flera ärenden av lite mindre omfattning har medfört att den sammantagna arbetsbelastningen har varit betydligt större på detta område än under tidigare år. Antalet inkommande ärenden har emellertid minskat något i förhållande till 2019, vilket huvudsakligen beror på att antalet anmälningar som inkommit från Migrationsverket minskat.

Människohandel

Under 2020 har antalet åtal och fällande domar för människohandel ökat jämfört med föregående år. Ärenden med människohandel för sexuella ändamål är fortfarande den vanligaste typen av människohandel. I ett flertal av människohandelsärendena har det förekommit internationellt samarbete, oftast i form av förhör i andra länder och spårning av tillgångar. Under året har åtal väckts för människohandel som gäller utnyttjande av unga personer för narkotikaförsäljning. I det aktuella målet är det fråga om ett kriminellt nätverk som bedrivit en välorga-

niserad narkotikaförsäljning i större omfattning, där personer under 18 år rekryterats in i verksamheten och på så sätt exploaterats. Dom i det aktuella målet kommer i början av 2021.

Sexualbrott via internet

Under året har förundersökningar bedrivits i flera ärenden där sexualbrott begåtts via internet och där ett internationellt samarbete bedrivits. I ett större ärende, där samarbete skett genom Europol åtalades för omfattande innehav och spridning av barnpornografi på Darknet under tio års tid. I ärendet användes under förundersökningen hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i realtid av internettrafik, vilket torde vara första gången. Då antalet övergreppsfiler i ärendet var cirka två miljoner gjordes en fingranskning av material till en nivå som motsvarade maxstraff utifrån ett rent mängdresonemang, vilket var knappt fyra procent av det totala materialet. Polisen gjorde sedan en analys av resterande material. Såväl tingsrätt som hovrätt dömde även för materialet som inte fingranskats, vilket är första gången, och detta har banat vägen för nya och mer effektiva arbetsmetoder i denna typ av ärenden.

I ett ärende om mycket grova sexuella övergrepp som delats på Darknet, där den misstänkte och brottsoffer i Sverige kunde identifieras genom information från Interpol, har domstolen nu fastställt att passiva offer omfattas vid sexuell posering (i detta fall sovande barn). Domstolen tog även ställning till frågan om konsumtion vid poseringsbrott, dömde ut ett historiskt högt skadestånd om 1,2 miljoner kronor för kränkning samt dömde gärningspersonen, som vid gärningstillfällena var 18 och 19 år, till tolv års fängelse.

Korruption

Det internationella samarbetet är omfattande inom området för korruptionsbekämpning. Svenska åklagare måste regelmässigt samarbeta med andra länder vid utredningar om misstänkta mutbrott som begåtts av svenska personer och företag i andra länder. Samtidigt förekommer att andra länder söker svenskt rättsligt bistånd i sina korruptionsutredningar.

Arbetet vid Eurojust

Under 2020 har ärendeinflödet till den svenska enheten vid Eurojust ökat. Totalt har enheten under året haft 645 operativa ärenden registrerade, varav 421 vid årets slut. Enheten har också hanterat 164 övriga ärenden, till exempel rådgivning om svensk lagstiftning och remisser.

Under året registrerades 263 nya operativa ärenden vid den svenska enheten varav 175 ärenden inkom från Sverige, vilket är en ökning med 20 procent jämfört med 2019. Det kan nämnas att det största enskilda ärendet som enheten hanterat – Encrochat – öppnades av Frankrike och därför är registrerat som ett inkommande ärende från Frankrike även om det berör en stor mängd svenska förundersökningar. De ärenden som inkommit till Eurojust från Sverige kommer i första hand från Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet följt av Ekobrottsmyndigheten. Från de allmänna åklagarkamrarna kommer flest ansökningar från Malmö, Södertörn och Uddevalla. Även ärenden från domstolarna har ökat under 2020. Dessa avser främst hjälp med digitala förhör i andra länder vilket till viss del kan förklaras av pandemin. Sverige har främst begärt hjälp av EU-länderna Spanien, Tyskland och Frankrike

följt av Polen, Nederländerna och Storbritannien. Från länder utanför EU efterfrågar Sverige mest hjälp från Schweiz och Norge. Dessa länder har också åklagare placerade på Eurojust.

Brottstyperna där hjälp efterfrågas från Sverige avser främst bedrägerier, narkotikabrott, våldsbrott, penningtvätt och ärenden om organiserade kriminella nätverk. Under året har enheten hanterat drygt 200 europeiska utredningsorder. Dessutom har enheten hanterat 34 europeiska arresteringsorder och 20 begäran om rättslig hjälp. Sverige har ingått avtal i tio nya gemensamma utredningsgrupper och deltar sedan tidigare i ytterligare tolv.

Sverige har under året genom Eurojust deltagit i flera operativa samordningsmöten, vilket är ett effektivt sätt att samarbeta mot den grova organiserade brottsligheten. Många samordningsmöten sker i samarbete med den svenska enheten vid Europol. Under 2020 har svenska åklagare och poliser deltagit i 53 samordningsmöten arrangerade av Eurojust, varav svenska enheten arrangerat 32 stycken. Det är nästan tre gånger så många som under 2019. Pandemin har inneburit att Eurojust tagit fram säkrare digitala mötesrum. Det har därmed blivit enklare att delta digitalt. Antalet digitala samordningsmöten förväntas vara fortsatt frekventa i enklare, främst bilaterala, ärenden även efter pandemin. Det finns dock ärenden som inte lämpar sig för digitala möten och mycket av de viktiga informella samtalen går också förlorade under dessa.

Svenska enheten har varit mycket aktiv i att utveckla verksamheten när det gäller ökade möjligheter att samarbeta med länder utanför EU och bättre metoder för att bekämpa till exempel människohandel, it-brott och folkrättsbrott. Genom Ekobrottsmyndighetens representant är Sverige också aktivt inom områden som penningtvätt och förverkandefrågor. Enheten är också engagerad i att analysera utvecklingen under pandemin, särskilt vad gäller europeisk arresteringsorder. Den svenska nationella medlemmen är under 2020–2021 ledamot i Eurojusts styrelse.

Myndighetens deltagande i nätverk

Åklagarmyndigheten deltar i flera internationella nätverk där operativa åklagare och andra experter inom myndigheten bidrar till utveckling inom respektive ämnesområde. Riksåklagaren deltar också i möten tillsammans med andra riksåklagare i EU där olika gemensamma frågor avhandlas på strategisk nivå.

Under 2020 har arbetet i de internationella nätverken kraftigt påverkats av den pågående pandemin. De flesta planerade möten, konferenser och utbildningar har antingen ställts in eller genomförts digitalt. Myndigheten har under året deltagit i ett flertal internationella sammanhang där den pågående pandemins inverkan på rättsväsendet diskuterats. Exempelvis har myndigheten bidragit till att ta fram ett särskilt yttrande i frågan inom ramen för Consultative Council of European Prosecutors (CCPE), som är ett rådgivande organ till Europarådets ministerkommitté och består av åklagarrepresentanter från samtliga medlemsstater.

EU

Internationella riksåklagarmöten

Riksåklagaren brukar årligen delta i två olika forum för riksåklagare och andra åklagarrepresentanter från övriga medlemsstater inom EU där gemensamma strategiska frågor diskuteras (Consultative forum

och NADAL). Båda mötena har under 2020 ställts in på grund av covid-19. Riksåklagaren deltog under året i det nordiska riksåklagarmötet där främst frågor relaterade till hur covid-19 påverkat rättsväsendets verksamhet i de olika länderna diskuterades.

Internationellt rättsligt samarbete

- EJN (European Judicial Network) är ett nätverk av kontaktpunkter inom EU, framförallt åklagare och förundersökningsdomare, med uppgift att underlätta det straffrättsliga samarbetet inom unionen. EJN:s kontaktpunkter hjälper bland annat till med att upprätta direktkontakter mellan operativa åklagare och att tillhandahålla information. EJN har under året arrangerat ett antal möten för kontaktpunkterna inom nätverket där bland annat praktiska frågor om implementeringen av EU:s rättsliga samarbete diskuterats. I syfte att underlätta samarbete med stater utanför EU har EJN arrangerat möten med ett annat regionalt nätverk, SEAJust i sydöstra Asien, och med kontaktpunkter i västra Balkan. Under året har EJN även utvärderat sitt arbetssätt och utarbetat ett åtgärdsprogram.
- Nätverket för gemensamma utredningsgrupper har som syfte att stödja praktikernas arbete i att upprätta och använda gemensamma utredningsgrupper (JIT). Sekretariatet för nätverket ligger hos Eurojust och nätverket och Eurojust samarbetar för att utveckla JIT. Myndighetens expert i nätverket har under året deltagit i två nätverksmöten och flera olika projekt om bland annat utveckling av gemensam utbildning och ett förenklat JIT-utvärderingsformulär.

It-brott och brott i it-miljö

EJCN (European Judicial Cybercrime Network) är ett nätverk för it-åklagare inom EU med uppgift att förbättra samarbetet inom EU vid it-brott och utredningar i it-miljöer. Nätverket har under året fortsatt att fördjupa sig i rättsliga och praktiska frågor om datalagring men också andra ämnen som till exempel kryptering och hantering av mål med många målsäganden i olika länder.

Terrorism

Myndighetens nationella kontaktpersoner till Eurojust för frågor som rör terrorism har under året representerat myndigheten på det årliga nätverksmötet och bland annat medverkat i diskussionerna om utvecklingen av Eurojusts kontraterrorism-register.

Krigsbrott

The Genocide Network är ett nätverk för utredningar om folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Under det gångna året har det huvudsakliga arbetet avsett utredningar som hör samman med den väpnade konflikten i Syrien. Inom nätverket, som har sitt sekretariat vid Eurojust, har också initierats ett fördjupat samarbete med fokus på utredningar om brott som har begåtts av personer som rest från Europa och anslutit sig till Islamiska staten i Syrien och Irak.

Miljöbrott

Miljöbrott är ett prioriterat område inom EU. Myndigheten deltar genom sina specialiserade miljöbrottsåklagare, i flera olika nätverk. Aktiviteterna består av att delta i och bidra till olika utbildningsinsatser och vara drivande i ett flertal arbetsgrupper om bland annat artskyddsbrott, illegalt avfall och illegala avfallstransporter, luftföroreningar samt straff och sanktioner.

Korruption

Åklagarmyndigheten deltar i samarbetet inom OECD och dess arbetsgrupp mot mutor. Arbetsgruppen, som möts kvartalsvis, har en central roll i att bevaka att medlemsstaterna implementerar och tillämpar OECD-konventionen inom området. Åklagarmyndigheten deltar också i ett nätverk inom OECD som består av åklagare och utredare som arbetar med internationella korruptionsärenden. Gruppen träffas regelbundet två gånger per år. Vid mötena diskuteras frågor som utredningsmetoder och lagstiftningsfrågor.

Övriga världen

International Association of Prosecutors (IAP) består av åklagare från hela världen och har som syfte att vara en plattform för att gemensamt kunna arbeta för en världsomfattande effektiv, rättvis och oberoende åklagarverksamhet som utövas med respekt för mänskliga rättigheter. IAP har under året genomfört konferenser och utbildningar om till exempel elektroniska bevis, andra tilläggsprotokollet till Budapestkonventionen och om rättssäkerhet under pandemin. Dessutom har ett flertal webinarier hållits bland annat inom IAP:s så kallade cybercrimenätverk där flera svenska åklagare är engagerade. Den planerade årskonferensen i Aten, där åklagare från hela världen skulle ha samlats för att diskutera gemensamma frågor, ersattes av ett kortare digitalt årsmöte.

Civil krishantering och internationellt bistånd

Insatser inom civil krishantering

Åklagarmyndigheten har sedan 2014 i uppdrag av regeringen att ställa personal till förfogande och i övrigt bidra till internationell civil krishantering, främst inom ramen för FN, EU och OSSE, i enlighet med regeringens strategi för internationell civil krishantering. Vidare har myndigheten ett uppdrag att bidra till utvecklingssamarbete.

Åklagarmyndigheten har under året deltagit i ett övergripande myndighetssamarbete inom området. För att möta de krav som ställs i Sveriges nationella handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet har myndigheten deltagit i den arbetsgrupp som har bildats för ändamålet. Samtliga åklagare som sänds ut inom ramen för verksamheten internationell civil krishantering har bland annat fått utbildning om kvinnor, fred och säkerhet. Av myndighetens strategiska inriktning framgår att genderaspekten ska beaktas vid samtliga åtgärder inom civil krishantering och internationellt bistånd.

Åklagarmyndighetens verksamhet inom internationell civil krishantering har påverkats av covid-19. Utsänd personal har under delar av året arbetat för sina respektive missioner från Sverige. Myndigheten har

inte avbrutit något uppdrag i förtid, men pandemin har i viss omfattning påverkat möjligheten att nominera ny personal till uppdrag.

Åklagarmyndigheten har bidragit med en åklagare (kvinna) i EU-missionen EUPOL COPPS i Palestina. Missionens arbete är inriktat på metodstöd och att bygga upp åklagarverksamheten i den palestinska myndigheten. Åklagarmyndighetens medverkan har under året i första hand bidragit till att stärka den palestinska korruptionskommissionen samt till att främja jämställdhet inom det palestinska advokatsamfundet.

Vidare har Åklagarmyndigheten bidragit med korttidsinsatser inom ramen för EUPOL COPPS. Två åklagare (män) har utbildat utredare och poliser på palestinska korruptionskommissionen och den palestinska polismyndigheten i utredningar i it-miljö och brottsutbyte/finansiella utredningar.

Fyra åklagare från Åklagarmyndigheten (en man och tre kvinnor) har under året haft tjänster i EU-missionen EUAM i Ukraina. De svenska åklagarnas medverkan har bidragit till reformarbetet av det ukrainska åklagarväsendet, där en genomgripande omorganisation pågår sedan hösten 2019. Detta inbegriper även en reform av utbildningssystemet och en process för att genomlysna och certifiera alla åklagare. De utsända åklagarna har bidragit till att utforma ny lagstiftning kring digitalisering av ärendehantering inom rättskedjan samt i frågor om en modern och professionell processföring, åklagarens självständighet, anti-korruptionsåtgärder, internationellt samarbete och barnärenden. Vidare har åklagare bidragit till arbetet med hatbrottsshantering och medverkat i den workshop om mångfald, fördomar, intolerans och hatbrott som fältkontoret i Lviv anordnade under året, där också fördomar och stereotyper på genderområdet behandlades. De svenska åklagarna har även deltagit i den operativa utvärderingen av missionen samt i det arbete som skett i samråd med CPCC (The Civilian Planning and Conduct Capability) om den strategiska inriktningen av missionens framtida mandat.

Insatser inom internationellt bistånd

Åklagarmyndigheten har under året fortsatt att delta i ett myndighetsgemensamt Sida-finansierat flerårigt projekt i Albanien i syfte att förbättra hanteringen av ungdomsbrott i rättskedjan. Arbetet under året har i hög grad påverkats av pandemin och viss verksamhet har fått skjutas fram eller utföras på annat sätt. Projektet har dock arbetat mycket med olika tekniska lösningar för att fortsatt kunna genomföra utbildningar och delta i arbetsgrupper, vilket gett goda resultat.

Resurs- och kostnadsfördelning

Kostnaden för bidragen till internationell civil krishantering (enligt anslaget 1:1) uppgick 2020 till 6,4 miljoner kronor (6,2 miljoner kronor 2019) varav 5,2 miljoner kronor (3,8 miljoner kronor 2019) avsåg personalbidrag, 0,2 miljoner kronor (1,4 miljoner kronor 2019) avsåg insatsnära kostnader och 1 miljon kronor (1 miljon kronor 2019) avsåg förvaltningskostnader. Verksamheten finansieras med medel som särskilt avsatts för ändamålet.

Kompetensförsörjning

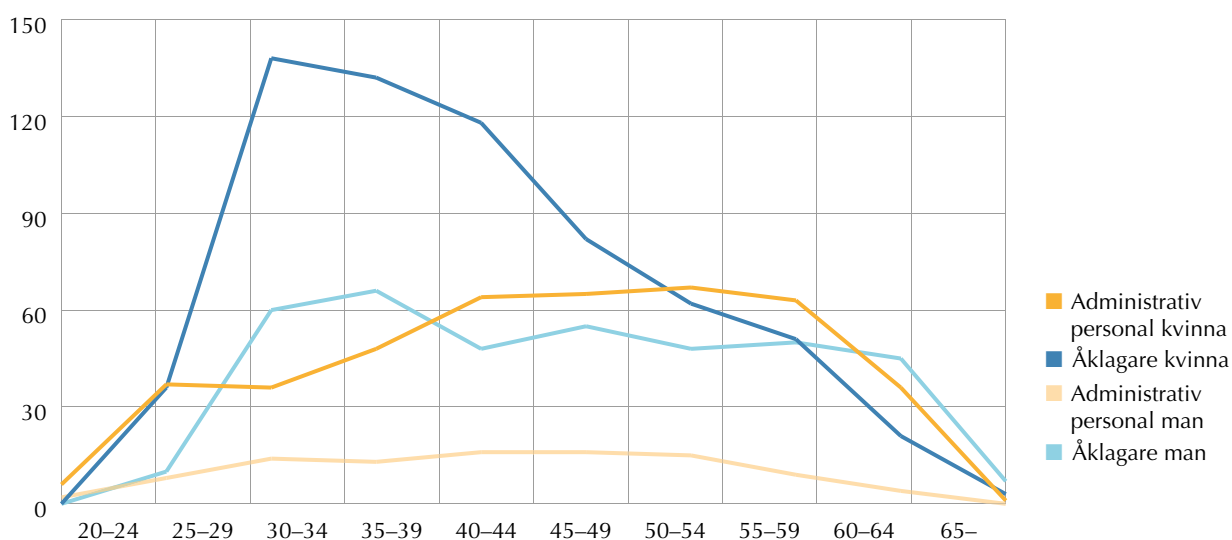
Personalstatistik

Antalet anställda på Åklagarmyndigheten är fler än föregående år. I december 2020 var 1 552 personer anställda (1 496 år 2019) inom Åklagarmyndigheten, varav 1 032 åklagare (992 år 2019) och 520 administrativ personal (504 år 2019). Andelen åklagare var 66 procent och andelen administrativ personal 34 procent. Av alla anställda inom myndigheten var 69 procent kvinnor och 31 procent män. Genomsnittligt antal anställda 1 543 (1 450 år 2019) och antalet årsarbetskrafter var 1 365 (1 264 år 2019). Genomsnittligt antal kvinnliga åklagare var 62 procent och andelen manliga åklagare 38 procent.

Kvinnor och män på ledande poster

Andelen kvinnliga chefer inom Åklagarmyndigheten var vid årsskiftet 59 procent och manliga chefer 41 procent. Fördelningen bland kammarchefer och vice kammarchefer för 2020 var 46 procent kvinnliga chefer och 54 procent manliga chefer.

Diagram 14 Ålders- och könsfördelning för åklagare och administrativ personal 2020

Åldersstruktur

Av *diagram 14* framgår ålders- och könsfördelning för åklagare och administrativ personal 2020. Medelåldern är oförändrad jämfört med föregående år.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom myndigheten var fortsatt låg under 2020. Sjukfrånvaron för alla anställda var 2,7 procent, vilket är lägre än föregående år (3,2 procent 2019). Av den totala sjukfrånvaron är 43 procent frånvaro under en sammanhängande tid om 60 dagar eller mer, vilket är en minskning med sju procentenheter jämfört med 2019. Redovisning av total sjukfrånvaro per kön och åldersgrupp redovisas i tabell under *Fakta i korthet*.

För att nå målet med 1 200 åklagare 2025 är det helt avgörande att rekryteringen av aspiranter bedrivs kontinuerligt och uthålligt med en långsiktig planering. Med beaktande av personalrörligheten räknar myndigheten med att behöva nyanställa åtminstone 100 åklagare per år.

Rekrytering, men främst introduktion och utbildning av nya åklagare, är och kommer att vara en stor utmaning de kommande åren. Utöver den gemensamma utbildningen krävs det stora insatser för att säkerställa en professionell introduktion och handledning av de nya åklagarna. Introduktionen genomförs på respektive åklagarkammare av erfarna åklagare som redan har en hög arbetsbelastning.

Attrahera och rekrytera

För att nå en ändamålsenlig bemanning har Åklagarmyndigheten under året gjort en särskild satsning för att rekrytera fler åklagaraspiranter. Under året har 82 aspiranter påbörjat sin anställning. Notarier har även under 2020 kunnat förlägga sex månader av sin notariatjänstgöring vid en åklagarkammare; så kallade paketnotarier. Notariatjänstgöringen inom myndigheten ger en bra möjlighet att visa upp åklagararbetet för unga jurister. Under året har sex paketnotarier tjänstgjort vid myndigheten vilket är marginellt färre än föregående år. Utöver detta har myndigheten rekryterat extra åklagare. Under året har 19 extra åklagare påbörjat sin anställning. Tio av dessa syftar till tillsvidareanställning.

I en undersökning som företaget Universum genomfört bland studenter vid juristprogrammet kom Åklagarmyndigheten på tredje plats 2020 bland de arbetsgivare där studenterna helst vill arbeta efter sin examen. Samtliga universitet som har en juristutbildning erbjuder möjligheter till kontakt mellan studenter och företag och organisationer. Myndigheten har därför under året deltagit vid arbetsmarknadsdagar för att skapa intresse för Åklagarmyndigheten och åklagaryrket. Med anledning av covid-19 har arbetsmarknadsdagarna genomförts digitalt, där Åklagarmyndigheten kunnat interagera med studenter via webb och i sociala medier. Ett flertal filmer som presenterar åklagarens arbete har också tagits fram. För att öka möjligheterna för juriststudenter att få träffa åklagare har föreläsningar om åklagarnas operativa arbete arrangerats på olika universitet och studiebesök har anordnats på Åklagarmyndighetens huvudkontor. Det har också ordnats en digital föreläsning på Facebook. Åklagare från lokala åklagarkammare och medarbetare på huvudkontoret har medverkat i dessa aktiviteter.

2020 har Åklagarmyndigheten avslutat ett projekt med att följa upp tidigare rekryteringar av åklagaraspiranter för att se om kravprofilen och rekryteringsprocessen behöver justeras. I samband med det arbetet har myndigheten tillsammans med experter på området utvecklat ett arbetspsykologiskt test som mäter kritiskt tänkande, särskilt framtaget för rekrytering av åklagaraspiranter. Justeringarna i rekryteringsprocessen trädde i kraft i juli 2020.

Åklagarmyndigheten har återkommande haft arbetsgivarsamverkan med Ekobrottsmyndigheten om arbetsgivarpolitiska frågor, bland annat lönepolitik och kompetensförsörjning mellan myndigheterna.

Chefsutveckling och chefsförsörjning

Under 2020 har projektet *Chef i Åklagarmyndigheten* fortsatt. Projektet omfattar flera delprojekt där förutsättningarna för kompetensförsörjningen av chefer i Åklagarmyndigheten ska utvärderas och utvecklas för att ytterligare stärka myndighetens chefs- och ledarskap. Delprojekten omfattar chefsrekrytering, etablering av ett nytt chefsförsörjningsprogram, chefsutbildning och utveckling samt chefspolicy och anställningsformer. Projektet ska vara slutfört under 2021. Delprojektet chefsutbildning och chefsutveckling har slutförts under 2020 och lämnat sin slutrapport. Arbetet har bland annat resulterat i ett förslag om en mer sammanhållen chefsutbildning.

Delprojektet chefsrekrytering har fortsatt sitt arbete under 2020 och bland annat lämnat förslag till ledarkriterier, vilka också har beslutats. Projektgruppen har arbetat vidare med frågor om säkerhets-

klassning av chefer, kravprofiler för chefer och formen för vitsord för chefer. Åklagarmyndigheten genomför ett antal aktiviteter som syftar till att säkerställa chefsförsörjning på lång sikt. Genom att på ett strukturerat sätt erbjuda utbildning och utveckling är målet att skapa ett ökat intresse för att söka sig till en chefskarriär. Myndigheten har även samverkat med andra myndigheter i chefsutvecklingsfrågor genom att delta i olika dialoggrupper och i Skatteverkets mentorsprogram, både som mentorer och som adepter. Åklagarmyndigheten har också haft chefer som deltagit i externa chefsprogram.

Utbildning

Åklagarmyndigheten bedriver vanligtvis en omfattande intern utbildningsverksamhet, där lärarledd platsutbildning är den mest förekommande undervisningsformen. Skälet till detta är att det oftast finns ett stort behov av att bygga nätverk, fördjupa sig och utbyta erfarenheter mellan deltagarna. På grund av covid-19 har merparten av de planerade platsutbildningarna under 2020 ställts om till distansutbildningar medan andra ställts in. Detta har sammantaget medfört att antalet utbildningsdagar under året minskat jämfört med tidigare år.

Antalet utbildningsdagar per åklagare var 3,3 dagar under 2020, jämfört med 5,7 dagar 2019. För administrativ personal genomfördes 1,1 utbildningsdagar 2020 per anställd, jämfört med 1,9 dagar 2019.

Då det under 2020 anställdes många nya åklagare har omställning till distans av åklagarnas grundutbildning prioriterats framför omställning

av andra utbildningar. Även om grundutbildningen i princip kunnat genomföras som planerat har den höga rekryteringstakten medfört att det bildats vissa väntetider för att påbörja utbildningen.

Under året har en större översyn av åklagarnas grundutbildning inletts. Utbildningen har haft sin nuvarande utformning sedan 1999 och innehåller cirka 75 lärarledda utbildningsdagar. Översynen syftar till att ta fram ett förslag på en ny kortare grundutbildning, som ska vara modern, hålla hög kvalitet, ha ett fokus på arbetsintegrerat lärande samt innebära en förstärkning av handledarskapet på lokal nivå och/eller områdesnivå. Projektet ska redovisas i september 2021.

Vid sidan om åklagarnas grundutbildning har en del andra utbildningar genomförts under 2020 för administratörer, chefer och erfarna åklagare. Förutom så kallade webinarier som riktat sig till olika yrkeskategorier har utbildningar hållits om modern processföring, våld i parrelation, ungdomsbrott, övergrepp mot barn och ledarskap.

Under 2020 har två projekt som berör utbildningsverksamheten redovisats. Det ena handlar om en ny gemensam introduktionsutbildning för alla nyanställda, som ska genomföras under de första tre månaderna. Det andra avser en utvecklad chefsutbildning och chefsutveckling med förslag om bland annat en obligatorisk introduktionsutbildning för nya chefer. Målet är att utbildningarna ska detaljplaneras under nästkommande år för att kunna lanseras vårterminen 2022.

Under hösten varje år genomförs en strukturerad behovsinventering, där samtliga åklagarområden, avdelningar, kammare och enheter får möjlighet att lämna synpunkter om utbildningsutbudet. Liksom tidigare år har alla arbetsplatser även under 2020 kunnat ansöka om finansiering av lokala utbildningsinsatser för att möta akuta utbildningsbehov.

Internationellt utbyte och utbildning

Åklagarmyndigheten är medlem i European Judicial Training Network (EJTN) och kan därmed vanligtvis skicka och ta emot deltagare inom ramen för de olika internationella utbyten och utbildningar som EJTN anordnar. Med anledning av covid-19 har merparten av utbytena och utbildningarna ställts in under 2020. Viss kompetensutveckling har dock genomförts på distans. I början av hösten 2020 tog även myndigheten emot tre åklagare från andra europeiska länder inom ramen för det tvåveckorsutbyte som EJTN anordnar.

Arbetsmiljö och friskvård

Under hösten 2019 genomförde Åklagarmyndigheten en medarbetarundersökning. Resultatet har använts som underlag för myndighetens arbetsmiljömål för 2020; ett hållbart arbetsliv. Resultatet har också fungerat som underlag i myndighetens Employer Branding-arbete.

Resultatet bekräftade en hög arbetsbelastning för åklagare och chefer. Där tydliggjordes också den goda sociala och kollegiala arbetsmiljön samt att medarbetarna anser att de har meningsfulla arbetsuppgifter. Medarbetarundersökningen visade också att medarbetarna upplever att myndigheten bedriver ett bra säkerhetsarbete.

Under året beslutades att metodstödet arbetsmiljöuppföljning ska användas två gånger per år. Denna uppföljning ska vara ett stöd i dialogen om arbetsförutsättningar och arbetsmiljö mellan chef och medarbetare. Arbetsmiljöuppföljningen har fokus på den organisato-

riska och sociala arbetsmiljön och består av tio frågor som besvaras icke-anonymt.

Medarbetarundersökningen och arbetsmiljöuppföljningen ska tillsammans öka förutsättningarna för att kunna bedriva ett systematiskt och kontinuerligt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljöuppföljningen stödjer det dagliga löpande arbetsmiljöarbetet och medarbetarundersökningen ger underlag för ett strategiskt arbetsmiljöarbete på myndighetsnivå.

Likabehandling

Under 2020 har arbetet med likabehandlingsfrågor fortsatt i enlighet med likabehandlingsplanen, som gäller för 2018–2020 och arbetet med en ny likabehandlingsplan för 2021–2023 har påbörjats. Fokus har legat på att undersöka, analysera, åtgärda och följa upp följande fem områden:

- Arbetsförhållanden
- Bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor
- Rekrytering och befordran
- Utbildning och annan kompetensutveckling
- Möjlighet att förena arbete och föräldraskap

Merparten av Åklagarmyndighetens arbetsplatser har under året haft aktiviteter med likabehandlingsfrågor som tema.

Myndigheten har ett antal anställda som utöver sina ordinarie arbetsuppgifter har till uppgift att främja mångfaldsarbetet, så kallade mångfaldsinspiratörer. Under hösten anordnades en digital träff för dessa med syfte att ge kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och ett nätverk för likabehandlingsfrågor.

Åklagarmyndigheten tog 2019 fram ett aktivitetspaket med olika övningar för att belysa och diskutera frågor som rör trakasserier, krän-

kande särbehandling och sexuella trakasserier. Avsikten har varit att aktivitetspaketet skulle genomföras under 2020, men på grund av att det under året varit svårt att genomföra fysiska träffar på arbetsplatserna har tiden förlängts till juni 2021.

Under hösten 2020 gjordes en lönekartläggning tillsammans med de fackliga organisationerna.

Vid årsskiftet 2020/2021 genomfördes en uppföljning av resultatet av medarbetarenkäten inom området likabehandling. Detta genomfördes i form av en enkät till samtliga medarbetare.

Säkerhet

Säkerhetsarbetet har inriktats på att minska riskerna och otryggheten i verksamheten, identifiera möjliga framtida risker, förbättra den administrativa säkerhetsstrukturen samt skapa ökat förtroende hos de anställda för myndighetens säkerhetsarbete och krishantering.

Myndigheten har ett eget incidentrapporteringssystem. Totalt har cirka 130 rapporter inkommit under året. Antalet rapporterade incidenter är färre än tidigare år. I huvudsak rör sig 2020 års rapporter om trakasserier och hot som framförts direkt eller indirekt. Cirka hälften av de personsäkerhetsrelaterade incidenterna inträffar på eller i anslutning till den ordinarie arbetsplatsen och cirka en tredjedel i anslutning till domstolsförhandling. Ett par högriskärenden har krävt omfattande åtgärder från både Åklagarmyndigheten och polisens personsäkerhetsgrupper för de enskilda medarbetarna, och i vissa fall även för deras familjer.

En översyn har genomförts av det fysiska skyddet i myndighetens lokaler.

En detaljprojektering med efterföljande åtgärder genomförs för närvarande i de lokaler som har störst behov av säkerhetsfrämjande åtgärder samt för de lokaler som av andra skäl byggs om eller är nya. Målet är att myndighetens alla lokaler inom fem år ska vara uppdaterade till en ny och gemensam säkerhetsstandard.

En anpassning av myndighetens säkerhetsskydd är påbörjad utifrån både förändringar i omvärlden och ny lagstiftning. Vidare pågår ett arbete med att ta fram en totalförsvarsplan för myndigheten.

Fakta i korthet

Verksamhetsstatistik

ANTAL INKOMNA OCH AVSLUTADE ÄRENDEN	2020	2019	2018
Inkomna ärenden	181 394	171 908	166 940
Avslutade ärenden	186 498	176 246	168 893

ANTAL INKOMNA OCH BESLUTADE BROTTSMISSTANKAR	2020	2019	2018
Inkomna brottsmisstankar	457 244	436 717	437 226
<i>varav kvinna</i>	88 498	80 325	75 499
<i>varav man</i>	366 151	353 574	358 963
<i>varav okänd</i>	2 595	2 818	2 764
Beslutade brottsmisstankar	472 398	445 384	436 956
<i>varav kvinna</i>	92 256	81 417	74 700
<i>varav man</i>	377 378	361 330	359 412
<i>varav okänd</i>	2 764	2 637	2 844

EJ REGISTRERADE BROTTSMISSTANKAR (TEMPORÄRA LÖSNINGEN)	2020	2019	2018
Beslutade brottsmisstankar	6 536	139	

ANTAL INKOMNA OCH BESLUTADE BROTT	2020	2019	2018
Inkomna brott utan brottsmisstankar	24 179	23 819	23 185
Beslutade brott	28 510	27 600	26 292

ANTAL INKOMNA BROTTSMISSTANKAR PER BROTTSGRUPP OCH FÖRUNDESRÖKNINGSLEDARSKAP

BROTTSGRUPP	2020		2019		2018	
	Polisledd förundersökning*	Åklagarledd förundersökning	Polisledd förundersökning*	Åklagarledd förundersökning	Polisledd förundersökning*	Åklagarledd förundersökning
Våldsbrott	6 162	44 918	6 321	43 073	6 516	41 436
Brott mot frihet och frid	8 049	45 306	8 438	44 727	8 305	45 015
Sexualbrott	1 538	15 602	1 578	13 469	1 537	13 508
Tillgreppsbrott	27 049	18 262	26 514	19 427	28 626	20 910
Skadegörelsebrott	4 677	4 343	3 984	4 245	4 272	4 422
Förmögenhetsbrott	38 335	29 691	27 619	31 220	22 326	36 765
Narkotikabrott	61 680	16 394	59 800	15 435	57 980	15 696
Trafikbrott	63 063	4 669	62 619	4 826	63 109	5 198
Miljö- och arbetsmiljöbrott	358	2 828	297	2 814	160	2 831
Övriga brott	25 704	38 616	23 651	36 660	23 432	35 182
Total	236 615	220 629	220 821	215 896	216 263	220 963

*I det som benämns som polisledd förundersökning ingår även förundersökningar ledda av andra utredande myndigheter, främst Tullverket.

BESLUTADE BROTTSMISSTANKAR PER BESLUTSGRUPP	2020	2019	2018
Beslutade brottsmisstankar	472 398	445 384	436 956
<i>Förundersökning inleds inte</i>	6 235	6 119	5 972
<i>Förundersökning läggs ned</i>	129 243	118 689	113 737
<i>Åtal väcks inte</i>	23 710	18 089	17 306
<i>Lagföringsbeslut</i>	249 674	236 708	235 155
- <i>Åtal</i>	195 330	180 379	179 542
- <i>Företagsbot</i>	480	458	400
- <i>Strafföreläggande</i>	39 449	42 009	40 904
- <i>Åtalsunderlåtelse</i>	14 415	13 862	14 309
<i>Övriga beslut</i>	63 536	65 779	64 786
- <i>Förundersökningsledning överlämnas till utredande myndighet</i>	35 995	37 825	39 161
- <i>Brottsmisstanken avslutas</i>	23 658	24 184	22 871
- <i>Övriga</i>	3 883	3 770	2 754

FÖRUNDESKNINGSBEGRÄNSNINGAR	2020	2019	2018
Förundersökning inleds inte	6 235	6 119	5 972
Antal förundersökningsbegränsningar	3 652	3 618	3 483
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning inleds	59%	59%	58%
Förundersökning läggs ned	129 243	118 689	113 737
Antal förundersökningsbegränsningar	20 852	17 803	17 985
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning läggs ned	16%	15%	16%

BROTTSMISSTANKAR I BALANS	2020	2019	2018
Brottsmisstankar i balans	166 934	155 242	152 070
<i>Förundersökning ej inledd</i>	376	478	489
<i>Förundersökning pågår</i>	75 321	77 587	76 616
<i>Förundersökning redovisad</i>	15 493	17 257	15 927
<i>Åtal väckt</i>	75 744	59 920	59 038

TIDER	2020	2019	2018
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut	144	141	133
Beslutstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut	18	19	17

LAGFÖRING	2020	2019	2018
Antal brottsmisstankar som har lett till lagföring	249 674	236 708	235 155
Andel brottsmisstankar som har lett till lagföring	61%	62%	63%
Antal personer med lagföringsbeslut	120 248	111 774	108 310
<i>varav kvinna</i>	20 956	18 602	18 027
<i>varav man</i>	98 984	92 913	90 058
<i>varav okänd</i>	308	259	225
Andel personer med lagföringsbeslut	65%	66%	66%
Mistänkta personer totalt	184 477	170 221	164 970
<i>varav kvinna</i>	36 948	33 119	31 847
<i>varav man</i>	145 497	135 117	130 985
<i>varav okänd</i>	2 032	1 985	2 138

BESLUTSFRISTER	2020	2019	2018
Lagstadgade beslutsfrister för unga lagöverträdare	56%	58%	60%
Lagstadgade beslutsfrister för brott mot barn	60%	58%	58%

PENNINGTVÄTT, ÅTGÄRDER FÖR TILLGÅNGSSÄKRING OCH FÖRVERKANDE	2020	2019	2018
Tillgångssäkring, antal ärenden	587	439	296
Förverkandeyrkanden, antal ärenden	155	58	41

BROTTSUTBYTE	2020	2019	2018
Antal ärenden med förverkandeyrkanden	970	848	797
Antal förverkandeyrkanden	1 389	1 402	1 197
Förverkandeyrkanden, belopp (mnkr)	404	134	60
Finansiella utredningar	1 342	1 181	893
Antal yrkanden om kvarstad	109	127	106

ANTAL HÄKTADE PERSONER VARAV HÄKTADE PERSONER MED RESTRIKTION FÖRSTA HÄKTNINGSDAGEN PER ÅLDERSGRUPP	2020	2019	2018
Häktade personer	10 498	10 047	9 623
<i>varav 15–17 år</i>	121	176	150
<i>varav 18–20 år</i>	1 101	1 089	957
<i>varav 21 år eller äldre</i>	9 276	8 782	8 516
Antal personer med restriktion	7 578	6 843	6 259
<i>varav 15–17 år</i>	114	169	133
<i>varav 18–20 år</i>	951	904	703
<i>varav 21 år eller äldre</i>	6 513	5 770	5 423

ANTAL HÄKTADE PERSONER VARAV HÄKTADE PERSONER MED RESTRIKTION FÖRSTA HÄKTNINGSDAGEN PER KÖN	2020	2019	2018
Häktade personer	10 498	10 047	9 623
<i>varav kvinna</i>	733	742	678
<i>varav man</i>	9 765	9 305	8 945
Antal personer med restriktion	7 578	6 843	6 259
<i>varav kvinna</i>	532	515	434
<i>varav man</i>	7 046	6 328	5 825

Personalstatistik

ANTAL ANSTÄLLDA OCH ÅRSARBETSKRAFTER	2020	2019	2018
Totalt antal anställda per den 31 december	1 552	1 496	1 402
<i>varav åklagare</i>	1 032	992	948
<i>varav administrativ personal</i>	520	504	454
Andel kvinnor	69%	68%	67%
Andel män	31%	32%	33%
Genomsnittligt antal anställda	1 543	1 450	1 413
Genomsnittligt årsarbetskrafter	1 365	1 264	1 238

ÅLDERSSTRUKTUR ANSTÄLLDA	2020	2019	2018
Baserat på antal anställda per den 31 december			
Total medelålder	44	44	44
Åklagare	43	44	44
<i>Kvinnor</i>	42	42	42
<i>Män</i>	46	46	46
Administrativ personal	45	45	45
<i>Kvinnor</i>	45	45	45
<i>Män</i>	43	43	43

SJUKFRÅNVARO	2020	2019	2018
Totalt anställda	2,7%	3,2%	3,1%
<i>Yngre än 30 år</i>	1,9%	3,9%	3,8%
<i>30–49 år</i>	2,3%	2,7%	2,7%
<i>50 år och äldre</i>	3,7%	4,1%	3,8%
Kvinnor	2,9%	3,8%	3,6%
<i>Kvinnor yngre än 30 år</i>	2,1%	4,5%	4,6%
<i>Kvinnor 30–49 år</i>	2,7%	3,3%	3,2%
<i>Kvinnor 50 år och äldre</i>	3,6%	4,9%	4,3%
Män	2,2%	1,9%	2,3%
<i>Män yngre än 30 år</i>	1,0%	0,9%	1,0%
<i>Män 30–49 år</i>	1,2%	1,3%	1,8%
<i>Män 50 år och äldre</i>	3,8%	2,9%	3,1%

Statistik över intäkter och kostnader

FÖRDELNING AV INTÄKTER OCH KOSTNADER PER VERKSAMHET	2020	2019	2018
Utredning och lagföring			
Intäkter, mnkr	1 665	1 569	1 482
<i>varav intäkter av anslag, mnkr</i>	1 630	1 538	1 451
<i>varav övriga intäkter, mnkr</i>	34	31	31
Kostnader, mnkr	1 665	1 569	1 482
Rättsutveckling och rättslig styrning			
Intäkter, mnkr	71	70	60
<i>varav intäkter av anslag, mnkr</i>	69	69	59
<i>varav övriga intäkter, mnkr</i>	1	1	1
Kostnader, mnkr	71	70	60

KOSTNAD PER BROTTSMISSTANKE, KR	2020	2019	2018
Kostnad per beslutad brottsmisstanke	3 738	3 522	3 391

KOSTNAD PER BROTTSMISSTANKE OCH BROTTSGRUPP, KR	2020	2019	2018
Våldsbrott	8 171	7 475	7 276
Brott mot frihet och frid	3 228	3 344	3 182
Sexualbrott	10 444	9 707	9 236
Tillgreppsbrott	3 939	4 430	4 174
Skadegörelsebrott	2 194	1 902	1 658
Förmögenhetsbrott	2 026	2 685	2 522
Narkotikabrott	2 652	2 629	2 442
Trafikbrott	1 253	1 200	1 123
Miljö- och arbetsmiljöbrott	15 029	15 355	13 104
Övriga brott	2 744	2 584	2 721

Finansiell redovisning

Resultaträkning

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	NOT	2020	2019
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag		1 699 725	1 606 304
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	29 844	28 987
Intäkter av bidrag	2	5 927	3 169
Finansiella intäkter	3	5	243
SUMMA VERKSAMHETENS INTÄKTER		1 735 501	1 638 704
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	4	-1 422 714	-1 321 863
Kostnader för lokaler	5	-124 029	-117 895
Övriga driftkostnader	6	-148 310	-157 989
Finansiella kostnader	7	-18	-421
Avskrivningar och nedskrivningar	8	-40 428	-40 536
SUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER		-1 735 501	-1 638 704
VERKSAMHETSUTFALL		0	0
TRANSFERERINGAR			
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		40	0
Lämnade bidrag		-40	0
SALDO		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING		0	0

Balansräkning

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	NOT	2020-12-31	2019-12-31
TILLGÅNGAR			
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Balanserade utgifter för utveckling	9	4 725	9 604
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	5 660	4 310
SUMMA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		10 384	13 914
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	25 812	22 200
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	76 684	69 435
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		102 496	91 635
FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Andra långfristiga fordringar	13	80	47
SUMMA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		80	47
KORTFRISTIGA FORDRINGAR			
Kundfordringar		79	63
Fordringar hos andra myndigheter	14	18 674	18 313
Övriga kortfristiga fordringar		14	60
SUMMA KORTFRISTIGA FORDRINGAR		18 767	18 436
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER			
Förutbetalda kostnader		79 285	66 223
Upplupna bidragsintäkter		247	49
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	15	79 532	66 272
AVRÄKNING MED STATSVERKET	16	-35 706	-30 435
KASSA OCH BANK			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	17	160 221	162 802
SUMMA KASSA OCH BANK		160 221	162 802
SUMMA TILLGÅNGAR		335 774	322 670

Balansräkning

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	NOT	2020-12-31	2019-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
MYNDIGHETSKAPITAL			
Statskapital	18	176	176
Balanserad kapitalförändring		0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
SUMMA MYNDIGHETSKAPITAL		176	176
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	6 457	7 128
Övriga avsättningar	20	14 471	13 472
SUMMA AVSÄTTNINGAR		20 928	20 600
SKULDER M.M.			
Lån i Riksgäldskontoret	21	109 883	101 223
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		41 087	39 502
Leverantörsskulder		23 957	36 084
Övriga kortfristiga skulder	22	23 074	22 295
SUMMA SKULDER M.M.		198 002	199 104
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER			
Upplupna kostnader	23	116 235	101 555
Oförbrukade bidrag	24	435	1 235
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		116 669	102 790
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		335 774	322 670
ANSVARSFÖRBINDELSER:		Inga	Inga

Anslagsredovisning

REDOVISNING MOT ANSLAG 2020

BELOPP I TUSENTAL KRONOR

Anslag	not 25	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	In-dragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter*	Utgående överföringsbelopp
UTGIFTSOMRÅDE 4. RÄTTSVÄSENDET							
1:3	Åklagarmyndigheten (Ramanslag)						
ap. 1	Åklagarmyndigheten (ram)	34 159	1 698 586		1 732 745	1 694 063	38 682
UTGIFTSOMRÅDE 7. INTERNATIONELLT BISTÅND							
1:1	Biståndsverksamhet (Ramanslag)						
ap. 44	Internationell civil kris- hantering – del till Åklagar- myndigheten (ram)	2 548	8 500	-2 293	8 755	6 369**	2 386
SUMMA ANSLAG		36 707	1 707 086	-2 293	1 741 500	1 700 432	41 068

* Intäkter av anslag är enligt resultaträkningen 1 699 725 tkr. I summan 1 699 725 tkr ingår en minskning av semesterlöneskulden av semesterdagar från 2008 eller tidigare med 707 tkr. Summan utgifter 1 700 432 tkr är därmed 707 tkr högre jämfört med intäkter av anslag enligt resultaträkningen.

** Det låga anslagsutfallet för anslaget ap 44 förklaras av den pågående pandemin, som inneburit en osäkerhet kring utlandstjänstgöring och försvårat möjligheten att nominera personal till relevanta tjänster. Pandemin har också förhindrat genomförande av förberedande utbildning m.m., vilket även det inneburit minskade kostnader för insatsnära verksamhet.

FINANSIELLA VILLKOR

1:1 Biståndsverksamhet (Ramanslag)

PERSONALBIDRAG (HÖGST) 7 500

Utnyttjad 5 215

INSATSNÄRA VERKSAMHET (HÖGST)

1 000

Utnyttjad 155

FÖRVALTNINGSKOSTNADER (HÖGST)

1 000

Utnyttjad 999

Tilläggsupplysningar och noter

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

ALLMÄNT

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

VÄRDERING AV FORDRINGAR OCH SKULDER

Fordringar är värderade till det belopp som beräknas bli betalt. Skulder är upptagna till nominella belopp.

PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr.

VÄRDERING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar avedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst ett halvt prisbasbelopp och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Balanserade utgifter för utveckling	5 år
Datorer och kringutrustning	3 år
Serverar	3–5 år (beroende på typ av server)
Licensavgift och motsvarande för anskaffning av dataprogram	3–5 år (beroende på typ av licens och avtalstid)
Bilar, kontorsmaskiner, systemprogramvaror	5 år
Möbler, telefonväxlar, larmanläggningar, datanät	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Noter

Noter till Resultaträkningen

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020	2019
NOT 1. INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR		
<i>Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen</i>		
Ekobrottsmyndigheten administrativa tjänster m.m.	28 132	27 703
Övriga intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 320	1 128
<i>Övriga intäkter</i>	392	156
SUMMA INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR	29 844	28 987
NOT 2. INTÄKTER AV BIDRAG		
Bidrag från myndigheter, EU:s institutioner m.m.	5 927	3 169
SUMMA INTÄKTER AV BIDRAG	5 927	3 169
NOT 3. FINANSIELLA INTÄKTER		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret (negativ ränta)	5	243
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	0	0
Övriga finansiella intäkter	0	0
SUMMA FINANSIELLA INTÄKTER	5	243
NOT 4. KOSTNADER FÖR PERSONAL		
Personalkostnaderna har ökat med cirka 100,9 miljoner kronor i förhållande till 2019, vilket motsvarar en ökning med 7,6 procent. Lönekostnaderna har ökat till följd av att antalet anställda har ökat samt lönerrevision. Kostnaderna för semesterdagar har ökat väsentligt på grund av ett lägre uttag av semesterdagar under 2020. Samtidigt har kostnaderna för utbildning minskat när många kurser fått ställas in under pandemin. Konsultarvoden till uppdragstagare uppgår till 1,1% av lönesumman.		
Lönekostnader, exklusive avgifter	866 506	796 277
<i>varav konsultarvoden till uppdragstagare</i>	9 922	9 180
Avtalade sociala avgifter	529 132	483 433
Övriga personalkostnader	27 076	42 153
SUMMA KOSTNADER FÖR PERSONAL	1 422 714	1 321 863
NOT 5. KOSTNADER FÖR LOKALER		
Kostnaderna för lokaler har ökat med 6,1 miljoner kronor jämfört med 2019, vilket motsvarar en ökning med 5,2 procent. Ökningen beror till största delen på villkorsändringar i befintliga hyreskontrakt samt viss utökning av lokalytan. Kostnader för genomförda ombyggnader, översyn av lokalsäkerhet och högre kostnader för lokalvård har också påverkat kostnadsutfallet.		
SUMMA KOSTNADER FÖR LOKALER	124 029	117 895

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020	2019
NOT 6. ÖVRIGA DRIFTKOSTNADER		
Övriga driftkostnader har minskat med 9,7 miljoner kronor jämfört med 2019, vilket motsvarar en minskning med 6,1 procent. Minskningen avser främst lägre kostnader för förbrukningsinventarier och lägre kostnader för tjänsteresor på grund av pandemin samt lägre telefonikostnader på grund av nytt avtal. Kostnader för konsulter inom framförallt it-verksamheten har ökat.		
SUMMA ÖVRIGA DRIFTKOSTNADER	148 310	157 989
NOT 7. FINANSIELLA KOSTNADER		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	0	0
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret (negativ ränta)	8	401
Övriga finansiella kostnader	10	20
SUMMA FINANSIELLA KOSTNADER	18	421
NOT 8. AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR		
SUMMA AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	40 428	40 536

Noter till Balansräkningen

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020-12-31	2019-12-31
NOT 9. BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	128 180	128 334
Årets balanserade utgifter för utvecklingsverksamhet	0	0
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	-	-153
Utgående anskaffningsvärde	128 180	128 181
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-118 576	-113 850
Årets avskrivningar	-4 879	-4 879
Korrigerigering av avskrivningar (utrangeringar)	-	153
Utgående avskrivningar	-123 455	-118 576
BOKFÖRT RESTVÄRDE	4 725	9 604

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020-12-31	2019-12-31
NOT 10. RÄTTIGHETER OCH ANDRA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	48 935	48 340
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	3 625	1 866
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	–	-1 271
Utgående anskaffningsvärde	52 560	48 935
Akkumulerade avskrivningar (IB)	-44 625	-41 952
Årets avskrivningar	-2 275	-3 932
Korrigerig av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	–	1 261
Utgående avskrivningar	-46 900	-44 623
BOKFÖRT RESTVÄRDE	5 660	4 310
NOT 11. FÖRBÄTTRINGSUTGIFTER PÅ ANNANS FASTIGHET		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	57 346	51 757
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	14 276	6 064
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	-1 040	-475
Utgående anskaffningsvärde	70 582	57 346
Anskaffningsvärde pågående förbättringsarbeten	3 524	2 456
Pågående förbättringsarbeten, årets utgifter	-2 915	1 068
Utgående anskaffningsvärde för pågående arbete	609	3 524
Akkumulerade avskrivningar (IB)	-38 669	-32 601
Årets avskrivningar	-7 692	-6 511
Korrigerig av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	982	442
Utgående avskrivningar	-45 379	-38 670
BOKFÖRT RESTVÄRDE	25 812	22 200

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020-12-31	2019-12-31
NOT 12. MASKINER, INVENTARIER, INSTALLATIONER, M.M.		
Ökningen av bokfört restvärde mellan åren hänför sig i första hand till investeringar i it-utrustning.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	215 293	183 191
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	33 087	46 425
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-18 891	-14 323
Utgående anskaffningsvärde	229 489	215 293
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-145 858	-134 419
Årets avskrivningar	-25 576	-25 525
Korrigerig av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	18 629	14 086
Utgående avskrivningar	-152 805	-145 858
BOKFÖRT RESTVÄRDE	76 684	69 435
NOT 13. ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR		
Hysesdeposition	80	47
SUMMA ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR	80	47
NOT 14. FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER		
Mervärdesskattefordran	16 110	15 724
Övriga fordringar hos andra myndigheter	2 564	2 589
SUMMA FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER	18 674	18 313
NOT 15. PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda hyror	31 228	28 249
Upplupna bidragsintäkter	247	49
Övriga förutbetalda kostnader	48 057	37 974
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	79 532	66 272

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020-12-31	2019-12-31
NOT 16. AVRÄKNING MED STATSVERKET		
<i>Anslag i icke räntebärande flöde</i>		
INGÅENDE BALANS	125	179
Redovisat mot anslag	6 369	6 174
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-6 409	-6 228
FORDRINGAR/SKULDER AVSEENDE ANSLAG I ICKE RÄNTEBÄRANDE FLÖDE	85	125
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
INGÅENDE BALANS	-34 159	-25 649
Redovisat mot anslag	1 694 063	1 602 250
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 698 586	-1 610 760
Återbetalning av anslagsmedel	0	1
FORDRINGAR/SKULDER AVSEENDE ANSLAG I RÄNTEBÄRANDE FLÖDE	-38 682	-34 159
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
INGÅENDE BALANS	3 598	5 719
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-707	-2 120
FORDRAN AVSEENDE SEMESTERLÖNESKULD SOM INTE HAR REDOVISATS MOT ANSLAG	2 891	3 598
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>		
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	0	0
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-6 409	-6 228
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	6 409	6 228
ÖVRIGA FORDRINGAR/SKULDER PÅ STATENS CENTRALKONTO I RIKSBANKEN	0	0
UTGÅENDE BALANS AVRÄKNING MED STATSVERKET	-35 706	-30 435
NOT 17. BEHÅLLNING RÄNTEKONTO I RIKSGÄLDSKONTORET		
Ingående saldo	162 802	148 898
Förändring under året	-2 581	13 904
SUMMA BEHÅLLNING RÄNTEKONTO	160 221	162 802
NOT 18. STATSKAPITAL		
Statskapital utan avkastningskrav (IB)	176	176
Årets kapitalförändring	0	0
UTGÅENDE BALANS STATSKAPITAL	176	176

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020-12-31	2019-12-31
NOT 19. AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE		
<i>Avsättning för pensioner</i>		
Ingående avsättning	7 128	6 675
Årets pensionskostnad	1 844	2 753
Årets pensionsutbetalningar	-2 515	-2 300
SUMMA UTGÅENDE AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER	6 457	7 128
NOT 20. ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR		
<i>Avsättning för lokalt aktivt omställningsarbete</i>		
Ingående avsättning	13 472	13 003
Årets avsättning	2 570	2 360
Avräknade kostnader	-1 571	-1 892
SUMMA AVSÄTTNING FÖR LOKALT AKTIVT OMSTÄLLNINGARBETE	14 471	13 472
NOT 21. LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET		
Ingående skuld	101 223	83 712
Lån upptagna under året	52 642	57 992
Årets amorteringar	-43 982	-40 481
SUMMA LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET	109 883	101 223
EKONOMISKA VILLKOR		
Låneram	140 000	140 000
Utnyttjad i Riksgäldskontoret	109 883	101 223
NOT 22. ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER		
Personalens källskatt	23 074	22 279
Övriga skulder	0	16
SUMMA ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER	23 074	22 295
NOT 23. UPPLUPNA KOSTNADER		
Upplupna löner	10 986	9 291
Semesterlöneskuld	97 051	83 415
Övriga upplupna kostnader	8 197	8 849
SUMMA UPPLUPNA KOSTNADER	116 235	101 555

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020-12-31	2019-12-31
NOT 24. OFÖRBRUKADE BIDRAG		
OFÖRBRUKADE BIDRAG, INOMSTATLIGA		
Barnkonventionen		
<i>IB</i>	424	0
<i>Bidrag</i>	500	500
<i>Återbetalning</i>	-424	0
<i>Förbrukning</i>	-500	-76
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG BARNKONVENTIONEN	0	424
SIDA-finansierat projekt med Polismyndigheten		
<i>IB</i>	811	–
<i>Från Upplupna bidragsintäkter</i>	0	-314
<i>Bidrag</i>	0	2 694
<i>Förbrukning</i>	-1 024	-1 569
<i>Fordran omförd till Upplupna bidragsintäkter</i>	213	–
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG SIDA-PROJEKT	0	811
OFÖRBRUKADE BIDRAG, UTOMSTATLIGA		
E-evidence, bidrag från EU		
<i>Bidrag</i>	906	–
<i>Förbrukning</i>	-471	–
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG E-EVIDENCE	435	–
ALEFA-projektet, Fonden för inre säkerhet		
<i>Bidrag från EU, Fonden för inre säkerhet, avseende ALEFA-revisorsnätverk</i>	–	367
<i>Förbrukning</i>	–	-25
<i>Återbetalning</i>	–	-342
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG EU AVSEENDE ALEFA-PROJEKTET	–	0
SUMMA OFÖRBRUKADE BIDRAG TOTALT	435	1 235

Noter

Not till Anslagsredovisningen

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2020	2019
NOT 25. ANSLAGSREDOVISNING		
ÅRETS TILLDELNING ENLIGT REGLERINGSBREV:		
<i>Utgiftsområde 4 Rättsväsendet, Anslag 1:3 ap. 1</i>		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2020 regeringsbeslut 2019-12-17, 2020-06-25, 2020-10-01	1 698 586	1 610 760
<i>Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, Anslag 1:1 ap. 44</i>		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2020 regeringsbeslut 2019-12-17, 2020-10-22	8 500	8 500
SUMMA ÅRETS TILLDELNING ENLIGT REGLERINGSBREV	1 707 086	1 619 260

Ersättningar enligt 7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret samt för dessa personer uppdrag som styrelseledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Uppdrag år 2020 utöver Åklagarmyndigheten anges med kursiv stil

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	2020
LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE HOS ÅKLAGARMYNDIGHETEN	
Petra Lundh <i>Ordförande, Överklagandenämnden för högskolan</i>	1 506
Katarina Johansson Welin <i>Ledamot, Domstolsverkets insynsråd</i>	1 335
INSYNSRÅDET	
Charlotte Driving <i>Styrelsesuppleant, Joakim Driving Change AB</i>	3
Janne Grönholm	3
Louise Meijer	2
Bengt Ivarsson <i>Ledamot, styrelse Advokaten Bengt Ivarsson AB</i>	3
Hanna Jarl <i>Ledamot, Brottsförebyggande rådets insynsråd</i>	2
Gustaf Lantz <i>Ledamot, Lantz Education AB</i>	2
Eva Årestad Radner	28*

* Ersättningen är inklusive arvode för deltagande i Tjänsteförslagsrådet (TFR) för Åklagarmyndigheten.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	2020	2019	2018	2017	2016
LÅNERAM					
Beviljad i regleringsbrevet	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
Utnyttjad	109 883	101 223	83 712	101 758	133 149
KONTOKREDIT HOS RIKSGÄLDSKONTORET					
Beviljad i regleringsbrevet	82 000	75 000	75 200	74 500	72 500
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
RÄNTEKONTO					
Ränteintäkter	-8	-401	-657	-742	-746
Räntekostnader	0	0	0	0	0
INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR					
Budget i regleringsbrevet	0	0	0	0	0
Utfall	29 844	28 987	27 270	22 886	18 989
ANSLAGSKREDIT					
Beviljad i regleringsbrevet	50 957	48 322	45 834	44 204	43 515
Utnyttjad kredit	0	0	0	0	0
ANSLAG					
Anslagssparande	41 068	36 707	26 799	12 472	55 207
MEDELTAL UNDER ÅRET					
Årsarbetskrafter	1 365	1 264	1 238	1 239	1 211
Anställda	1 543	1 450	1 413	1 421	1 397
DRIFTKOSTNAD					
Per årsarbetskraft	1 242	1 264	1 213	1 198	1 165
KAPITALFÖRÄNDRING					
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	0
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	0	0

Intern styrning och kontroll

Riksåklagaren ansvarar för den interna styrningen och kontrollen inom Åklagarmyndigheten. Myndigheten omfattas av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll samt internrevisionsförordningen (2006:1228) vilket innebär särskilda krav.

Myndighetsstyrning och rättslig styrning

På Åklagarmyndigheten finns två huvudsakliga områden för styrning: myndighetsstyrning och rättslig styrning.

I myndighetsstyrningen är planeringsprocessen grundläggande. Myndigheten gör en årlig verksamhetsplan som för 2020 omfattade långsiktiga mål, prioriterade områden, särskilda projekt och aktiviteter, budgetramar och uppföljningsmått samt en övergripande riskanalys. Verksamhetsplanen finns i sin helhet tillgänglig för medarbetarna på intranätet och dess innehåll sprids även i ett mer lättillgängligt och koncentrerat PowerPoint-format. Hur myndigheten styrs ingår i introduktionsutbildningen för all personal.

Verksamhet, ekonomi och personalläge följs upp månadsvis och en fördjupad uppföljning görs tertialvis. Här ingår även uppföljning av riskhanteringen. Vid behov beslutar riksåklagaren efter tertialuppföljningarna om ändringar av och tillägg till verksamhetsplanen.

Den rättsliga styrningen bedrivs genom rättsutveckling (föreskrifter och rekommendationer), tillsyn (bland annat överprövningar) samt genom ärenden i Högsta domstolen (prejudikatfrågor). Syftet är att säkerställa att åklagarnas rättstillämpning håller hög och jämn kvalitet genom hela utrednings- och beslutsprocessen. Se avsnittet *Rättsutveckling och rättslig styrning*.

I myndighetens arbetsordning tydliggörs ansvarsfördelningen kring myndighetsstyrning och rättslig styrning. I denna framgår även myndighetens interna organisation, bland annat ansvarsfördelning inom organisationen, vad chefsansvaret i myndigheten omfattar och delegationsordning. Arbetsordningen uppdateras års- och vid behov halvårsvis.

Förebyggande av oegentligheter

Myndigheten har etablerade kontroller och rutiner i it-system och processer, till exempel för ärendehandläggningen och löne- och ekonomihanteringen, som bidrar till att minska risken för korruption och andra oegentligheter. Utöver de riktlinjer och handböcker som reglerar och stödjer korrekt agerande på specifika områden finns det även etiska riktlinjer för att främja en god organisationskultur. Riktlinjerna ingår i introduktionen av nyanställda samt i grundutbildningen för all personal och i relevant vidareutbildning. Etiska dilemman för diskussion på samtliga arbetsplatser tas fram årligen. 2020 års dilemman var anpassade till pandemisituationen och tog bland annat upp informations säkerhet och jävrisiker.

Tillsynsavdelningen är ansvarig för att ta emot anmälningar om misstänkta oegentligheter. Det finns också en särskild kanal för att underlätta för visselblåsare att rapportera om oegentligheter eller andra allvarliga missförhållanden i myndigheten.

Risken för oegentligheter hanteras också med särskilda åtgärder i myndighetens riskanalys.

Intern miljö

Den interna miljön är generellt sett stabil och välfungerande, vilket inbegriper ett ständigt förbättringsarbete. Några exempel på åtgärder kan nämnas.

Under 2020 har en strategisk plan för den kommande femårsperioden tagits fram. Den innehåller bland annat nya formuleringar av vision, uppdrag, syfte och mål.

Vid årsskiftet 2020/2021 genomfördes en organisationsförändring som innebär att de sju åklagarområdena slås samman till fyra. Den syftar till att möjliggöra en effektivare ledning och styrning och skapa bättre möjligheter till intern samverkan, samarbete och dialog samt att minska sårbarheten. I samband med detta har också ett utvecklingsråd inrättats som ska bereda frågor om både den rättsliga och den verksamhetsmässiga utvecklingen av myndighetens uppdrag.

En ny struktur för myndighetens rättsliga styrdokument har tagits fram, vilket innebär ett tydliggörande av förhållandet mellan bindande och vägledande dokument.

Efter en omfattande beredning och med underlag från utvärdering av tidigare driftsavbrott har en riktlinje som reglerar myndighetens avbrottsplanering beslutats.

Riskhantering

Inför 2020 uppdaterades myndighetens riskanalys. Samma tre risker som året innan bedömdes vara fortsatt väsentliga. De handlar om driftsavbrott i verksamhetskritiska system, otillåten påverkan och informationssäkerhet. För dessa risker planerades åtgärder som följts upp tertialvis. Utöver de centralt planerade åtgärderna har även respektive avdelning, åklagarområde och utvecklingscentrum gjort egna riskanalyser och planerat för hur man kan bidra till att hantera dessa risker inom sina respektive ansvarsområden. Myndighetens väsentliga risker bedöms ha hanterats på ett ändamålsenligt sätt under året.

Revision

Internrevisionen har under 2020 fortsatt sitt arbete enligt den revisionsplan som riksåklagaren fastslagit. Granskningar har gjorts av det systematiska arbetsmiljöarbetet, formerna för säkerhetsarbetet, rutiner för statistikuppföljning, representations- och konferenskostnader och myndighetens former för informationssäkerhet. Internrevisionens rekommendationer följs vanligen av ett beslut från riksåklagaren om närmare hantering.

Årsredovisningens undertecknande

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser. Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 22 februari 2021

Petra Lundh
Riksåklagare

**Grafisk form och
produktion:**

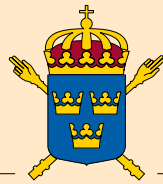
Sinfo Yra

Tryck:

TMG Tabergs,
februari 2021

Foto:

Thomas Carlgren (omslag, s. 2, 7, 9, 23, 58, 68, 71 och 72–73),
Fredrik Johansson/PhotoMedia (s. 4:1), Sven Östberg (s. 4:2),
Jessica Gow/TT (s. 4:3), Stefan Jerrevång/TT (s. 4:4), Minna Ridderstolpe/
Polisen (s. 5:1), Karin Rosander (s. 5:2), Nina Alriksson/DN/TT
(s. 5:3), Björn Larsson Rosvall/TT (s. 10–11), Fredrik Sandberg/TT
(s. 39), Ann-Sofi Rosenkvist/Kriminalvården (s. 45), Anders Wiklund/TT
(s. 52), Henrik Isaksson/TT (s. 80–81) samt Robin Simonsson (s. 100).

ÅKLAGARMYNDIGHETEN